1893 HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM — 318. SZÁM. — BUDAPEST. PÉNTEK, NOVEMBER 17.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCZA 35.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. DÁLSZINHÁZ-UTCZA 1.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL
PÁRISBAN *fiókvállalatokkal*:
John F. Jones & Cie. 31 biz. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg I., I. Kumpfgasse Nr. 7.
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 1.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetési iroda.

Földmivelésügyi érdekeink.

Hazánk mezőgazdaságának terén az utolsó két évtized alatt óriási átalakulások történtek. A magtermelés jövedelmezősége a külföldi versenyek következtében fokról-fokra hanyatlott, s a viszonyok olyanok, hogy ebben az irányban javulást alig remélhetünk, sőt attól kell tartanunk, hogy az ujabb és ujabb versenytársak föllépése még sulyosbitani fogja a helyzetet. Ilyen körülmények közt a földmivelésügyi politika egyik legjelentősebb feladata az, hogy mezőgazdasági életünkben oly reformokat létesitsen, melyek mellett a mezőgazdaság belterjes fejlődése révén a magtermelés jövedelmezőségének a hanyatlása ellensulyoztassék. Ez a fölfogás már átalánossá lett azokban a körökben, melyek kellő érzékkel birnak a hazai viszonyokban beállott változások mélyreható következményei iránt. Bizonyos megelégedéssel tapasztaljuk, hogy a kormány földmivelésügyi politikájában is érvényesül ez a fölfogás, habár sajnálattal látjuk, hogy e politika még mindig a kisérletezés terén mozog s nem bir az erőteljes kezdeményezés imponáló bátorságával s hogy az uralkodó kormányzati rendszer nem tágitja elégséges módon azokat a kereteket, melyekben az annyira szükséges reformoknak mozogniok kellene.

A képviselőházban most folyik a földmivelésügyi költségvetés tárgyalása. Ennek során ismétlődik az, a mit esztendők óta tapasztalunk a költségvetési vitáknál. A képviselőház lanyha érdeklődést mutat a nagyfontosságu kérdések iránt s a földmivelésügyi miniszter inkább a jóakarat tanusitásával, mint egységes, rendszeres, nagyszabásu kompozicziók előterjesztésével szerzi meg a maga számára a parlament kedvező hangulatát. A szónokok egyremásra hangoztatják a nagy érdekeket, fölsorolják a szükséges teendők hosszu csoportjait, beleviszik a vitába az egészséges eszmék nagy sokaságát s a földmivelésügyi miniszter csöndes melancholiával hivatkozik a rendelkezésére álló anyagi eszközök csekélységére, de e mellett nem fukarkodik az igéretekben, méltánylással fogadja az eléje nyujtott különféle terveket és kezdeményező ideákat, azután hivatkozik a történtekre, jobbára kicsinyes ujitásokra, ezek sikereire s különös optimizmussal helyezi kilátásba a viszonyok átalános javulását. Ezekkel az egyszerü eszközökkel azután a miniszter nem közönséges hatásokat ér el. Mai beszédét is, melylyel az átalános vitát berekesztette, az egész ház, pártkülönbség nélkül, szinte tüntető tetszéssel fogadta. Megéljenezték minden oldalon s a miniszter azzal a nyugodt öntudattal ment haza a képviselőházból, hogy ő teljes mértékben betöltötte hivatását; hiszen a képviselőház megéljenezte. Pedig az éljenek korántse az elért eredményeket, hanem csak azt a szives jóakaratot illették, mely a miniszter beszédéből kisugárzott, meg azt a jóságos előzékenységet, a melyet a miniszter a hozzá intézett kérdésekkel szemben tanusitani szokott.

Igen nagy baj lenne, ha a miniszter félreértené a ma kapott éljeneket s tulbecsülné a maga tevékenységének az eredményét. Pedig erre neki szerfölött nagy hajlandósága van. Mai beszédéből is az tünik ki, hogy a saját alkotásainak becsét sokkal nagyobbra tartja azoknak a reális értékénél.

Gróf Bethlen András miniszter az ő jóakaratának köszönheti azt, hogy az ő tárczája költségvetésének a tárgyalása mindig csöndes vita medrében folyik, hogy politikája nincs kitéve nagyobb támadásoknak, s a képviselő urak inkább a reformtörekvések fejtegetéseiben, semmint a földmivelésügyi politika kritizálásában jeleskednek. A miniszter különös axiomák felállitásával is igen sikeresen tudja a maga részére hóditani a hangulatot. Igy ma rámutatott arra a kétségtelen jelenségre, hogy hazánkban öt esztendő óta a föld ára jelentékenyen növekedett, s ezt annak a bizonyitására hozta fel, hogy a mezőgazdasági viszonyok ilyetén javulásában a földmivelésügyi politika programmja domborodik ki. Mintha bizony a föld árának növekedése a mezőgazdasági viszonyok egészséges fejlődésének lenne köszönhető. Korántse. A birtok-árak egyszerüen azért emelkedtek, mert a pénz ára csökkent, tehát a földjáradékok emelkedtek; hiszen a kamatcsökkenések természetes következménye a tőkeérték növekedése. A földbirtok értékének emelkedésével tehát hiába argumentál a miniszter a mezőgazdasági politika sikerei mellett.

Bár elismerjük, hogy azokban az ujitásokban, a miket ma a miniszter fölsorolt, igen sok üdvös intézkedés van, a miknek hasznai máris érezhetők, s bár elismerjük, hogy a kilátásba helyezett ujitások és kezdeményezések is megfelelnek az átalános szükségnek: távol vagyunk attól, hogy teljesen meg legyünk elégedve az eddigi haladás lassu tempójával.

Ha figyelembe vesszük azokat a roppant veszteségeket, a miket a nemzet a szőlőmivelés terén beállott rendkivüli hanyatlás következtében szenvedett: hiába keressük a kormány eddigi tevékenységében és alkotásaiban e veszteségekért a kárpótlásokat, és hiába keressük az elkövetett nagy mulasztások helyrehozását. Tizenöt esztendővel ezelőtt még 620 ezer katasztert holdnyi egészséges szőlőterületet müveltek Magyarországon, s e területen 6—8 millió hektoliter tiszta bort termeltek. Az idén már csak néhány százezer hektoliterre megy a bortermés, a szőlőterület pedig 400 ezer katasztrális holdra csökkent. Ez is jobbára beteg, ugy hogy 110.000 hold filloxerás, 290.000 hold pedig peronoszporás. Ha konczedáljuk is azt, hogy a filloxera ellen nem lehetett profilaktikus uton sikerrel védekezni, annál nagyobb szemrehányás illetheti a kormányt azért, hogy a peronoszpora ellenében se léptek föl erélyesen, holott annak pusztitásait megakadályozhatták volna. A bortermelés mennyisége tizenöt esztendő alatt kilenczven százalékkal csökkent. Ma már mindössze 5770 község foglalkozik szőlőtermeléssel s ezek közül is 2324-ben konstatálták a filloxerát. A magyar borok óriási kivitele csaknem teljesen megszünt, mig ellenben az Olaszországból való behozatal roppant arányokat öltött. Ezek a jelenségek elég megdöbbentő módon bizonyitják a nemzet nagy károsodását, melyet nagy részben a kormány mulasztásai okoztak. E szomoru állapotokkal szemben most se látunk olyan intézkedéseket, olyan alkotásokat, melyek a nemzetet eléggé megvigasztalhatnák, mert a Deliblaton folyó szőlőtelepitések jelentősége sokkal csekélyebb, semhogy azok a messze jövendőben is kárpótolhatnák a kitünő magyar borok megsemmisülése folytán beállott veszteségeket.

Az állattenyésztés érdekeinek biztositása dolgában is csekély előhaladást észlelünk. Az állategészségügy szerfölött elhanyagolt állapotban tengődik, s e mellett az állatbiztositás ügyében is csak igéretekkel állunk szemben. A képviselőház ma élénk tetszéssel fogadta az ez irányban kilátásba helyezett reformjavaslatokat; de figyelmeztetnünk kell a minisztert arra, hogy használja föl mielőbb a rendelkezésére álló anyagot és ne késlekedjék se az állategészségügy országos megjavitására alkalmas intézkedésekkel, s az állatbiztositás ügyének az országos rendezésével, mert a nemzetet napról-napra szerfölött érzékeny károk szegényitik.

A mezőgazdasági élet egész vonalán rendszeres és erélyes reformtevékenységre van szükség. Ha a földmivelésügyi minisztert csakugyan áthatja az a hit, hogy hazánkban a mezőgazdaság képezi a fő közgazdasági és politikai lét alapját: akkor legyen is rajta, hogy a kormányzati rendszerben érvényesüljön a mezőgazdasági viszonyok egészséges fejlődéséhez füződő nagy állami és nemzeti érdekek oltalmazása.

Budapest nov. 16.

Az *országgyülési függetlenségi és 48-as párt Kun* Miklós alelnök elnöklete alatt értekezletet tarott, melyen a kereskedelemügyi miniszterium költségvetését *Endrey* Gyula ismertette. *Papp* Elek, *Pázmándy* Dénes, Kolozsvári *Kis* István, *Vörös* János, *Kun* Kiklós és *Tóth* Ernő felszólalásai után az értekezlet egyhangulag kimondta, hogy a kereskedelmi tárcza költségvetését általánosságban sem fogadja el. A párt álláspontját a képviselőházban *Endrey* Gyula, *Pázmándy* Dénes, *Vörös* János és Kolozsvári *Kis* István fogják kifejleni. A honvédelmi tárcza tárgyalását az értekezlet a folyó hó 21-ik napjára összehivott értekezletre halasztotta el. — A párt tagjai kéretnek, hogy a folyó hó 21-én délután 6 órakor tartandó értekezletre, a párt belügyeit érintő kérdések tárgyalása végett is, mennél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 16-án.

I.

A kisgazdák napja volt ma a képviselőházban. Magyarország legnagyobb osztályának, a kisgazdák osztályának érdeke uralkodott az egész vitában. A függetlenségi és 48-as párt érdeméül számithatja, hogy ezt a kérdést az idei földmüvelődési budget alkalmával oly meggyőző erővel vitte bele a vitába, hogy immár nem lehet kitérni megoldása elől.

A kisgazdák anyagi helyzetével, cktatásuk felkarolásával, adózásuk könnyebbé tételével, hitelügyük rendezésének, vagy jobban mondva, még csak megteremtésének kérdésével foglalkoztak a tegnapiak után Herman Ottó, Polónyi Géza, a nemzeti pártból is részben Wittmann János, a pártonkivülikből pedig Hortoványi József. Wittmann felszólalása, bár nagyrészt egy speciális ágnak, a sertéstenyésztésnek és kereskedelemnek igyekezett szolgálni, szerves összefüggésben áll a kisgazdák érdekével, mert hiszen Magyarországon a sertéstenyésztés igen jelentékeny helyet foglal el a közgazdaság egyes ágai közt s nemzetközi sertéspiaczunk a legelső a hasonló piaczok között.

A mi leginkább örvendetes, a földmivelésügyi miniszter, nemhogy visszautasitotta volna a jó kivánatokat és tanácsokat, hanem ellenkezőleg, a cselekvés eltökélt szándékának kétségbevonhatatlan jeleit adta, nem ugy, mint az egyidőben, nem is olyan régen történt, hogy mindent, a mi az ellenzéktől eredt, mint soha nem teljesitendőt, figyelmen kivül hagytak. Az ellenzék e magatartásért szives tüntetéssel fogta pártját a földmivelési miniszternek, a mivel meg ismét azt a ma is közkeletü vádat czáfolta meg, hogy semmi sem tetszik neki, a mit egy miniszter tesz, ha az ország javára szolgáló dolgot cselekszik. Egyedül Wittmannak kivánságát utasitotta vissza a miniszter, mely kivánság arra irányult, hogy a kőbányai sertéspiaczra nézve kiadott szabályzatot törölje, vagy módositsa a kormány. Ez a miniszter szerint valóságos szerencsétlenség lenne, mert akkor ki lennénk téve annak a veszedelemnek, hogy legnagyobb sertésfogyasztónk, Németország zárja el piaczait.

Tudósitásunk a mai ülésről következő.

II.

Elnök: Br. Bánffy Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Pap Elek.

Elnök az ülést megnyitván, bemutatja Békés vármegye közönségének feliratait «az ártatlanul elitéltek kárpótlása» és «a párviadal vétségére szigorubb büntetés alkalmazása» tárgyában.

Kecskemét város közönségének feliratát a magyar állalmellenes nemzetiségi izgatások meggátlása tárgyában.

Ezen feliratok tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatnak a ház kérvényi bizottságának.

Következik a napirend:

A földmivelésügyi tárcza költségvetésének tárgyalása.

Wittman Jánoson volna a sor, de a napirend előtt szót kér

Herman Ottó, a ki kéri, hogy számláltassa meg az elnök a képviselőket.

Elnök megszámláltatja a tagokat. Kijelenti, hogy a tanácskozásra elegendő számban vannak jelen.

Wittmann János sürgős intézkedést kér állategészségügyünk rendezése, a járványos állatbetegségek meggátolása tárgyában.

A magyar gazdák és a kereskedelmi körök káros zaklatásnak vannak kitéve a sok czeltévesztett intézkedés következtében. Oly rendszert inaugurálnak, mintha csak szándékosan akarnák kiirtani a sertéskereskedéssel foglalkozókat. (Ugy van! a balon. Ellenmondás a jobboldalon.)

Az állatorvosok országszerte számos visszaélést követnek el. A kőbányai sertéspiacznak a járvány behurczolása ellen való megvédelmezését számos gazda és sertéskereskedő egyhangu vélekedése szerint ugy lehetne megóvni, ha ott megfigyelő és betegszállásokat rendeznének be. A vásári rendszabályok értelmében a ragadós betegség meglepte állatokat el kell különiteni vagy lebunkózni. De a mig ezt a szabályt, mely egyedüli mód a járvány terjedésének meggátlására, mindenütt szigoruan végrehajtják, a kőbányai piaczon nem különitik el a vidéki és megbetegedett állatokat. Pedig a kőbányai piacz is vásár, még pedig országos vásár. . . .

Gróf **Bethlen** András földmivelési miniszter: Nemzetközi vasár.

Wittmann János: Magának a kőbányai sertéspiacz forgalmának háromnegyed része külföldre irányul. E piacznak megvédelmezésére tehát nemzetközi tekintetek köteleznek bennünket. Tudtával mar adott is ki a miniszter rendeletet a fővárosi tanácsnak a megfigyelő szállások létesitése végett; nem tudja, mi okból engedte elhaladni a miniszter ezt a dolgot?

A miniszter jónak látta, hogy ez év május 15-én olyan rendeletet bocsásson ki, melynek intézkedései tönkre teszik a sertéskereskedőket. És csupán azért, mert néhány kőbányai milliomos és az állami állatorvosok kivánták. A rendelet szerint tilos Kőbányára szállitani a sertéseket olyan községekből, melyekben száj- és körömfájás uralkodik. Ezt a káros rendeletet vissza kell vonni, vagy megváltoztatni. Megtörtént, hogy az aradmegyei Eleket három izben zár elé vették, mert a szomszéd községben egy-két szarvasmarha megkapta a száj- és körömfájást, e miatt 15000 hizott sertést nem szállithattak el a tulajdonosok, a kik most tönkre ment koldusok. Szabad-e azért visszatartani a vasuti rakodótól is távol eső sertéseket, mert a szomszéd községben néhány szarvasmarha megbetegedett s ez által több százezer forint kárt okozni?

Kőbányára csak akkor engedik szállittatni a sertéseket, ha egy járványmentes községben legalább tiz napig állottak. Ez ismét a kis gazdákat sujtja.

Van a rendeletben még czifrább intézkedés is. Nem kétlekedik a miniszter jóhiszeműségében, de azt hiszi, hogy csak aláirta a rendeletet következményeinek meggondolása nélkül. Ez pedig az az intézkedés, hogy ha a Kőbányára érkező szállitmányban csak egy sertést találnak, melynek száj- és körömfájása van, az egész szállitmányt vissza kell küldeni rendeltetése helyére. (A miniszter bólint.) Ő azt mondja, hogy bárkinek agyában szülemlett meg ez a gondolat, küldje vissza a miniszter származási helyére. (Derültség a baloldalon.)

Ezzel talán elérik a járvány terjedésének meggátolását? Nem terjesztik jobban, ha visszaküldik a betegszállitmányt s megfertőztetnek egész vidékeket? Létesitsék Kőbányán a beteg állatok megfigyelő helyét, akkor ilyen intézkedésre nem lesz szükség.

A vizsgálattal az állami állatorvost bizta meg a miniszter. Mivel tudják, hogy ennek különben is sok dolga van és mindjárt tovább utazik, ha a pénzt fölvette (Nagy derültség.), már előre odahajtják a vasuti rakodókhoz az állatokat. De hányszor történik meg, hogy hiába várják napokig az állatorvost, azalatt a hizott állatok elhullanak, a megyei állatorvos kénytelen összedugott kézzel nézni ezt. Mért nem bizna a megyei vagy községi állatorvosban. Nincs más czélja ennek az intézkedesnek, mint az, hogy kizsarolja a szegény embereket. (Ugy van! a baloldalon.)

E szekaturák miatt már a nyáron sokan Bécsbe vagy Bécs-Ujhelybe vitték sertéseiket. Mig itt föllendült a sertéskereskedés, nálunk Kőbányán a nemzetközi piacz stagnál. (Ugy van! a baloldalon.) Hát ki akarja szolgáltatni ezt a virágzó kereskedésünket Bécsnek?

Minthogy ilyen káros intézkedéseket lát, nem szavazza meg a költségvetést. (Helyeslés a baloldalon.)

Gróf **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter egy perczig sem hagyhatja válasz nélkül azt a támadást, melyet Wittmann azok ellen intézett, a kikért ő felelős. Nézete szerint, ha valakinek konkrét esetről van tudomása, be kell jelentenie a minisztrenek, a ki fog tudni elegtételt szolgáltatni. (Általános helyeslés.)

A mi a május 15-ikén kelt rendeleteket illeti, arra nézve meg kell jegyeznie, hogy az föltétlenül szükséges, mert biztositja nekünk a kivitelt külföldre, Németországba.

Ha tekintjük sertéstenyésztésünket és kivitelünket, azt találjuk, hogy nincs ez országban több oly virágzó közgazdasági ág, a melyet a külföld szakértői és irodalma is annyira elismernek és a mely biztos jövedelmet ad a gazdának. Nézete szerint könnyelmüség volna ezt veszélyeztetni, de azon a módon, a melyet Wittmann János képviselő orvosszerül ajánlott, épen az ellenkező érnők el. A képviselő ur azt kivánja, hogy a vizsgálat benn az intézetben történjék, holott eddig az megelőzőleg künn a feladási helyen eszközöltetett. Nagy veszély volna ez. Annyira diskreditálná kőbányai sertéspiaczunkat, hogy arra lennének kényszerülve, hogy sertésállományunknak nem itt, hanem Bécs-Ujhelyen kellene piaczot keresnünk. Eléggé sajnálatos, hogy egyes vidéki központokban 10.000 kész sertés hever, a mi elég nagy kar, de mindenesetre kisebb, mintha itt 200.000 heverne és ha Németország a Kőbányán előálló és konstatált száj- és körömfájas folytán hat hétre elzárná piaczát.

Ezeket akarta előzetesen elmondani. (Helyeslés jobbról.)

Wittmann János kijelenti, hogy nem a minisztert okolta és vádolta, hanem olyan bürokratikus közegekkel van körülvéve, a kik a magánérdeket keresik és a közérdekkel nem törődnek. Ahhoz nem kell szakembernek lenni, hogy megitelhesse, hogy ilyen rendelet főnn nem állhat, azt meg kell változtatni. (Helyeslés a baloldalon.)

Pap Elek jegyző: Veress József! (Felkiáltások balfelől: A tuloldalrol következik a szóló! Tessek a tuloldalról feljegyzett szónokot felszólitani!)

Elnök: (Csenget) Bocsánatot kérek, a feljegyzések alapján én kell, hogy konstatáljam, hogy ki van soron. (Helyeslés jobbfelől.) Veress József képviselő urat illeti a szó. (Halljuk! Halljuk!)

Az ideál.

— Telepathikus történet. —

1891 karácsony éjjelén nagyobb társaság mulatott Roger párisi hirlapiró lakásán. Igazi boheme nép volt együtt, irók és müvészek, könnyüvérü emberek, kik kevés kivétellel csak a mának élnek, a holnappal vajmi keveset törődve. Különös, hogy a «müveltek» ezen kasztja, mely nem annyira hivő, mint más emberek, a babonaságra jóval nagyobb hajlammal bir. Magam is ezek közé tartozom. Nem vagyok atheista, de a hit dolgait sem veszem a legszigorubban, tehát akár meggyőződésből, akár exaltáczióból felvilágosodottnak képzelem magamat, s mégis ugyancsak babonás vagyok. Magam sem értem, mint egyeztethető össze e két dolog, de igy van, babonás vagyok.

Akkor éjjel felségesen mulattunk. Roger bájos, fiatal felesége, valóságos eszményi lény, mindent elkövetett, hogy otthonosan érezzük magunkat. Fecsegtünk mindenről, miről ily társaságban lehet, felszinre került a telepáthia themája is, melynek létezését a társaság egyik tagja, egy fiatal festő, kereken tagadta. Ebből vita fejlődött, az asszonyka azonban kijelentette, hogy telepáthia igenis van; a csodálatos nem csak a bibliai időkből, hagyomány utján maradt reánk, ma is történnek oly dolgok, melyek a tulvilági és test nélküli lélek élete mellett határozottan bizonyitanak, nemcsak Flammarion és Konvay fantáziájában képződnek az ily történetek, de saját életünk körében is: ő és férje erről meggyőződtek, bizonyitékokkal tudnak szolgálni.

— Halljuk, mondja el! hangzott minden oldalról.

— Férjem jobb elbeszélő; ha akarja, elmondja az uraknak, a mi különös históriánkat. Igen? Ezzel odatámasztotta szőke fejecskéjét férje vállához s az elmondandóktól mintegy előre is dideregve oda simult és kék szemét kérőleg emelve, susogva szólt: «Mondja el barátom.»

Roger balkarjával magához szoritotta feleségecskéjét, jobb kezével végig simitott homlokán és igy szólt:

— Előre kijelentem, hogy nemcsak feleségem tanuságára támaszkodom. Adatokkal fogok szolgálni, melyek igazságáról önök bármikor meggyőződhetnek. Magam sem hittem a csodálatosban soha, sőt ha nem rendelkezném megdönthetetlen bizonyitékokkal, melyek közül a legértékesebb kedves feleségem, azt hinném, dőzsölés utáni álom az, mit önöknek el fogok mondani.

. . . Verseket irtam, idealista voltam. Boldogult anyám istenben való határtalan bizodalmát belém oltotta, atyám pedig egyátalán nem törődött nevelésemmel. Folyton nők társaságában mozogtam, természetes tehát, hogy érzéseimben, gondolataimban a nőies volt tulsulyban. Igy lettem idealistává, igy irtam meg első verseimet, melyek épen azzal tüntek föl, mert az élet keserveiről, a létért való küzdelemről hallgattak. Rózsaszinü volt körülöttem minden s mégsem voltam vigkedélyü. Kamasz éveimben ébren és alvás közben egyaránt sokat álmodtam s álmaim központját mindig a nő képezte, azaz nem a női nem, hanem egyetlen nő, egy szőke ifju leányka, bánatos, kékszemü angyal, ki eszményvilágomban lépésről-lépésre követett. Sohsem láttam s mégis jól ismertem; annyira ismertem, hogy lefestettem. A kép — bár festői tehetségem nincsen — fényesen sikerült, legalább ugy képzeltem.

— Ah, a telepáthia! kiáltott föl az egyik hallgató. Mit nem adnának érte a fotografusok!

— Várjunk csak, folytatta Roger.

Éjjel-nappal bámultam müvemet s mint Pygmaleon egykoron beleszerettem müvembe. Időközben meghalt anyám és én barátaim és jóakaróim kivánságára Párisba költöztem. Szivesen tettem, mert szülőhelyem minden leányát jól ismertem, azok között ideálomat fel nem találtam és leghatározottabban meg voltam győződve, hogy találkozni fogok vele. És találkoztam.

Párisban az uj környezet eszményvilágomból teljesen kiragadott. Jövőm megállapitásán fáradtam, dolgoztam, buzgósággal résztvettem a kenyérért való dulakodásban és igy önalkotott ideálomról csaknem teljesen megfeledkeztem már, midőn egy délelőtt az Elisée mezők fasorában sétálgatva, ideálomat egy szemközt jövő hintóban megpillantottam. Ő volt, ugy a hogy képzeltem, ugy a hogy lefestettem: festményem alakot és életet öltött képmása ült a hintóban, azaz nem ült, mert ő is meglátott engem s a mint meglátott, felugrott a kocsiban, karjait felém nyujtotta, ajkai megnyiltak s hallani véltem, mint susogja nevemet. Ne mosolyagjanak uraim. A bizonyság itt van oldalomnál. A mellette ülő idősebb hölgy megragadta karjánál, a kocsi nyilsebességgel robogott tovább s mielőtt ámulásomból csak némileg föleszmélhettem volna, a fasor kanyarulatánál eltünt.

Ha az emberrel hihetetlennek látszó, csodálatos dolgok történnek, az első pillanatban kételyek fogják el. Azt hittem, hogy képzeltem az egészet, tulerőltetett agyam viziókat láttatott velem, hiszen lehetetlen, hogy valakit, kit sohsem láttam, ismerjek és az, ki engem sem látott, ismer, nevemet tudja, felém tárja karját. Nem hittem szememnek és mégis a látomány rabja lettem. Munkaerőm megcsappant, csekély vagyonkámból kezdtem élni, éjjel-nappal az utczákon és nyilvános helyeken koboroltam, szakadatlanul talpon voltam az ideálom utáni vadászaton.

Az, hogy folytonosan az ismeretlenre gondoltam, mindenütt kerestem, kutattam, eddig unalmas életemet lázassá tette; izgatott lettem, s voltak pillanataim, melyekben őrültnek tartottam magamat. Barátaim ezt csakhamar észrevették, rejtélyes buskomorságomból ki akartak ragadni, párisi szórakoztatásokkal gyógyitani, s az eredmény az volt, hogy még betegebb lettem, mert eszményképemet nem találtam sehol.

Felszólalásom, melyet a lapokban tettem közzé, s melyben felkértem az ismeretlent, hogy adjon életjelt, eredménytelen maradt.

A mult év deczember huszonnegyedikén délelőtt a Saint-Sulpice templom mellett mentem el. Mióta eszményképemet kerestem, templomban nem voltam, most, mintha valami kényszeritett volna, hogy lépjek be a templomba. A jobb oldalhajóban a gyóntatószék mellé egy padkára ültem; nem tudom imádkoztam-e, nem-e, azt hiszem, egyetlen kéréssel fordultam istenemhez: egyesitsen eszményképemmel, vagy szabaditson meg szenvedésemtől.

Nem tudom, meddig ülhettem ott, midőn vállamat érintették és föltekintettem. Előttem eszményképem állt. Ugyanazt éreztem, mint első találkozásunk alkalmával, nem hittem szemeimnek. A templom üres volt, ajtai zárva; a festett ablakon át betörő napsugarak fantasztikus szinpompát kölcsönöztek mindennek.

— Roger, kedvesem, jöjjön, a pap vár reánk, mondá az előttem álló alak.

Az oltár felé pillantottam. Ott állt a pap teljes kiséretével, mint esküvőkor szokás.

A látomány, vagy nő megfogta kezemet és az oltár felé indult; öntudatlanul követtem. A pap megkezdte a szokásos czeremoniát, kérdéseire feleltünk. Hallottam, hogy menyasszonyomat Adriennenek hivják (vezetékneve elkerülte figyelmemet), elmondottuk a holtomiglan-holtodiglant és azután a sekresityébe indulva, tanuk hiányában csak ketten jegyeztük be nevünket az esketési naplóba.

Mi történt tovább, arra nem emlékszem; csak annyit tudok, hogy nagy világosságra ébredtem. A templomi szolgák karácsony éjjelére kivilágositották a templomot.

Óriási láz gyötört, ott ültem még mindig a gyóntatószék melletti padkán s azt kellett hinnem, álmodtam az egészet. Csaknem teljesen őrülten rohantam ki a templomból.

Még buskomorabb lettem; éreztem, hogy élénk képzelődésem a beteg agy szüleménye; éreztem, mint őrülök meg fokozatosan. Ezt barátaim is észrevették és most már egyedül sehova sem engedtek, mindig velem voltak.

1889 Szilveszter éjszakáján egyik barátom lakásán voltunk együtt; mindnyájan jól mulattak, a jókedv és vidámság csaknem tetőpontját érte, midőn a közeli templomban megkondult a harang, s a tizenkét órát hirdette. A házigazda felkelt, hogy a beköszöntött uj esztendőre üritse poharát, midőn a velem épen szemközt levő ajtó megnyilt, eszményképem kisértő alakja bedugta fejét és igy szólt: «Roger, kérem kövessen azonnal!»

Rémülten ugrottam fel. A szónokolni készülő ajkain megakadt a szó, feldöntöttem néhány széket és rohantam a távozó látomány után. A társaság néhány tagja vissza akart tartani, leráztam őket magamról, feléjük kiáltottam: «Kövessetek!» azután futottam eszményképem után.

Határozottan emlékszem, hogy az utczán mint nyomta fejembe kalapomat egyik barátom. Visszanéztem és láttam, hogy valamennyi követ.

A kisérteties látogató végig sietett az utczán, befordult egy másikba, harmadikba, végre a Richard Lenoir-uton egy ház előtt megállt, bekopogott és mire oda értem, belépett az időközben kinyilt kapun. Már be akartam lépni, midőn barátaim megragadtak, visszatartottak. Karjaik közül kiszabadulni törekedtem, de sehogysem sikerült. Valóságos düh fogott el, ütöttem, haraptam, rugtam, ők azonban nem bocsátottak. Egyszerre egyet fordult velem a világ és eszméletem elhagyott.

Mire feleszméltem, otthon, ágyamban találtam magamat. Az ágy mellett egyik barátom, egy fiatal orvos ült. Fölemelkedtem és körülnéztem. Az előbb elmondottakra ugy emlékeztem, mintha nehány pillanattal előbb történtek volna. Barátom hozzám hajolt.

— Maradj nyugodtan, mondá, nagy beteg voltál, két hét óta eszméletlenül fekszel ágyadban. Mesterséges uton tápláltunk.

— Két hét óta? Akkor ma, január — —,

— Tizenötödike van. Emlékszel a történtekre?

— Tisztán. . . Láttad?

— Kit?

— A kit Szilveszter éjszakáján követtem.

— Képzelődés; mi semmit sem láttunk. Láttuk, mint ugrasz fel ijedten, rohansz kifelé; megfogtalak, azt kiáltottad, hogy kövessünk, s mi követtünk egészen a Richard Lenoir-ut egyik házáig, melybe be akartál lépni. Ott megfogtunk és te dulakodtál velünk mindaddig, mig eszméleted el nem hagyott.

— Ki lakik abban a házban?

— Senki. Épülőfélben van. Boulevard Richard Lenoir 85. szám.

— Megőrültem.

— Nem egészen. Csak ráerőszakoltál egy gondolatot agyadra s e gondolat megbénitja agyad más iránybeli müködését. Gyógyittatni kell magadat. S ha tanácsomat követed, mire elhagyhatod az ágyat, eljösz velem Charcot-hoz.

— Elmegyünk Charcothoz . . .

Elszántam erre magamat, mert tényleg éreztem, hogy megőrültem. Izgatottságom mellé most már félelem szegődött testem kinzótársául, folyton attól féltem, hogy eszményi kedvesem ismét megtalál előttem jelenni. Most tehát már féltem töle.

Néhány nap mulva orvos barátommal elmentem Charcothoz.

A tudós tanár, ki irodalmi müködéséből nevemet ismerte, szivesen fogadott és elmondatta vélem életem történetét. Elmondottam ugy, a hogy önöknek. Láttam, minél tovább érek elbeszélésemben, a tudós orvos annál izgatottabb lesz. A mint elhallgattam, hevesen mondá:

Veress József az alföldi mezőgazdasági munkások sorsára akar rámutatni. Az alföldi munkaadóknak és munkásoknak helyzete már hosszu idő óta igen sulyos, és ez mégis csak akkor birta magára vonni a hatóság figyelmét, mikor a napszámosok a hatóságokkal összeütközésbe kerültek. És mit tettek a hatóságok? Bezárták törvénytelenül a munkások olvasó köreit. Pedig jobb lenne, ha egy helyen tanácskoznának, mint 25—30 magánházban. Megakadályozták a hirlapok árulását és ennek az lett a következése, hogy a Népszava, mely azelőtt 2—3 példányban járt, most 200 példányban jár.

A földmivelési miniszter egymaga nem adhat segitséget a munkások közt rohamosan terjedő szoczializmus ellen.

Jó igazságszolgáltatás, pártatlan közigazgatás, helyes ipari és kereskedelmi, czélszerü hitelügyi és pénzügyi politika, okos telepités, jó iskola, okos cselédtörvény, ezek mind szükségesek volnának, hogy a földmüvesek bajait egyszer gyökerükben javitsuk. Ezeknek pedig körülbelül az ellenkezője történik. (Ugy van! a baloldalon.) Radikális orvoslás nem történik.

Azt örömmel kell megjegyeznie, hogy a forrongás most még sem olyan nagy. Egy kis megszeppenés üdvös hatással volt a földbirtokosokra és gazdatisztekre. De a kormány ne rontson, ha már javitani nem tud.

Talán az lett volna a legegyszerübb és leghatásosabb intézkedés, ha a napszámosokat kitelepitik. De a helyett, hogy Orosházáról telepitettek volna, Magyarország más vidékeiről telepitettek, a hol a lakosság nem olyan sürü és jobban megélhet. Orosházán is beirtak 184 családot, hogy elviszik Apatinba, a kincstári telepre. A szegény emberek eladták kis földjüket, házukat, felmondták a bérben birt földeket, hanem most azt az értesitést kapták, hogy azokat a földeket nem az orosházai evangélikus magyar nép kapja meg, hanem nem tudja hová való katholikus nép. (Zaj.)

Az ilyen könnyelmü eljárás elkeseriti a népet. Azt helyesli, ha egy község területére egyvallásu népet akarnak telepiteni, de azt már nem helyeselheti, hogy a kormány közegei ezt csak őszszel tudták fölfedezni s tavasz óta hitegették a népet. Ez az intézkedés a szegény népet meg is kárositotta, el is keseritette. Kéri a minisztert, utasitsa közegeit, hogy a telepités ügyét komolyabban vegyék. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Tolnay Lajos rövid megjegyzést tesz Wittmann beszédére. Nem áll az, mintha a kőbányai piaczra vonatkozó rendelet néhány kőbányai milliomos kedvéért adatott volna ki. Mindenki tudja, hogy ott évenkint 20—30.000 kereskedő fordul meg és sok telep van, a hol bárminő kis csapatot el lehet helyezni mérsékelt dij mellett. (Ugy van! a jobboldalon.) A külföld csak egy nagy piaczot ismer Magyarországban, ez a kőbányai, s az volna a legnagyobb szerencsétlenség, ha a sertések vizsgálata Kőbányán történnék, mert ha a kőbányai piaczon betegséget konstatál a német konzulátus, abban a pillanatban a kőbányai piaczot Németországból kizárják. (Igaz! a jobboldalon.) Szerinte a kereskedésnek elsőrangu érdeke a kőbányai piacznak vészmentes fentartása. A miniszternek őszinte köszönetét fejezi ki intézkedéseért. (Helyes a jobboldalon.)

Polónyi Géza, ha közjogi állásánál fogva nem is szavazhat bizalmat a kormánynak, de készséggel elismeri, hogy a mi a személyi bizalom kérdését illeti, azt a miniszterrel szemben, kinek tárczájáról ez idő szerint szó van, nemcsak érinteni nem kivánja, sőt a maga részéről szivesen konstatálja, hogy mióta a jelenlegi földmivelési miniszter ur foglalja el azon széket, örvendetes lendület tapasztalható a földmivelési érdekek istápolása körül. (Eljenzés.)

A mit mondani akar, az a köteles ellenőrzésre és nem a miniszter személyére vonatkozik, s nem ellene irányul, ha figyelmét felhivják közegeinek intézkedéseire.

A mi az állategészségügyet illeti, kénytelen igazat adni Wittmann Jánosnak, és bizonyos részében magát a törvényt tartja hiányosnak és helytelennek.

A törvény a ragadós tüdőlob terjedésének meggátolása végett bizonyos diskreczionális hatalmat ád a miniszternek, de azzal visszaélnek közegei. Megtörtént, hogy egy gazdának ökre felpuffadás miatt megdöglött s nemcsak lebunkózták 40 ökrét, de 200 frtra meg is büntették, mert eltitkolta az esetet, holott a nem járványos betegséget be sem kellett volna jelentenie. Ez az eset pedig olyan istállóban történt, melyet öt nappal előbb megvizsgált az állatorvos és semmiféle betegséget sem födözött fel. (Mozgás a jobboldalon.)

Mert nincs panasz a földmivelési miniszterium erdészeti és ménesi szakosztályánál? Mert ott hosszu időn át tapasztalatokat szerzett szakemberek intézik az ország ügyeit. (Általános helyeslés.) De a juristáknak egyik osztályból a másikba dobálása nem fog üdvös eredményre vezetni. Figyelmébe ajánlja a miniszternek, hogy az állategészségügyi osztály reorganizácziójával foglalkozzék.

A kereskedelem és ipar merev és kizárólagos védelme és támogatása helyett a földmivelő osztály nagyobb mérvü támogatását is kivánja, mert Magyarország jövője a földmivelés érdekein nyugszik.

Az a legbrutálisabb támadás földmivelésünk érdekei ellen, hogy az adózás alól mindenki kibujhat, de a föld nem. (Ugy van! a baloldalon.)

Az adómentes állampapirok révén számosan kibujnak az adó alól és azt a szegény parasztember és a kenyérkeresőnek nyakába sózzák. (Ugy van! a baloldalon.)

A börzének hasznos befolyását a közgazdasági intézményekre nem tagadja, de visszaéléseivel szemben nem szabad szemet hunynunk. A választott tőzsdebiróság restituczióját csak azon föltétel alatt adták meg, hogy a tőzsdebiróság fele termelőkből álljon. Es ma a tőzsdetanácsban egyetlen egy termelőt sem találunk. Es ma oda jutottunk, hogy ma nem csak a laikusok közt kell keresnünk a börzeintézmény áldozatait, hanem a képviselőház termeiben is sürün találjuk áldozatait. (Ugy van! a szélsőbalon.)

A földmivelési érdekek csekély számbavételét mutatja az, hogy a parasztbirtokok minimumainak kérdése ma is alszik, a szétdarabolt földekből nem birnak megélni a gazdák, hanem mennek napszámos munkára.

A szőlőgazdának, ha elpusztult szőlőjét regenerálni akarja, holdankint 300—500 forintra megy költsége. A szőlősgazdáknak meg kell fizetnie a földadót s megadóztatják még a saját használatára szánt termést is.

Ilyen módon való törvényhozással nem szolgáljuk az állami közgazdasági érdekeket. A törvényhozás intézkedése volt az is, mely a buzaárak csökkentésére befolyt. A román buzának restituczíót adnak, de senki sem ellenőrzi Budapesten, hogy itt mi történik a Romániából behozott buzával. A malom megszerzi olcsón és vámmentesen a román buzát, akkor kartelt kötnek a malomtulajdonosok és lenyomják a magyar buza árát. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A román buzát keverik a magyar buzával s velünk megetetik Budapesten az olcsóbban vásárolt buzából készült kenyérlisztet, kifelé pedig kevert lisztet adnak, például Svájczba és igy rontják künn a magyar buza hitelét, a hol azt mondják, hogy a román buza jobb a magyarnál.

Ily eljárással szemben a legsürgősebb szükség, hogy a törvényhozás termében komoly gondoskodás tárgyát képezze, vajon a nagy malomipar érdekei miként hozhatók összhangba a termelők érdekeivel. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

A miniszterelnök ur tudja, hogy 1892. óta Magyarország a közös vámterülettel szemben a buza kérdésében nem export állam, tudja, hogy a differenczia a bevitel és kivitel között, figyelembe véve a dalmát vámokat is, alig százezer métermázsa, a mi elenyészőleg csekély. Ha a közös vámterületnek volna valami előnye, az épen abban állana, hogy annak felhasználásával buzánk Ausztriában találja meg azon piaczot, melyen helyes árképződés mellett, a mely árképződést a börze mesterségesen nem szállitja alá, kapja meg a termelő azon valóságos árt, a melyet buzája reprezentál. De megindult Csehországban a nagy mozgalom a magyar liszt ellen, tényleg azért, mert ott is román keverék közt árulják és a cseheknek majdnem igazat kell adnunk, mert tényleg igazuk van, ha opponálnak, mert a közös vámterület érdekeit szolgálják, ha az ilyen román becsempészett liszt ellen állást foglalnak.

Módot kell keresnünk arra, hogy a jövőben ily visszaélések elő ne fordulhassanak. Biztositanunk kell e czélból, hogy a román vámkedvezménynyel bejött buza valósággal itt őröltessék és igy menjen külföldre, hogy börze-spekulácziókra felhasználható ne legyen. Akkor legális érdeket fog szolgálni a kormány ugy a kivitel tekintetében, mint a hazai termelők érdekében. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Abban a hiedelemben, hogy a földmivelési miniszter is osztozik felfogásában, elfogadja a költségvetést. (Helyeslés.)

Hortoványi József óhajtotta volna a kötött birtokok statisztikája után a kisbirtokok statisztikájának előterjesztését is, a mi még szükségesebb lett volna. E nélkül az agrárreform alapját nem vethetjük meg.

Az 5 kros váltóürlapok elszaporodása mutatja, hogy az uzsoraadósság folyton terjed. Az 5 kros ürlapokból 1882-ben még csak 1,166.332 darab fogyott el, 1889-ben már 2,188.615 darab. És ez akkor történt, mikor a kereskedelmi forgalomra való váltókban apadás állott be.

Felhivja a ház figyelmét azokra a szövetkezetekre, melyekkel a nép közt számos visszaélés történik. A kis gazdákat mindenképen romboló, csaló eljárásoknak meggátolására semmi sem történik. Lépre csalják a szegény embereket a hitel igéretével s mikor aláirták a szegény emberek, megkezdődik a világos csalás. Nemcsak hogy hitelt nem kapnak, de az aláirt részjegyek hátralékos részletei miatt be is pörlik őket. Hiába hivatkoznak arra, hogy az alapszabályokat soha sem mutatták meg nekik, behajtják rajtuk könyörtelenül az aláirt összeget.

A miniszter feladatául tüzte ki a szövetkezet és hitelügy rendezését, de mint kijelentette, akkora személyzettel és budgettel erre nem képes. Meg van győződve, hogy bármely összeget kér e czélra a háztól, az azt egyhangulag meg fogja szavazni. Reméli, hogy ez a jövő évi költségvetéskor meg fog történni. Ebben a reményben a költségvetést elfogadja. (Helyeslés balés jobbfelől.)

Matuska Péter nem tartaná helyesnek, ha az állam preventive beleavatkoznék a szövetkezetek ügyeibe. Nincs egyéb mód, minthogy óvatosságra intsük a közönséget. (Balról: Ez nem elég!)

A mi a börzejátékot illeti, azt feleli Polónyinak, hogy a ki játszik, az nyerni akar, ha pedig megakarja magát kimelni a veszteségtől, ne nyuljon a börzejátékhoz.

Elismerését fejezi ki a miniszternek azért az erélyességért, melylyel a ragadós tüdőlob kiirtásánál eljárt s azért a buzgóságáért, melyet a nyaralótelepek létesitése érdekében kifejtett. (Általános helyeslés.)

Sürgeti a még kopár területek befásitását. Jónak látná, ha azoktól a tulajdonosoktól, a kik nem fásithatják be volt erdőterületeiket, ezeket megvásárolná és befásittatná az állam.

A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Herman Ottó nem merte volna kimondani azt, a mit Polónyi kimondott, hogy a kellő szakembert kell a kellő helyre tenni s hogy azon osztály ellen foglalt állást a földmüvelés érdekében, melynek maga is tagja, midőn mondta, hogy ne jogászokat alkalmazzon a földmüvelési miniszter a miniszterium egyes osztályaiban.

Azt azonban nem tartja helyesnek, hogy a földmüvelésre kizárólagos sulyt fektessenek, mert meggyőződése szerint a földmüvelés, ipar és kereskedelem oly szerves összefüggésben vannak egymással, hogy azoknak egymásra való közrehatása nélkül ép és egészséges gazdasági élet egyáltalában nem képzelhető.

Csakhogy az állam az ipar terén, mely nélkül egészséges földmüvelés épenséggel nem képzelhető, nem bir föltétlen rendelkezési joggal.

Egy állam, mely a közös vámterület alapján áll, soha sem fogja ezeket az ügyeket a maga javára valósággal fejleszthetni. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

A világ egy állama sem jutott gazdasági megerősödéséhez másképen, mint ugy, hogy gazdasági téren maga disponált mindazon ügyek fölött, melyek ennek fejlesztésére szükségesek.

A gyökeres segitségre neki meg van állapitva a maga nézete: ez önálló vámterület, független Magyarország. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A mit gróf Csáky Kálmán a Szepesség szomoru viszonyáról festett, az ráillik az egész országra. A közös vámterület mindenütt megölte az ipar- és a földmüvelés jövedelmezőségét. Ő megmondta már a megboldogult Barossnak, a kit vasminiszternek neveztek. Baross Gábor vagy bármely magyar miniszter ezen az alapon, a melyen állunk, elmehet Magyarország közgazdasági vagy bármely ügyeinek fejlesztésében addig a határig, a meddig Ausztriának nem árt. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) De mihelyt mi akármelyik téren — megemlitem csak a textil-ipart — azt az irányt vessszük, mely Magyarországot mint piaczot el találná vonni Ausztriától, akkor mi a Politik des allerhächsten Hauses által vissza leszünk utasitva. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Áttér a gazdasági oktatás kérdésére. Ez ma ugy, a mint van, elégtelen. A gazdasági iskola kevés. Mért nem állitanak földmivesiskolákat az alföldön, mely Magyarországnak gazdasági gerincze? A népben meg van a hajlandóság, hogy haladni akar, módot kell tehát nyujtani neki az oktatás által.

A gazdasági intézetben nyert teoretikus ismereteket nem tanitják meg bevinni a gyakorlati életbe. Ha a miniszter lenditeni akar a gazdasági szakoktatás ügyén, akkor a gazdasági oktatás egész szervezetét gyökeres revizió alá kell vetnie.

Egyéb nézeteiről bővebben az egyes tárczáknál fog nyilatkozni. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Gróf **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: T. ház! Legyen szabad a hallottakra röviden reflektálni. (Halljuk! Halljuk!) Ennek a tárczának karaktere — azt hiszem, nem csalódom, ha azt mondom — az, hogy az itt kezelt nagy kérdéseket tervszerüen, fokozatosan, de zökkenés nélkül kell fejleszteni, uj dolgokat pedig óvatosan és szerényen kell kezdeni. Ettől az uttól, ennek a tárczának a multja nem téritheti, nem ijeszthet el, sőt ellenkezőleg; mert ha azt látjuk, hogy olyan kérdések, mint a kulturmérnökség, mint a selyemtermelés és igen sok más, nagyon szerényen vette kezdetét és ma óriási kiterjedésü, hogy ha magam utalhatok példákra, vegyük például az országnak egyik részét, az erdélyi részeket, a hol a lóhere-magtermelés a legutóbbi évek alatt oly dimenziókat ért el, hogy már igen fontos közgazdasági kérdés ugy, hogy például tavaly másfél millió forint áru termeltetett; hogy ha utalok arra, hogy a bükkfa értékesitése gyáripar utján már szintén jelentékeny lendületet nyert: akkor azon uj dolgok, a melyeket az 1894-ik évi budget keretében iniczíálni akarok, nem ugy kell, hogy feltünjenek mint jelentéktelen és figyelmet nem érdemlő dolgok, hanem mint olyanok, a melyeknek legnagyobb része jelentékeny jövőt igényel.

T. ház! Azzal a jóakarattal szemben, melylyel a t. ház minden oldaláról találkozom, azt hiszem, nem szükséges, hogy nagyon melegen védekezzem egyes megtámadások ellen, mert olyat is hallottam, hogy e tárczában programm nélkül, rendszertelenül, kapkodva halad a munka, de annyit mégis bátor vagyok megjegyezni, hogy ezen nagyon sok heterogen teendőből összealkotott munkaközben a programm az, hogy a meglevők felhasználásával minden jogosult érdek párhuzamosan fejlesztessék. Olyan módját a programmszerü eljárásnak, hogy például keletről nyugatra, vagy osztályok szerint történjék a fejlődés, tőlem nem is várhatja senki sem. (Helyeslés a jobboldalon.) De kidomborodik a programmszerü munka az intézkedésekben, kidomborodik főleg egy dologban, a mit, azt hiszem, nem tagad senki és mindenki csak örül rajta, s ez nemcsak a földmivelés fejlődése, hanem a föld árának is jelentékeny emelkedése. (Helyeslés.)

T. ház! Az év folyamán alapos módon összegyüjtöttem az adatokat arra nézve, hogy az országban az utóbbi öt év alatt hogyan emelkedett a föld ára, tekintettel a nagy-, közép- és a kisbirtokosokra és ugy ebben, mint a napszám, illetőleg a munkabér emelkedésének arányában és általában a mezőgazdasági viszonyokban e tekintetben határozott javulás konstatálható.

Br. **Andreánszky** Gábor: Nem helyesek az adatok.

Gr. **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: Lesz alkalma t. barátomnak azokat megbirálni s helyreigazitani. Most utalni akarok röviden azokra a dolgokra, a melyeknek megvalósitását óhajtom és a melyeknek nyomait már látjuk ebben a költségvetésben. (Halljuk! Halljuk!)

A ház egy igen érdemes tagja, sajnos, hogy betegség folytán jelen nincs — gróf Károlyi Sándor — tavaly megpenditette azt az eszmét, hogy a miniszteriumnak közgazdasági osztálya nincsen. Az bizonyos, t. ház, hogy valahol, ugy ebben a miniszteriumban lehet látni, hogy ha egy ügyosztály élén kiváló szakférfiu áll, akkor gyönyörü eredményeket lehet felmutatni, mig az olyan ágak, a melyek csak per tangentem jutnak egyik vagy másik osztályba, nem felelnek meg a kivánalmaknak.

Épen ezért kértem ezen költségvetésben, hogy egy miniszteri tanácsosi állás létesitésével mód nyujtassék arra, hogy egy ilyen közgazdasági osztály létesittessék. (Helyeslés.)

Ott van továbbá egy, ugyan nem nagy, de kis reform, a mely azonban sok embernek válik hasznára: a budai vinczellér-iskola átalakittatik pomologiai intézetté, hogy ne legyünk kénytelenek az országot cseh és német kertészekkel elárasztani, hanem legyen módunk arra, hogy itthon is neveljünk fiatal kertészeket. (Élénk helyeslés.)

Egy másik kis reform, a mely azonban sok embert megment a betegség miazmáitól, a kutak furása. Tudjuk, hogy közegészségügyi és állategészségügyi tekintetben is fontos ez, mert a gazdák igen sokszor nincsenek abban a helyzetben, hogy jó minőségü legelőt kihasználjanak, csak azért, mert az itatásról gondoskodni nem lehet. Ezért a kulturmérnöki intézmény kibövittetett, s erre nézve a külföldön s legutóbb Amerikában is tétettek tanulmányok, hogy ártézi kutak furása által ezen a bajon segitve legyen. (Elénk helyeslés.)

Egy másik dolog, a mi szintén megkezdetett az, hogy a honi fürdők fejlesztésére az állam direkt befolyást is gyakoroljon. (Helyeslés.) Erre a czélra ezuttal már egy szerény összeget állitottam be a budgetbe. Lesz alkalmam talán későbben megemlékezni a módokról is, a melyek azután hatályosak és talán kevésbé szerények lesznek.

Egy igen fontos módja mezőgazdaságunk fejlesztésének az informativ szolgálat. Ezt teljesitették előbb a vándortanitók a népnek szakbeli oktatása által. A mult évben azzal fejlesztetett ez, hogy a gazdasági tanintézetek tanárkarát megbiztam azzal, hogy egyes gazdáknak a hozzájuk intézett kérésére, a helyszinére kiszállva, informácziót nyujtsanak. Ez már kezdetét is vette és az ország némely vidékén elismeréssel is találkozott. (Helyeslés.)

Most ezt a dolgot intenzivebbé akarom tenni két irányban. Először a mezőgazdasági ipar müszaki szolgálata által, a mely főkép a miniszterium keretében végzendő épitkezések czélszerü eszközléseért szükséges; de más tekintetben szükséges azért is, hogy egyes vállalkozóbb szellemü kisebb gazdák, a kik nincsenek abban a szerencsés helyzetben, a melyben a nagy uradalmak tulajdonosai vannak, a kik tarthatnak maguknak olyan niveaun álló szakembereket, mint akár az állam, informácziót nem érdekelt közegektől szerezhessenek. (Élénk helyeslés.)

A mezőgazdasági vegyészeti intézet is egyike azon dolgoknak, a melyek előirányzatomban ujak. Midőn azt látjuk, hogy az országban igen nagy a hajlam a mütrágya alkalmazására és lehet kapni jót és kevésbé jót, lehet kapni jutányosan és kevésbé jutányosan, mindenesetre a közgazdaság érdeke az, hogy a közönségben, a mezőgazdák széles körében a bizalmat meg ne engedjük ingatni az által, hogy vagy absolute rossz ilyen mütrágya hozassék forgalomba, vagy olyan helyen alkalmaztassék az, a hol az nem való. (Helyeslés.)

Itt van egy lokális kérdés, mely nagy fontossággal bir. (Halljuk! Halljuk!) Erdély középrészét méltóztatik ismerni, Mezőség név alatt. Ez a legtermékenyebb vidéke hazánknak; azonban erdő hiányában szenved. Itt a befásitás szükséges s ezért egy mintatelepet létesitettem, a mely módot nyujt az ottani gazdáknak arra, hogy a hol szükséges, kopár területeiket befásithassák.

Ehez kapcsolom válaszomat, a melyet Matuska t. barátomnak iménti felszólalására adhatok, midőn elismerem, hogy a felvidéknek egyik igen fontos érdeke a befásitás s kijelentem, hogy azok a sikertelen kisérletek, a melyeket ez irányban főkepen az illetők indolencziája folytán tettem, nem fognak visszariasztani engem attól, hogy a kisérletezést folytassam s ha találok jutányos áron a befásitásra alkalmas területeket: azokat mindenesetre megvásárlom és a befásitást eszközölni fogom. (Helyeslés.)

Nem akarom a t. házat, tekintettel az idő előrehaladottságára, hosszasabban fárasztani (Halljuk! Halljuk!), csak egy dolgot emlitek meg, a mely, meg vagyok győződve, rövid idő mulva közgazdaságunknak igen fontos tényezője lesz: ez a gyümölcstermelés és értékesités. (Halljuk! Halljuk!) A gyümölcsértékesités kérdésénél utalhatok hazánknak északnyugati részére, különösen Trencsén és Nyitra vármegyékre, a hol az idén igen bő gyümölcstermés mutatkozott, azonban annak értékesitése alig volt lehetséges, mert legfölebb 80—90 krajczáron lehetett átlag értékesiteni az almát. Oda küldtem tehát egy almabor-préskészüléket és az eredmény az volt, hogy már ez alkalommal is közel 6 forinton lehetett értékesiteni az alma-kvantumot. Ha e vidék ezt utmutatásnak tekinti, a minek kell is, hogy tekintse, megtalálta azt az emeltyüt, melylyel vagyonosságát fokozhatja.

A tanügy kérdésével a részleteknél lesz alkalmam bővebben foglalkozni, de hézagos volna beszédem, ha e tán legfontosabb kérdést nem ölelném fel. Teljesen osztom azt, a mit Herman Ottó t. képviselő ur felhozott. Tanügyünk még nem fejlett azon fokra, melyet meg kell kivánnunk. Még nincs betetőzve, de hogy e tekintetben sürgetésre nincs szükségem, igazolhatom azon valóban nagy és beható munkával, melyet ép az évben teljesitett a szakemberekkel kibővitett országos gazdatanács. (Helyeslés jobbfelől.) Itt behatóan tárgyaltattak, kivált a legfőbb gazdasági szakoktatás nehézségei: vajon önállóan szerveztessék-e az, vagy összekapcsolva az egyetemi oktatással? Oly helyen-e, hol a gyakorlati képzésre is van tér, vagy egészen elméleti alapon? Mindezek alaposan meg lettek vitatva és anyagul szolgálnak arra, hogy a kormány nem sokára, remélem még az idén gyakorlati javaslattal is föllépjen. (Helyeslés.)

A mit a vita alatt, tán ritkábban hallottam hangoztatni, az az, hogy e tárcza dotácziója siralmasan elégtelen. Erre nézve utalhatok arra, hogy nemcsak költségvetési előirányzatom mutathat föl jelentékeny plust, hanem utalhatok oly dolgokra is, melyek a költségvetés keretén kivül hoztak és hoznak abba a helyzetbe, hogy földmüvelésünk érdekében nagyobb akcziót is fejthessünk ki. Utalok, mint az a budgetben is jelezve van azon $2^1/_2$ millióra, melyet a budgeten kivül vizi beruházások s ama három millióra, melyet telepitési czélokra külön törvényjavaslattal lesz szerencsém kérni. Végre utalok arra, hogy felhasználva a pénzügyminiszter urnak állatállományunk regenerácziója iránti meleg érdeklődését, oly nyugati állatimportot létesithettem, minő ez országban soha sem volt. Ugyanis félmillió lett e czélból rendelkezésemre bocsátva. (Elénk helyeslés.) És most utólag a t. ház, azt hiszem igazat fog adni, hogy azon különböző támadásokkal szemben, melyekkel a szénakiviteli tilalom alkalmával ki voltam téve, passzive viseltem magamat, mert nem akartam koczkáztatni azon igen fontos érdeket, a mely abban áll, hogy az inségben sinylődő külföldről az ottani depresszió alatti árakon képesek legyünk importálni tenyészállatokat, (Helyeslés a jobboldalon.) és ne koczkáztassuk azt, hogyha azokat behozzuk, takarmány ne legyen. Ezzel azt hiszem, jelentékeny közgazdasági szolgálatot tettem. (Igaz! Ugy van!)

Utalok még egy dologra, a melyre vonatkozólag azt hiszem, rövid idő mulva lesz alkalmam szintén törvényjavaslat alakjában az intézkedésekhez és kiadásokhoz a t. ház hozzájárulását kérni és az a honi fürdők fejlesztésének érdekében egy alap teremtése a végből, hogy abból olcsó kamatu, esetleg indokolt esetekben, kamatmentes kölcsön adathassék. (Átalános helyeslés.) Ha utalok még az állatbiztositás kérdésére, a melyre vonatkozó javaslat mihamarább beterjesztetik; ha utalok arra, hogy a nemzetközi állatvásár létesitése Budapesten már rövid időnek kérdése, végre ha felemlitem azt, hogy a Deliblaton azon valóban nem jövedelmező homoksivatagon lehetségessé vált virágzó szőlőtelepeket létesiteni és hogy mostan van folyamatban 23.000 holdnak kiosztása a szomszédos községeknek, valamint uj telepek létesitésére 16.000 holdnak felhasználása, akkor azt mondhatom, hogy habár helyi érdekü, de az országra nézve közgazdasági szempontból igen fontos dolgot mutathatok fel. (Helyeslés.)

Már most bátor leszek egész röviden reflektálni a hallott fölszólalásokra s ha talán hézagos találnék lenni, kérem a t. előttem szólt képviselőtársaimat, hogy majd a részleteknél legyenek szivesek esetleg ismét fölvetni a kérdést. (Halljuk! Halljuk!)

Papp Elek t. képviselőtársam fölhivta a figyelmemet arra, hogy az árvédekezési intézkedések kellő időben megtörténjenek. Megnyugtatásául azt válaszolhatom, hogy e tekintetben hét év óta határozottan igen jelentékeny javulás mutatkozik; ez azonban csak serkent arra, hogy az évnek ezen szakában a szükséges inspekczió ismét megtartassék a végből, hogy a társulatok a feladatoknak eleget tegyenek. (Helyeslés.)

A t. képviselő ur szélesebb körben tartott beszédében felhivta figyelmemet a középbirtokos osztály érdekének méltatására; erre válaszul azt adhatom, hogy az intézkedéseknek egész sora létezik, a melyek, midőn mezőgazdaságunkat általában vannak hivatva emelni, de legfőképen ezen osztálynak szolgálnak előnyére, s hogy én ezen osztályhoz vonzódom, hogy azt hazánk felvirágzásának, merem mondani, legfőbb tényezőjénnk látom, talán nem szükséges ismételnem. (Helyeslés.)

Csáky Kálmán t. barátom meleg hangon emlékezett meg Szepesvármegye gazdasági fejlődésének szükségéről. Teljesen igaza van és itt két fő emeltyüre utalt, az idegen forgalom és a lentermelés fejlesztésére. Mindkettőt nemcsak helyeslem, hanem kijelentem, hogy e tekintetben nemcsak történtek, hanem most is folyamatban vannak egyes intézkedések.

Sima Ferencz t. képviselőtársam itéletében kissé szigoru volt és ezen miniszterium összes müködését kritika alá vonván, azon semmi jót nem hagyott. Legyen szabad e tekintetben azon vaskos kötetre utalnom, a mely e miniszterium 1892-iki müködését tartalmazza. Mindenesetre nagyon bajos dolog ezt mind elolvasni és épen azért ezt nem is kivánom tőle, ha kritikája csak egyes szakkérdésekre terjedne ki. De, ha azt méltóztatik mondani, hogy itt rendszertelenség és eredménytelenség uralkodik, akkor arra vagyok bátor kérni, hogy vegye magának azt a fáradtságot és tanulmányozza át azt egészen.

Sima Ferencz: Átolvastam!

Gróf **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: És, ha a t. képviselő ur arra hiv fel engem, hogy igéretemet megtartsam — a mire nézve leszek bátor reflektálni, — akkor én őt arra kérem s azt hiszem, ő ezt meg is igéri nekem, hogy jövőre ezen jelentést átolvassa, mert akkor bizonyára ment leszek az ilyen szigoru kritikától. Kritikája többek közt ilyen hangu, hogy: «igaz, hogy a lovak száma szaporodik, csakhogy a tenyésztésben rendszertelenség tapasztalható és a többi az isteni gondviselésre van bizva. Az isteni gondviseléssel nagyot mondott, de hogy e tekintetben gondoskodás történt, azt bebizonyitotta lótenyésztésünk jelen állapota, a melyet egész Európa jónak elismer. Es hogy itt nem követtetett rendszertelen eljárás és hogy az érdekeltek nem mellőztettek, arra csak azt jegyzem meg, hogy a lótenyésztési bizottságok mindenütt igen nagy buzgalmat és szakavatottságot fejtenek ki. (Helyeslés.)

Csongrádmegye gazdasági egyesületének ügyét is volt szives a t. képviselő ur felhozni és azt ismételten figyelmembe ajánlotta. A t. ház több tagjának bizonyára még emlékezetében van e kérdés, a mely tavaly itt e házban interpelláczió alakjában tárgyaltatott. Én mondhatom, hogy akkor is és azóta is mindent megtettem arra nézve, hogy ezen gazdasági egylet viszonyai javuljanak.

Sima Ferencz: Semmit! Még azt sem, a mit személyesen meg tetszett igérni!

Gr. **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: Engedelmet kérek, a t. képviselő ur, ugy látszik, megszokott parlamenti formának tartja, az igéretek be nem váltásával járó vádolást, csakhogy én erre sem a magán- sem a közéletben nem adtam alkalmat. A mi ezen konkrét esetet illeti, ha a t. képviselő ur fáradságot vesz magának, meggyőződést szerezhet az aktákból arról, hogy midőn ezen eset felmerült, mindazt megtettem, a mi a hatáskörömbe tartozott a tekintetben, hogy a választmány és az elnök a kárt — kipótolják, sőt midőn segélyért fordultak hozzám, ezen segélyadást is ahhoz kötöttem, ha ezen feladatuknak megfelelnek. Azt hiszem tehát, hogy igéretemnek teljesen megfeleltem.

Polónyi t. képviselőtársam itt egy széles alapu és európai niveaun álló felszólalásával utalt azon kérdések megoldására, melyek agrár kérdéseknek neveztetnek általában és felhivta a haza és az ország figyelmét arra, hogy az agrár érdekek nagyobb mérvü méltatása szükséges és kivánatos. Nem kételkedtem abban soha, hogy a t. ház azon részén ezen érdekek kellő méltatásra találnak. (Helyeslés a szélső baloldalon.) és mindenesetre azt hiszem, hogy hazánkban, a hol a mezőgazdaság képezi a fő közgazdasági és politikai lét alapját, (Helyeslés a szélső baloldalon.) azon sokszor hallott állitáshoz, hogy ezen érdekek a többiek közt nem fejlődnek párhuzamosan, talán egy kis kritika fér; de azt mindenesetre el kell ismernünk, hogy itt mezőgazdasági érdekek dajkálása tul nem teng. Azt merem mondani, hogy ezen országban, midőn nemcsak jelen minőségemben, de általában is leginkább szivemen hordoztam és kell, hogy hordozzam ezen érdekek védelmét, kétségtelen, hogy a sokféle és nehéz feladathoz minden erőnknek megfeszitése szükséges és nem lehet szó egy érdeknek a másik rovására való, hanem ezeknek párhuzamos gondozásáról. (Általános helyeslés.) Midőn mindezeket átalánosságban elmondottam, és ez oly állitás, mely bizonyitásra nem szorul, de remélem, hogy annak idején, midőn majd egyes konkrét javaslatokat leszek bátor a t. ház elbirálása alá bocsátani, ugyanazon örvendetes irányzattal, a mennyiben az a gazdasági érdekeknek méltatását jelenti, szintén fogok találkozni.

Madarász József: Meg lesz!

Gróf **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: Végre Bernáth Béla t. képviselőtársamnak tegnapi felszólalására annyit vagyok bátor válaszolni, hogy azt látjuk, halljuk, hogy ő minden alkalommal igen meleg szószólója nemcsak a szőlők regenerálásának, hanem vidékének, választókerületének s hogy felszólalásának meg van nemcsak üdvös és érdekes momentuma (Egy hang a baloldalon: Kötelesség!), hanem az eredménye is, a mennyiben, megvallom, hogy részben az ő általa adott impulzus, részben a magamé által indittatva, oda hatottam, hogy ezen kiváló borvidék praeferenter részesüljön méltatásban. Mondhatom is, hogy sehol az országban annyi nem történt, mint ott s mikor Sárospatakon, Sátoralja-Ujhelyen, Olaszi-Liszkán nagy költséggel 6—8 holdnyi mintatelepek létesittettek a végre, hogy az ottani lakosság szénkéneggel, amerikai alanyokkal, oltványokkal hogyan lehet proczedálni; mindenesetre nagyobb mértékben nyujtottam segélyt azon lakosságnak, mint az ország többi részében. S a mikor azt a homokterületet vásároltam, a melyre ő alludált, a végre, hogy azt kioszszam a tönkrement szőlőbirtokosok között, s a melyet egyre ostromolnak a nyiregyházi lakosok s más vidékek lakosai s mégis nagyrészt a képviselő ur választóinak tartottam fenn, s ott egyedül a mádiak a reflektálók: akkor azt kell hogy mondjam, hogy azon vidék lakóiban az az erély és szivósság nincs meg, a mely mulhatatlanul szükséges volna és melyet más vidéken, pl. Nógrád- vagy Aradmegyében föltétlenül föltalálhatunk. (Ellenmondás balfelől.)

A mi pedig a bért illeti, utóvégre oly helyen, a melyen a czukorrépa-termelésre elegendő munkást nem találtunk s a hol egy forinton felüli munkabért megkereshetnek az illetők, nem indokoltak a t. barátom felszólalásának inkább diszitésére szolgáló olyan mondások, hogy éhhalállal küzdenek és tönkremenetellel vannak fenyegetve.

Bernáth Béla: Méltóztassék a miniszter urnak személyesen meggyőződni róla!

Gróf **Bethlen András** földmivelésügyi miniszter: Midőn a képviselő urnak elismerésemet fejezem ki, (Halljuk! Halljuk!) hogy ugy az ügy, mint saját választókerülete érdekében ily nagy buzgalmat fejt ki, arra kell, hogy kérjem, hogy midőn a t. házat és a minisztert arra ösztönzi, hogy nagyobb buzgalmat és áldozatkészséget fejtsenek ki, legyen szives ugyanazt, a mit e házban annyiszor elmondott, azon népnek is elmondani, mert meg vagyok róla győződve, hogy ha az nem élne abban a meggyőződésben, hogy ők tönkrement szőlőbirtokosok, kikért az állam meg kell, hogy annyit tegyen, mint az ország többi részeiért, azonban alig tehet sokkal többet, akkor nekik is, az ügynek is használni fog. (Igaz! Ugy van!)

Végre, hogy meg ne feledkezzem Hortoványi József t. képviselőtársam azon igen alapos kivánságáról, hogy az agrár-statisztika terén az eddigi munkálatok kiegészittessenek, bátor vagyok neki azt válaszolni, hogy igenis e részben történtek lépések s legközelebb azon helyzetben leszek, hogy a ház t. tagjai közt kiosztathassam a kötött forgalmi birtokok müvelési ágai szerinti megoszlásának tabelláját, valamint ugyanezt a tabellát a hitbizományokra vonatkozólag; azonkivül enquete tartatott arra nézve, hogy mi módon lenne az általános agrár-statisztika szerkesztendő. Hogy a sötétbe bele ne ugorjunk, az év folyamán az ország különböző részeiben próbatöltételeket tétettem, melyek az általános munkálatnak majd alapul fognak szolgálni.

Ezeket voltam bátor a hallottakra nézve elmondani s kérem a t. házat, méltóztassék a költségvetést általánosságban elfogadni. (Általános, élénk helyeslés. Eljenzés jobbfelől.)

A ház a központi igazgatás tételét elfogadja.

A tárgyalást holnapra halasztják.

A földmivelési miniszter felel Wittmann János interpelláczíójára a budapesti vágómarha után járó fogyasztási adó tárgyában.

Gróf **Bethlen András** miniszter azt feleli, hogy a gyüjtött adatok alapján mondhatja, hogy a magyar érdeknek elég van téve, a szerb ökrök nem részesülnek előnyben.

Elismeri azonban, hogy Wittmannak elméletileg teljesen igaza van, midőn azt mondja, hogy helyesebb módozat az, a mely például Bécsben alkalmaztatik, hogy tudniillik kategorizáltassék a marha. Midőn a nemzetközi állatvásár berendezésének ezen ága kerül majd szóba, az előleges tárgyalások során, melyeket a pénzügyminiszter urral folytatni fog e tárgyban, ezen kérdés is behatóan meg lesz vitatva. Törekedni fog, hogy minden tekintetben a magyar produkczió szempontjából biráltassék el e kérdés. (Helyeslés balfelől.)

Wittmann János tudomásul veszi a választ, a ház szintén tudomásul veszi.

Ülés vége két órakor.

A képviselőház bizottságaiból.

A vallás szabad gyakorlata.

A képviselőház közoktatásügyi bizottsága ma ismét nagy lépést tett a liberalizmus, a lelkiismereti szabadság követelményeinek teljesitése felé.

A bizottság ugyanis általánosságban elfogadta a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot s annak részleteibe is belefogott. A törvényjavaslatot tehát ugy terjeszti a ház elé, hogy annak elfogadása és majdan törvényerőre emelkedése esetén senki sem lesz többé kötelezve, hogy valamely felekezethez tartozzék, ellenben minden vallás az őt megillető szabadságban és ótalomban részesül.

Gróf Csáky Albin vallásügyi miniszternek még az utolsó ülésen is harczolnia kellett ama régi, inkább félénk, hagyományokon alapuló felfogások ellen, melyek a vallásszabadságot felekezeti kényszerhez akarták kötni. Valóban nem lehet egyéb törvényes korlátozás a vallások megválasztásában és gyakorlatában, mint az, hogy az ujonnan alakuló vallásfelekezetek az állami alaptörvényekkel összeütközésbe ne jöjjenek, mert ez az állam létét támadhatná meg. Minden más korlátozás, az is, mely kimondatni akarná, hogy mindenkinek valamely felekezethez kell tartoznia, magát a vallásszabadságot, a vallás szabad gyakorlatának elvét támadná meg.

A bizottság hétfőn folytatja a törvényjavaslat részletes tárgyalását s igy nemsokára már a képviselőház elé fogja azt terjeszthetni.

A bizottság ülésének menetéről részletes tudósitásunk számol be.

A képviselőház közoktatásügyi bizottsága Schwarcz Gyula elnöklete alatt tartott mai ülésében folytatta a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Papp Géza kijelenti, hogy a törvényjavaslatot egy pár nemzeti irányu módositással változatlanul elfogadja, mert a lelkiismereti szabadságnak a lehető leg

---

— Ismét a telepathia fényes bizonyitéka. Azután nyugodtabban folytatta: Kedves barátom, meg fogom önt gyógyitani, meg, egy rövid félóra alatt; azonban egyre figyelmeztetem, legyen elkészülve a leghihetetlenebb, legcsodálatosabb véletlenre, mert mig föl nem deritjük a telepathia titkát, a véletlen játékának kell az ily eseteket tartanunk. Uralkodjék érzelmein, hallgasson meg nyugodtan. Az ön által keresett Adrienne kisasszonyt én gyógyitom.

Hitetlenül mosolyogtam. Kezdődik a gyógyitás, gondoltam. Csakugyan őrült vagyok.

— Adrienne kisasszony jó családból származik. Kissé gyönge idegzetü, vérszegény leányka, de máskülönben rendes szervezetü. Nem tudom, milyennek képzeli ön ideálját, de meggyőződésem, hogy betegem az ön ideálja. Betegségének első tüneteit néhány évvel ezelőtt figyelték meg, mikor Roger ur költeményei jutottak kezébe, és a könyvben a költő arczképe. Az arczképbe beleszeretett az ifju leányka. Csaknem mindennapi dolog ez, a mint épen nem csodálatos, hogy Adrienne az elisée-i mezőkön meglátva önt, megfeledkezett magáról. De e percztől fogva a leány buskomor lett. A család már azt határozta, hogy házához kéreti önt, midőn a leány mult év karácsony estéjén ideges görcsrohamot kapott. Mire oda érkeztem, már jól érezte magát, de önről mint férjéről beszélt. Elhatároztam, hogy megkisérlem a hipnózis alkalmazását. A leányka azonban csendesebb lett és igy nem bántottam. A Szilveszter-éjszakát házuknál töltöttem, a társaság jól mulatott. Közvetlenül éjjeli tizenkét óra előtt a szegény gyermek ismét megkapta görcseit. Elaltattam. Azt szuggeráltam neki, hogy elmegy önért, ön követi. Tudtam, hogy Richard Lenoir-boulevardon 85. szám alatt atyja házat épit; delejes álmában oda küldtem a leányt. Eddig a hipnózis rendes lefolyásu volt. Azt akartam a leánynak szuggerálni, hogy ön szerelmére nem méltó, midőn minden eddigi tapasztalatom ellenére a leány álmából önmagától felijedt, kétségbeesetten felsikoltott s ájultan rogyott össze.

Roger megcsókolta feleségét, aztán igy folytatta:

— Ezek után már alig marad mondani valóm. Adriennel megismerkedtem, ha ugyan e kifejezést használnom lehet s egymás karjaiban gyógyultunk meg.

A csodálatoshoz csak még egyetlen bizonyitékkal kell szolgálnom: a Saint-Sulpice templom esketési naplóját megtekintve, azt találtuk, hogy deczember 24-én sajátkezüleg csakugyan beleirtuk nevünket.

Ilosvai Hugó.

szélesebb alapon való megvalósitását találja benne. A mi a felekezeten-kivüliséget illeti, az ellen felhozott érvek közt egyet sem talált szóló oly nyomósnak, a mi meggyőzhette volna arról, hogy igazságos és méltányos lehetne valakire kényszert gyakorolni abban az irányban, hogy valamely felekezethez kell tartoznia. Ily kényszert szóló az egyéni szabadság szempontjából is jogtalannak tart. Akkor, midőn a szabad vallásgyakorlat a felekezeti egyenjoguságot szélesebb alapokra fekteti, remélni lehet, hogy a felekezetek közti féltékenység is csökkenni fog. Szükségesnek tartja szóló a törvényjavaslatban annak kimondását, hogy jövőre bármely felekezet papja csak az lehessen, a ki magyar állampolgár, képesitését Magyarországon nyerte s a kinek erkölcsi és állampolgári magatartása ellen kifogás nem tehető.

Tódor József a legkedvezőtlenebb s a legellentétesebb benyomásokat meritette a javaslat átolvasásából, maga a javaslat czime is ellentétben áll a benne foglalt intézkedésekkel, mert a bevett és elismert vallások rendszere homlokegyenest ellenkezik a teljes vallásszabadsággal s mig a javaslat czime teljes lelkiismereti szabadságot hirdet, egyes rendelkezései korlátokat szabnak a lelkiismereti szabadságnak az állam törvényei nevében. A felekezetnélküliség kimondása tág kaput nyit a pozitiv vallásfelekezetek disszolucziójára. Az, a mit a miniszter a lehető visszaélések ellen óvszerül javasol, hogy az illető a felekezetnek addig fizetett adót jövőre a községnek iskolai czélra fizesse, semmi jogalapra nem fektethető. A kérdéses rendelkezések az államot is veszélyeztethető indifferentizmushoz és anarkiahoz vezethetnek s a szocziális törekvéseknek is támaszul fognának szolgálni. A felekezetnélküliség szóló nézete szerint semmi egyéb, mint vallástalanság, ennek pedig természetes gyümölcse az erkölcstelenség. Szóló hive a lelkiismereti szabadságnak s minden szabadságnak, a mely józan, de annak, melyre a javaslat tág kaput nyit, nem lehet hive. Szóló e javaslatot csak ugy fogadhatja el általánosságban is, ha egyes részletek lényeges átalakitáson mennek keresztül.

Berzeviczy államtitkár előtte szólónak válaszolja, hogy annak tagadása, hogy az állam törvényeinek megtartását követelheti bármely felekezettel szemben, egyértelmü volna az állam szuverénitásának tagadásával. Az 1868 : LIII. tcz. módositása tárgyában beterjesztendő törvényjavaslat a gyermekek vallásos nevelésének kötelezettségét kimondván, nem szükséges az, a mit László Mihály felemlitett, hogy e törvény miatt a közoktatási törvények kötelező vallástanitásra vonatkozó rendelkezései módosittassanak. Azokra nézve, a mik a felekezetenkivüliségre nézve mondattak, megjegyzi szóló, hogy nem tud képzelni lelkiismereti szabadságot felekezeti kényszerrel. A felhozott aggodalmak nagyon tulzottak ; igen szomoru dolog lenne, ha a létező felekezeteket birtokállapotukban ugyszólván csakis védvámrendszerrel lehetne megvédeni. Ha anyagi érdekek e tekintetben mérvadók lennének, már eddig is érezhető lett volna azok hatása oly felekezetek közt, melyek egyike több, másika kevesebb terhet visel. A legtöbb müvelt államban már fennállanak ily rendelkezések, de sehol sem vezettek a létező felekezetek szétbomlására. Sőt inkább a felekezetek erkölcsi értékének emelése lesz azok következése, mert a kik valamely felekezethez fognak tartozni, azokról kétségtelen lesz, hogy nem kényszerből, hanem meggyőződésből teszik ezt. Miután a törvényjavaslat rendelkezései majdnem minden czivilizált államban fennállanak s azokat a magyar képviselőház is már ismételve proklamálta, elfogadásra ajánlja szóló a törvényjavaslatot.

Hévizy tekintettel a vita előrehaladott stádiumára a részletekre tartja fenn felszólalási jogát.

Gróf *Csáky* miniszter előbbeni felszólalásai után csak igen rövid megjegyzésekre szoritkozik. A törvényjavaslat rendelkezései tisztán csak a jövőben keletkező felekezetekre vonatkozván, szóló a Papp Géza által felvetett módositást, bár tendencziáját teljesen helyesli, alig véli a javaslat keretébe beilleszthetőnek. E módositás esetleges el nem fogadása azonban nem jelenti azt, hogy nem fog kelleni analog intézkedéseket a már bevett felekezetekre is egyszer külön törvényben dekretálni. A mi Tódor megjegyzését illeti, azokkal szemben utal szóló a törvényjavaslat indokolására, melyben ki van mutatva, miért nem lehet nálunk épen állami szempontokból feltétlen vallásszabadságot dekretálni. A lelkiismereti szabadságnak tág tért nyujt e javaslat, de lehetetlenné teszi, hogy vallásszabadság örve alatt valaki államellenes tendencziákat érvényesithessen. Az a tan, hogy az állam törvényei nem alkalmazhatók a felekezetekkel szemben, teljes felforgatásához vezetne az állami rendnek. Bármily magasztos legyen az egyházi felfogás, az állam polgárának első kötelessége az állam törvényeihez alkalmazkodni. Egyébiránt az, a mi a törvényjavaslat 3. §-ában az államtörvények megtartására nézve kimondatik, nem novum, rég fennálló államelv s e javaslatba csak azért vétetett fel, hogy az uj vallásokkal szemben is kifejezést nyerjen. A felekezetnélküliség által támadható netáni visszaélésekkel szemben szóló által már jegyzett módositás jogi alapját könnyen fel lehet találni abban, hogy az illetőknek különböző szükségleteiről való gondoskodás a községnek lesz feladata. Ha körülnézünk Európában alig találunk czivilizált államot, a melyben ily intézkedések már régóta nem állanának fenn. Ha ott ezek lehetségesek oly felforgató következmények nélkül, vajon csak nálunk vezetnének ily eredményhez ? Épen csak a szabadelvüségről hires Magyarországon ne lehetne lehetséges az, a mi még Ausztriában is az ? Ujból ajánlja a javaslat elfogadását.

Lessnyei Ferencz előadó a felekezetnélküliségre vonatkozó rendelkezések ellen felhozott aggályokkal szemben megjegyzi, hogy a ki a szabadságot akarja, annak el kell fogadnia a szabadság postulatumait is. Szóló a legmelegebben ajánlja elfogadásra a törvényjavaslatot, melyben a nemzet régi óhaját látja kifejezve s melyet a korszellem követel.

A bizottság ezek után nagy többséggel elfogadja részletes tárgyalás alapjául a törvényjavaslatot.

Megkezdetvén a törvényjavaslat részletes tárgyalása, e törvényjavaslat cziménél Hock a miniszter és államtitkár felszólalására tett polemizáló megjegyzések után kijelenti, hogy a czimet sem fogadja el, mert nem felel meg a javaslat tartalmának. A bizottság elfogadja a javaslat czimét.

Az 1. §-nál, mely szerint mindenki szabadon vallhat és követhet bármely hitet vagy vallást és azt az ország törvényeinek valamint a közerkölcsiség kivánalmainak korlátai közt külsőképen is kifejezheti és gyakorolhatja : ennélfogva senkit sem szabad törvényekbe vagy a közerkölcsiségbe nem ütköző akármely vallási szertartás gyakorlásában akadályozni, avagy hitével nem egyező vallási cselekmény teljesitésére kötelezni. *Okolicsányi* annak kimondását javasolja, hogy mindenkinek valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez kell tartoznia. *Hévizy* azt a megoldást javasolja, hogy a szakaszban foglalt rendelkezések azokra nyerjenek alkalmazást, a kik valamely bevett, elismert vagy jövőben alakulandó felekezetnek a tagjai. *Schwicker* szükségesnek tartja annak kimondását, hogy jövőre csak oly vallás alapitható, mely az egyistenségi elven alapszik. *Kiss* Albert azt tartja, hogy a *Hévizy* és *Okolicsányi* módositásai nem e szakaszhoz tartoznak, hanem a törvényjavaslat más helyén lesznek megvitatandók. Szóló a §-nak második pontjából az «akármely» szót kihagyatni s az utolsó «kötelezni» szót «kényszeriteni»-vel felcseréltetni javasolja. *Farbaky* ugyanily értelemben nyilatkozik. Gróf *Csáky* miniszter kéri, hogy *Hévizy* és Okolicsányi módositásai a törvényjavaslat megfelelő rendelkezéséig elhalasztassanak. *Schwicker* módositásának mellőzését kéri szóló, ellenben *Kiss* Albert szerkezeti módositásához hozzájárul. *Hévizy* és *Okolicsányi* visszavonják e helyen módositásaikat. *Hock* János magáévá tette a Schwicker inditványát.

A bizottság Kiss Albert szerkezeti módositásaival fogadja el a § t.

A 2. § t, mely szerint a polgári és politikai jogok gyakorlására való képesség a hitvallástól független, változatlanul fogadták el.

A 3 §-nál, mely szerint vallási hite, vagy egyházi szabályai senkit sem menthetnek föl törvényen alapuló bármely kötelesség teljesitésétől» *Tódor* József «vallási hite, vagy» szavak kihagyását javasolja.

Hock a szakasz szövegét változatlanul fogadja el, nem tartván törvényben dekretálhatónak, hogy az állami törvények ellentétbe jöhetnek a vallásos hittel. Gróf *Csáky* miniszter kijelenti, hogy nem azonosithatja magát *Tódor* felfogásával s kéri módositásának mellőzését.

A bizottság változatlanul fogadja el a paragrafust. Ezzel a tárgyalás folytatása hétfő délután 6 órára tüzetvén ki, az ülés véget ért.

A képviselőház igazsági bizottsága holnap tartandó ülésében veszi tárgyalás alá a kuria és a kir. táblák biráinak szaporitásáról és az irodalmi és müvészeti müvek szerzői jogának ótalma tárgyában Nagybrittániával kötött szerződés beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatokat.

A képviselőház zárszámadási bizottsága e hó 20-án kezdi meg a mult évi állami zárszámadások tárgyalását a kisebb tárczák és a belügyi tárcza zárszámadásainak megvizsgálásával.

A ház mentelmi bizottsága e hó 21-én veszi tárgyalás alá Ábrányi Kornél és gróf Zichy Hermann képviselők mentelmi ügyeit.

A képviselői választások feletti kuriai biráskodásról szóló törvényjavaslat tárgyában kiküldött képviselőházi bizottság ma ülést tartott, melyen egyhangulag *Teleszky* Istvánt választotta meg elnökének. A bizottság a hozzá utasitott s részben már le is tárgyalt törvényjavaslatot e hó végén veszi további folytatólagos tanácskozás alá.

VIDÉK.

* **Tót-Komlós** békésmegyei község folyamodott, hogy Csanádvármegyébe kebelezzék. A napokban érkezett le a belügyminiszter határozata, melyben e kérést nem találta teljesithetőnek.

* **Szombathely**, nov. 16. Dr. *Károlyi* Antal Vasvármegye alispánja gr. *Széchenyi* Tivadar országgyülési képviselővel és *Katkovich* kanonokkal Muraszombatba érkezett, hol a nagyszabásu törvényhatósági kórházat *Széchenyi* Tivadar mint az épitő-bizottság elnöke az alispánnak, ez pedig dr. Czipott kórházi főorvosnak át adta. Az egész vidékről nagyszámmal érkeztek a fényes ünnepélyre. Ezután a muraszombat-gyantafalvai vasut ügyében fontos értekezletet tartottak, melyen elhatározták az alispán inditványára, hogy a vasutnak mihamarább való létesitésére mindent el fognak követni, mivel az ügynek nagy kulturális és nemzetiségi feladata van. *Széchenyi* inditványára lelkes köszönetet szavaztak *Károlyi* alispánnak az ügy fáradhatatlan vezérférfiának.

Zágráb, nov. 16. A nemzeti párt tegnapi értekezletén az elhunyt Vukotinovics helyébe *Kusevich* eddigi alelnököt választotta elnökké és *Saj* és *Gallyuff* képviselőket alelnökökké. A tartománygyülés elnökévé a párt Gyurgyevits Vasot, a tartománygyülés eddigi alelnökét jelölte ki. Pliverics dr. képviselő belépett a nemzeti pártba.

A horvát tartománygyülés megnyitása.

Zágráb, nov. 16. A tartománygyülést ma megnyitották. A ház egyhangulag elhatározta, hogy Hrvat elhunyt tartománygyülési elnök családjához részvétiratot intéz és a tartománygyülés költségére ünnepélyes gyászisteni tiszteletet rendez. A kormány előterjeszti az erdészeti, valamint az egészségügy ujjászervezéséről, a zágrábi női szakiskolák szervezéséről és az elaggott községi hivatalnokoknak és családjaiknak a megyék által való ellátásáról szóló törvényjavaslatokat. A törvényjavaslatok a bizottságokhoz utasittatnak ; mihelyt a bizottságok befejezik munkálataikat, a tartománygyülés megkezdi érdemleges tárgyalásait. A szombaton tartandó ülésen az elnökválasztást ejtik meg.

Zágráb, nov. 16. Az egyesült ellenzékek tegnapi értekezletükön további müködéseikre vonatkozólag kompromisszumot létesitettek a következő pontozatok alapján: Mindkét párt közösen müködik a horvát állam és természetes jog realizálása, az összes horvát tartományok egyesitése és függetlensége, parlamenti és szabadelvü intézményeknek Horvátországba való behozatala, a horvát nyelvnek a közélet minden ágában való kizárólagos használata érdekében ; e pontozatokra nézve esetleg együtt müködnek az ország és a monarchia más pártjával is. Egyenkint kötelezték magukat a pártok, hogy a kormánynyal és bizalmi férfiakkal tárgyalásokba nem bocsájtkoznak. Az egyesség keresztülvitelére végrehajtó-bizottságot választottak.

A német trónbeszéd.

Berlin, nov. 16. II. Vilmos császár ma a német birodalmi gyülést a következő trónbeszéddel nyitotta meg:

Tisztelt uraim ! Midőn önöket ez év julius havában magam köré gyüjtöttem, annak a bizalomnak adtam kifejezést, hogy önök nem fogják megtagadni *tőlem és magas szövetségeseimtől közremüködésüket hadseregünk fejlesztését* illetőleg, a melyet a birodalom biztonléte követelt. Örvendek, hogy a bizalomban nem csalatkoztam és midőn ma önöket egybegyülésük alkalmával üdvözlöm, ki kell fejeznem a birodalmi gyülésnek császári köszönetemet hazafiui készségükért.

A meleg rokonszenv sok bizonysága, a melylyel az utolsó hónapokban a birodalom különböző részeiben megörvendeztettek, mindmegannyi záloga annak, mily megelégedéssel fogadja a nemzet, hogy biztositva van a német hadi-organizáczió, a mely a haza védelmének és a béke fenntartásának biztositéka. Főfeladatuk lesz most önöknek, a szövetséges kormányokkal együtt dolgozva, gondoskodni az eszközökről, a melyek a hadsereg felemelt békelétszáma által igényelt szükségleti többlet fedezésére szükségesek.

A javaslatok, melyeket erre vonatkozólag önök elé fognak terjeszteni, széles alapon mozognak és ujra szabályozni fogják egyuttal a birodalomnak egyes tagjaihoz való pénzügyi viszonyát.

A birodalmi pénzügyi igazgatás még nincs véglegesen rendezve a birodalmi alkotmány értelmében. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyitották, hogy a birodalom és az egyes államok károsodása nélkül a megegyezést nem lehet továbbra halasztani. A birodalom *pénzügyeit* oly módon fog kelleni felépiteni, hogy az eddigi ingadozások megszüntetése mellett a birodalomnak az egyes államokkal szemben való követelései szoros viszonyba hozassanak az átutalásokkal, és hogy az egyes államoknak a birodalom saját bevételeiben való törvényes részesedése előre megállapitott hosszabb időre biztosittassék.

Az ily rendezés államunk föderativ alakulatával összhangban biztositani fogja a birodalom és az egyes államok zavartalan együttmüködését és a birodalmi gyülés jogainak csorbitása nélkül javára fog válni a pénzügyi igazgatásnak s e czélból a birodalmi gyülés elé törvényjavaslatot fognak terjeszteni a birodalmi pénzügyek ujabb rendezésére vonatkozólag. Az ezáltal igényelt eszközök előteremtésére a birodalmi gyülés elé törvényjavaslatok fognak beterjesztetni a dohány és a bor megadóztatása és birodalmi bélyegilleték szedése tárgyában.

Nem kételkedem, hogy e nagyjelentőségü feladat megoldása odaadó közremüködésüknek sikerülni fog. A birodalom mai pénzügyi helyzetének tekintetbevételével a birodalmi háztartás költségvetésénél megállapitása a legszigorubb takarékossággal történt.

Az *Ausztria-Magyarországgal*, Olaszországgal, Belgiummal és Svájczczal létre jött *kereskedelmi szerződések* megkötésénél táplált ama várakozás, hogy e szerződések egyszersmind kiinduló pontjai lesznek más államokkal való kereskedelmi viszonyunk szerződésszerü szabályozásának, azóta anynyiban teljesült, hogy az emlitett szerződések által alkotott alapon sikerül Spanyolországgal, Romániával és Szerbiával is uj kereskedelmi szerződésre lépnünk. A szerződések, a melyek az *oroszokkal* való áruforgalmunk kivánatos föllendülését és üdvös fejlődését lehetővé teszik, alkotmányos határozathozatal végett *önök elé fognak terjesztetni. Magas szövetségeseimmel egyetértve, inditatva érezem magamat Oroszországgal szemben a behozatali vámok rendkivüli felemelésének jogával élni.* Erre vonatkozó rendeleteim haladéktalanul közöltetni fognak önökkel. Reménylem, hogy az *Oroszországgal folyamatban* levő kereskedelmi szerződési tárgyalások e *rendszabályok mellőzésére* fognak vezetni.

Hála a szövetséges kormányzat buzgó fáradozásának, sikerült a pusztitó járványt, mely a mult évben nagy és fájdalmas áldozatokat követelt, azóta távol tartani és a hol egyes esetek felmerültek, a betegség elterjedésének sikerült gátat vetni. Hogy a tett tapasztalatok még hathatósabban legyenek értékesithetők és hogy a védintézkedések tartósabbak és egységesebbek legyenek, e végből önök elé törvényjavaslat fog terjesztetni. Hogy e védintézkedések kötelességszerü szigorával szemben a nemzetközi forgalom lehetőleg kiméletben részesüljön, a birodalom és az európai államok többségének részvétele mellett a tavaszszal Drezdában értekezlet volt, melynek határozatai jóváhagyás végett önök elé fognak terjesztetni.

A pénzügyi és kereskedelmi politika terén önök elé tüzött feladatok megoldása munkaerejüket annyira igénybe fogja venni, hogy a *szövetséges kormányok* tanácsosnak tartják a *másnemü javaslatok körét* lehetőleg *megszoritani*.

Németországnak a *külfölddel való viszonyában változás nem történt.* A velünk közös *békés czélok* érdekében szövetkezett birodalmakkal fennálló szoros barátság mellett, az *összes hatalmakkal jó és barátságos* viszonyban állunk. Ezért bizton reménylem, hogy Isten segedelmével a béke áldása továbbra is megmarad számunkra.

*

Berlin, nov. 16. A *birodalmi gyülés* mai ülésén *Levetzow* elnök *Mirbach*, *Krebs*, *Kropatcsek* és *Pieschel* képviselőket hivta föl a jegyzői tiszt ideiglenes viselésére. A névsor felolvasásánál 215 képviselő jelentkezett, a ház tehát határozatképes volt. A már ismert törvényjavaslatokon kivül három sürgős inditványt nyujtottak be : *Förster* az Ahlwardt ellen inditott büntető eljárás megszüntetése, *Lotze* a Förster ellen inditott büntető eljárás megszüntetése és *Manteuffel* a Hammerstein ellen inditott büntető eljárás megszüntetése iránt. A jövő ülést pénteken déli 12 órára tüzték ki. Napirend : az elnökség megválasztása és a sürgős inditványok tárgyalása.

Berlin, nov. 16. Az 1894—95. évi birodalmi költségvetést ma terjesztették a birodalmi gyülés elé. A bevételek és kiadások 1,305.632.229 márka összegben egyensulyban vannak. Állandó kiadások 1.082.884.683 márka, egyszeri ordinarium 83,925.726 márka ; rendkivüli kiadások 138.821.820 márka. A birodalmi hadsereg szükséglete 481,066.828 márka (31,812.148 márkával több mint az előző évben) ; a haditengerészet szükséglete 51.369.307 márka (3.116.668 márkával több, mint az előző évben.) Az állandó kiadások 54,115.004 márkával magasabbak, az egyszeri kiadások 78,912.133 márkával alacsonyabbak, mint az előző évben. A bevételek 24,797.129 márkával alacsonyabbak. A matrikuláris járulékok 419,592.544 márkára, tehát 39,528.399 márkával többre vannak előirányozva, mint az előző évben.

Berlin, nov. 16. A birodalmi gyülés elé terjesztették a Spanyolországgal, Szerbiával és Romániával kötött kereskedelmi szerződéseket. A mellékelt memorandum kiemeli, hogy sikerült a nevezett államok belföldi termékeinek védelme érdekében szükséges korlátokon belül a termékek kedvező kicserélésére nézve illő előnyöket nyerni, a nélkül, hogy lényegesen tulmentek volna az eddigi konvenczionális tarifa engedményein. A mi Szerbiát illeti, elérték azt, hogy Németország Ausztria-Magyarországgal egyenlő elbánásban részesül. A Spanyolországgal való tárgyalásoknál minden fáradozás, a mely arra irányult, hogy a német szesznek a spanyol fogyasztó piacz ujra megnyittassék, meghiusult az ezzel szemben álló tényleges viszonyok hatalmán. A szerződés biztositja a spanyol minimális vámok leszállitását a fontos mezőgazdasági czikkekre nézve, valamint a többi országokkal egyenlő elbánást biztosit a szerződés tartamára a német kivitelnek. A Romániával kötött szerződés is hosszabb időre megadja a német kereskedelmi forgalomnak a kivánatos stabilitást és a legtöbb kedvezményben való részesitést. A román tarifák mérséklése által több iparág könnyitésben részesül. Egészben véve az előterjesztett szerződések a német iparnak nagy kiterjedésü külföldi fogyasztó piaczot biztositanak hosszabb időre a további üdvös fejlődés kilátásával.

EGYETÉRTÉS

1893. november 16-tól uj előfizetést nyitunk a következő feltételek mellett:

Egy hóra	1 frt 80 kr.
Két hóra	3 frt 60 kr.
Három hóra	5 frt — kr.
Hat hóra	10 frt — kr.
Egész évre	20 frt — kr.

Lapunk **minden nap**, *tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is, megjelen.*

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének és az utolsó postának tisztán olvashatólag kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék.

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk. Régi előfizetőink legczélszerübben cselekszenek, ha czimszalagjukat a posta-utalvány szélére ragasztva, beküldik a kiadó-hivatalnak.

Az esetre, ha t. előfizetőink az előfizetési határidő lejárta előtt lakást változtatnak, az uj czim mellett a régit is kérjük velünk pontosan tudatni, mi által minden zavar vagy félreértés sokkal könnyebben elkerülhető.

☞ **Mutatványszámot egy levelezőlapon nyilvánitott óhajra bárkinek ingyen és bérmentve küldünk.**

Az előfizetési pénzek és posta-utalványok Budapestre az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők.

Előfizetőink kényelmére kiadóhivatalunkban teljes nappali szolgálatot rendeztünk be. E szerint az üzleti órák reggel 8 órától este 8 óráig szakadatlanul tartatnak.

Az Egyetértés kiadó-hivatala

Dalszinház-utcza 1. szám,

Andrássy-ut sarkán.

UJDONSÁGOK.

— nov. 16.

— *Személyi hirek.* *Ottó* főherczeg nejével, *Mária Jozefa* főherczegnővel tegnap este Bécsből Stuttgartba utazott. — *Zsófia* szász-weimári nagyherczegné tegnap Bécsből visszautazott Weimárba. — Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter ma este Bécsből visszaérkezett Budapestre. — *Szögyény-Marich* László berlini nagykövet Székes-Fehérvárra érkezett, atyja betegágyához.

— **Estei Ferencz Ferdinánd főherczeg csehországi utja.** Egy prágai lap érdekes részleteket közöl Estei Ferencz Ferdinánd főherczeg legutóbbi csehországi utazásáról. A főherczeg ugyanis, mint már megirtuk, a napokban *smecnai* uradalmára utazott. Smecna városa a főherczeg tiszteletére zászlódiszt öltött, és a főherczeget nagy néptömeg várta az állomásnál, a honnan ünnepiesen kivilágitott utczákon át fáklyásmenet kisérte a kastély parkjáig. Másnap este a városi tanács a vadászok zenekarától kisért ünnepi menetben vezette a különböző testületeket a főherczegi kastély elé. Mikor a főherczeg az erkélyre kilépett, a zenekar rázenditette a néphymnuszt és az egybegyült tömeg lelkesült slava-kiáltásokban tört ki. A főherczegnek ezután bemutatták a kivonult egyletek és testületek vezetőit. E hó 10-én és 11-én nagy udvari vadászatokat tartottak a smecnai uradalmon, 12-én pedig herczeg *Fürstenberg* hitta meg szarvasvadászatra a főherczeget, a ki másnap visszautazott Prágába.

— *József Ágost főherczeg esküvőjéhez.* A hivatalos lap mai száma szintén megemlékezik a müncheni ünnepiességekről. Felsorolván az esküvőn jelen volt vendégeket, a közleményt a következő meleg szavakkal zárja be :

«A többszörös benső kötelék, mely a felséges Habsburg és Wittelsbach uralkodó házakat már eddig is egymáshoz füzte, ezen a legtisztább szivbeli vonzalomból történt frigykötéssel csak még inkább megszilárdult. S a forró üdvkivánatokhoz, melyek a fenséges ifju pár felé szállnak, az egész magyar nemzet az őszinte szeretet melegével csatlakozik, az ég áldását kérve e boldog frigyre.»

József Ágost főherczeg — mint lapunknak táviratozzák — az esküvő után a pozsonyi városi tanácshoz Salzburgból táviratot intézett, a melyben köszönetet mond a szives üdvkivánatokért, és biztositja a tanácsot, hogy a legnagyobb örömmel fog letelepedni nejével együtt abban a városban, a hol apja, József főherczeg született. A főherczeg e szavakkal végzi táviratát : «Mindenkor örömmel fogunk visszagondolni a Pozsonyban töltött időkre.» Az esküvő napját Alcsuthon szintén megünnepelték. A kastély templomában, a melyet ez alkalomra fényesen feldiszitettek, ünnepi misét tartottak, a melyen az otthon maradt két kis főherczegnő, *Matild* és *Erzsébet* is jelen voltak. Mise után a község elöljárósága üdvözlő táviratot küldött József Agost főherczegnek Münchenbe. A főherczeg volt nevelője, *Holdházy* János választott püspök és *Libits* József, a főherczegi uradalmak kormányzója szintén részt vettek a müncheni ünnepiességeken. Az esküvő napján *József* főherczeg a müncheni érseknek kék, zománczolt keresztet küldött. Az összes müncheni lapok meleg hangu ünnepi czikkekben emlékeznek meg a Habsburg és Wittelsbach fejedelmi családok összeköttetésének ujabb megszilárdulásáról. Az esküvő napján *Vaszary* Kolos biboros herczegprimás üdvözlő táviratot küldött Münchenbe.

— *A király visszautazása Münchenből Bécsbe.* A *király* ma reggel 5 óra 20 perczkor külön udvari vonaton érkezett meg a müncheni főherczegi esküvőről Bécsbe. Vele utaztak gróf *Paar* főhadsegéd, *Lónyay* őrnagy és báró *Buttlar* szárnysegédek, *Herdliczka* kormánytanácsos, *Haverda* kabinetirodai titkár és *Klaudy* tanácsos.

— **A központi papnevelő intézet uj igazgatója,** *Cselka* Nándor budapesti püspök, ma foglalta el uj állását. Az intézet nagytermében a növendékek s elöljárók fogadták a püspököt, a kit az aligazgató üdvözölt. A püspök válaszában a növendékeket a hithez való ragaszkodásra és a haza szeretetére intette.

— *A királyné nevenapja.* Erzsébet királyasszony nevenapján, e hó 19-én délelőtt tiz órakor ünnepélyes misét tartanak a Mátyás-templomban. A misén *Vaszary* Kolos biboros herczegprimás pontifikál s azt a misemondóruhát fogja használni, a melyet a királyné 1867-ben ajándékozott a templomnak.

— **Schlauch biboros érsek látogatása a poliklinikán.** Ma délelőtt tiz órakor *Schlauch* Lőrincz biboros érsek meglátogatta a főváros kerepesi uti poliklinikáját. Az érsek hosszabb időt töltött a poliklinika laboratoriumában ; azután végig járta a kórtermeket. A bejárásnál az intézet főorvosai fogadták. A biboros érsek előbb a laboratóriumot nézte meg, a hol érdeklődéssel nézegette a nagyitó üvegek alatt levő kolera-, tüdővész- és lépfene-baczillusokat ; kérdései azt mutatták, hogy meglepő jártassága van a mikroorganizmusok életének ismeretében. A bibornokot örvendetesen lepte meg a laboratorium tökéletessége és berendezése. A kórtermekben körülbelől 300 orvostanhallgató zajos ováczióban részesitette a bibornokot ; az osztályos főorvosok adták meg a látogatónak a kellő magyarázatot, és megmutatták az eszközöket ; itt csakugyan érdekes volt látni a csodálkozó orvosookat, azoknál a fogós kérdéseknél, a melyeket a bibornok intézett a körülötte levőkhöz, vitás és még nem tisztázott orvosi dolgokról. Azt hihették volna az orvosok és orvostanhallgatók, hogy szigorlat előtt vannak és a bibornok megelégedett mosolyáról látni lehetett, hogy — nem buktak volna meg. A poliklinikának várótermei a látogatás alatt zsufolásig voltak megtelve szenvedő betegekkel és igy alkalom kinálkozott arra is, hogy a bibornoknak az érdekesebb kóralakokat be lehetett mutatni. A látogatás csaknem egy óra hosszáig tartott s igy ő eminencziája bőven meggyőződhetett a poliklinika hazafias és humánus müködéséről ; a főorvosok pedig ebben a látogatásban jólesőleg látták az odaadó és önzetlen müködésök elismerését.

— **Károly Lajos főherczeg unokájának keresztelője.** *Margit Zsófia* herczegnő ujszülött fiának a keresztelője, mint már közöltük, holnap délelőtt lesz. Károly Lajos főherczegen kivül, a ki tegnap este utazott vissza Münchenből Stuttgartba, a keresztelési ünnepélyen ott lesznek még : *Ottó* főherczeg és neje Mária Jozefa főherczegnő, Mária Annunciata és Erzsébet főherczegnők. A főherczegi szülőkhöz sok üdvözlő távirat érkezett s ezek közt volt *Albrecht* főherczeg távirata is, a kinek az ujszülött herczeg első dédunokája. *A király* és *Vilmos* császár táviratilag üdvözölték Albrecht főherczeget és ő felsége Abendhausenben tegnap este poharat üritett a királyi ház legfiatalabb sarjára. A keresztelési szertartást *Keppler*, a tübingai egyetem theologia professzora fogja végezni.

— *Parlamenti ebéd.* A képviselőház elnöke, báró Bánffy Dezső ma ebédet adott, melyre a ház tagjainak sorából hivatalosak voltak : Nikolics Feodor báró, Noszlopy Gyula, Nagy Gyula, Luby Géza, Kun Miklós, Balogh János, Bujanovics Sándor, Holló Lajos, Bánó József, Zay Adolf, Nagy István, Veszter Imre, Bessenyey Ferencz, Kund Jenő, Tomcsányi László, Bornemisza Lajos, Perczel Béni, Papp Elek, Herman Ottó, Popovics Vazul, Terényi Lajos, Sigmond Dezső, Görgey Béla, Dégen Gusztáv, Földváry Elemér, Králitz Béla, Schreiber Frigyes, Lelbach László, Kőrösi Sándor, Vargics Imre, gr. Esterházy Kálmán, Sághy Gyula, Bolgár Ferencz és Sima Ferencz országgyülési képviselők.

— **Gróf Csáky Albin egyetemi diszpolgár.** A budapesti egyetemi kör gróf *Csáky* Albin közoktatásügyi minisztert megválasztotta a kör diszpolgárává. A diszoklevelet ma délután nyujtotta át a kultuszminiszternek egy öttagu bizottság, élén *Parcsetich* Lászlóval, a kör elnökével. A küldöttség vezetője lendületes beszédet intézett a miniszterhez, a ki körülbelül igy válaszolt : «Mélyen meghat kitüntető figyelmök. Oly férfiu, ki lankadatlanul küzd éveken át elvei megvalósitásáért, nem lenne őszinte, ha azt mondaná, hogy nem esik jól az elösmerés. Főleg ha olyanok részéről jő, a kiknek müködési köre kihat a nemzet jövőjébe. Mert egy ember müködése, legyen az a férfiu bármily tetterős, eredményt csak akkor mutathat föl, ha eszméit átérzik a testületek s ha elveit felkarolják a nemzet fontos szervei. Ily kiváló testület és szervezet az ifjuság, s azért örülök én s köszönöm ismételten e kitüntetést.» A miniszter beszéde nagy lelkesedést keltett, a mely tetőfokára hágott, a mikor gróf Csáky Albin megigérte, hogy a kör nyomasztó anyagi helyzetén segiteni fog és mindent elkövet, hogy 1894-ben megtarthatják Budapesten a nemzetközi diákversenyt.

— **Merénylet egy követ ellen.** *Gyorgyevics* szerb követ állapotában ma lényeges javulás állott be. Az orvosok azt hiszik, hogy a sebesült követet megmenthetik.

— **Gróf Hartenau betegsége.** Gróf Hartenau, Bulgária volt fejedelme, ma Gráczban sulyosan megbetegedett. A tábornok még tegnap jó egészségnek örvendett s meglátogatta gróf Wurmbrandot, az uj osztrák kereskedelmi minisztert. Ma reggel azonban már ágyban kellett maradnia, mert hirtelen megujult régi betegsége ; állapota annyira aggasztó, hogy környezete táviratilag hivta a beteg ágyához dr. *Wölfler* és dr. *Oser* bécsi egyetemi tanárokat, a kik ma déli 12 órakor a következő orvosi jelentést adták ki : «Több napos gyengélkedés után tegnap igen heves fájdalmak közt hirtelen ujabbi vakbélgyuladás lépett fel ; a gyuladás a hashártyára is kiterjeszkedik. A láz mérsékelt, az érverés nagyon gyors és egyenlőtlen. A sziv müködése időnkint gyenge.» Hartenau állapota egy késő éjjel érkezett táviratunk szerint nagyon aggályos. Az orvosok már három év előtt, mikor gróf Hartenau ugyanabban a betegségben szenvedett, mint most, kijelentették, hogy reczidiva esetében a baj nagyon veszélyes lefolyásu lehet. A beteget kimondhatatlan fájdalmak kinozzák és külseje nagyon megváltozott. A betegség még a szerb-bolgár háboru idejéből származik, melyben gróf Hartenau erősen meghült. Tegnapelőtt délelőtt készülődéseket tett, hogy a gróf Draskovich által Horvátországban rendezett vadászatban részt vegyen. Ebéd alatt hirtelen rosszul lett. Felkelt és nagynehezen mehetett egy mellékszoba ajtajáig, a hol a jelenlevők rémületére majdnem összeesett. Csak nagy erőfeszitéssel érte el a pamlagot, melyre ledült és fájdalmasan nyöszörgött. A házi orvoson kivül azonnal Oser tanárt is meghivták Bécsből. Az orvosok első véleménye is már nagy aggályoknak ad kifejezést. Az este kiadott bulletin a következő : A helyi betegségi tünetek gyarapodnak, a pulzus gyakoribb, a lélegzés gyorsitott. Gróf Hartenau állapotáról ma este kiadott bulletin szerint a lokális kórtünetek szaporodnak. Az érverés gyors, a lélegzés ziháló. 11 óra 20 perczkor jelentik, hogy Hartenau gróf állapota rosszabbra fordult.

— **A Jókai-jubileum.** Mohács város képviselőtestülete — mint nekünk táviratozzák — mai ülésén elhatározta, hogy feliratilag üdvözli Jókai Mórt jubileuma alkalmára. A korona-utczát pedig Jókai-utczának nevezi el, és jubiláris diszmüvét megrendeli. — A fővárosi *hivatalnokok és dijnokok* segélyegyesülete *Gerlóczy* Károly polgármester inditványára elhatározta, hogy a nemzeti diszkiadás egy példányát megrendeli. — *Szolnok-Dobokamegye* főispánja, báró *Bornemisza* Károly ma értesitette a Jókai-jubileum végrehajtó bizottságát, hogy az országos mozgalomhoz a vármegye közönsége is csatlakozni fog. — A *körmendi takarékpénztár-egyesület* ma a nemzeti diszkiadás egy példányára aláirt. — A *kegyes tanitórend* központi könyvtára számára *Kalmár* Endre tiszteletbeli rendfőnök a jubiláris Jókai-kiadás egy példányát megrendelte. — *A vöröskereszt-egyesület* szintén csatlakozva az országos mozgalomhoz, előfizetett egy példányra. — *Szabadkán*, mint értesülünk, a város társadalma nagyban készülődik a Jókai-ünnepre. Testületek és magánosok szorgalmasan gyüjtenek aláirásokat a nemzeti diszkiadásra. Maga a város *két* példányt rendelt meg. Aláirták továbbá az iveket már eddig : A szabadkai *zsidó hitközség*, *Weinberger* Lajos magánzó, *Geiger* A. Mór földbirtokos és *Vasdényey* Géza, a szabadkai királyi törvényszék elnöke egy-egy példányra.

Ujabban a következőktől érkeztek be az előfizető összegek a belvárosi takarékpénztárhoz : Patkos-teszéri Zámory Kálmán, gróf Szirmay Alfréd (Miskolcz), Bélavári Burchard Konrád, Pesti Hengermalom-Társaság, a budapesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata, a királyi József-müegyetem tanárai, Fehér Ipoly (Pannonhalma), Taussig Zsigmond (Pécs), Latinovics Gábor püspök (Kalocsa), gróf Wenkheim Frigyes, Pap Ferencz (Debreczen) és Pulszky Ágost egy-egy példányra.

— **A schneidenmühli artézi kut.** Nagy a remény, hogy az elsülyedéssel fenyegetett város, mégis ki fogja kerülni a katasztrófát. Mint lapunknak táviratozzák, a kutat ma sikerült betömni, és bár a viz a vastag kavicsréteg alól két helyen is kitört, nagy veszedelemtől ez idő szerint nem kell tartani. A veszély csökkenésével valószinüleg elfogadják *Freund* főbányatanácsosnak azt a tervét, hogy a viz felfogására nagy medenczét épitsenek.

— *Ujabb dinamitkatasztrófák.* Az a rettegés és félelem, a melyet a barczelonai borzasztó merénylet okozott, jóformán még le sem csillapult, máris uj merényletet követtek el *Marseilleben* az anarkhisták. Tegnap éjjel 11 és fél óra tájban ugyanis Marseilleben, a 15-ik hadtestparancsnokság épületében, egy dinamittal töltött s körülbelül 30 czentiméter magas bádogszelencze fölrobbant. A szelencze egy őrházban volt elrejtve, a mely annak a teremnek közelében van, a melyben napközben a hadtestparancsnok segédtisztjei vannak. A rázkódtatás oly irtóztató volt, hogy egy kilométer távolságban is megérezték. A robbanás a falat egészen összedöntötte, s az épület minden ablakát betörte, szerencsére azonban emberéletben nem tett kárt. Egy segédtiszt, a ki az őrszobában az ágyán feküdt, még meg sem sérült. A szomszédos épületek azonban, különösen a leányliczeum s a fogyasztási adóhivatal, nagyon megrongálódtak. A robbanás Vaulgrenand tábornok hadtestparancsnok távolléte alatt történt. A hadtestparancsnoksági épület előtt nem állott őrszem, s ez a körülmény lehetővé tette, hogy a merénylő zavartalanul hajthassa végre a tettet. A lakosság közt nagy az izgatottság. A marseilli összes rendőrközegek mobilizálva voltak és körülbelül hatvan franczia és idegen anarkhistánál tartottak házkutatást és kilenczet le is tartóztattak. Az egész országban a legutóbbi események következtében nagyon sok anarkhistát tartóztattak le. Nizzában a rendőrség egy *Rolli* Róbert nevü anarkhistát fogott el. Rolli valószinüleg egyike a barczelo-

nai merénylőknek. Elfogtak azonkivül Bains Lorran de Cordare pirenei faluban egy *Marino Rogó* nevü 35 éves embert, a kinek nem voltak személyazonossági okmányai s valószinü, hogy szintén része van a merényletben. — *Madridban* is messzire elágazó anarkhista összeesküvés nyomára akadtak s a liberális párt klubbjának az épületében egy dinamittöltényt találtak, a melyet valószinüleg bünös kezek tettek oda. — *Villa-Nuerában* a rendőrségi laktanya előtt egy bomba szétrobbant s nagy károkat okozott. A nyomban megtartott házkutatásoknál nagymennyiségü robbanó anyagot kobozott el a rendőrség.

— **A szász király betegsége**. *Albert* szász király — mint Drezdából táviratozzák — ágyban fekvő beteg. A király néhány nap előtt fázott meg, a mikor a drezdai vasuti pályaudvart és az épülőfélben lévő kikötőt megnézte, azóta gégehurut és láz tünetei mutatkoznak rajta. Állapota azonban aggodalomra nem ád okot. A tegnapra egybehivott tartományi gyülést a gyengélkedő király helyett *György* herczeg nyitotta meg.

— **Földrengések Alsó Ausztriában.** *Glognitz* alsó-ausztriai helységben ma reggel 7 óra 32 perczkor földrengést éreztek. A gyönge rázkódás északról déli irányban haladva, nem tartott tovább egy másodperczénél. *Semmering* vidéken Bécs mellett, szintén érezték ma reggel 7 óra 20 perczkor a földrengést, még pedig erősebben. A rázkódást hatalmas, földalatti zugás követte. A Semmering területén s az Adlitz árkokban több helyen sziklaomlások voltak. Az idő állandóan lanyha.

— **Megfagyott ember.** A hivatalos tél még be sem köszöntött, máris egy megfagyott emberről kapunk hirt pozsonyi levelezőnktől. A szerencsétlen ember neve *Buray* József, foglalkozására nézve pedig rongyszedő. A szegény ember tegnapelőtt este Bur-Szent-Miklósról érkezett Beszterce községbe ; ott egy nyitott csürben huzta meg magát, a hol reggel megfagyva holtan találták.

— **Templomrablás Esztergomban**. Esztergomban — mint tudósitónk táviratozza — vakmerő betörés történt tegnap éjjel. Eddig ösmeretlen tettesek ugyanis betörtek a zsinagógába, a frigyszekrényt fölfeszitették s onnan az ugynevezett thóramutató ezüstkezet elrabolták. Ugy látszik, hogy a rablók még több értékes tárgyat akartak ellopni, mert zsákot is vittek magukkal, a melyet azután üresen a templomban hagytak. Az eset annál felháboritóbb, mert rövid idő óta ez a harmadik ilyen betörés Esztergomban. Nemrég a ferencziek templomába hatoltak s a szentségtartót feltörve elrabolták a kelyhet. Majd az uj óvóképzőbe törtek be, a melyet Vaszary Kolos herczegprimás épittetett. Valószinü, hogy mind a háromszor ugyanaz a banda követte el a betörést, de a tetteseknek mindeddig nem akadtak nyomára. Most attól tartanak, hogy a rablók még a bazilikát is kirabolják, minthogy köztudomásu dolog, hogy ott milliókra menő drágaságok vannak elhelyezve s a székesegyezház őrizete sem valami megnyugtató.

— **Elfogott leánykereskedőnő.** A temesvári rendőrség, mint tudósitónk táviratozza, ma letartóztatott egy *Fried* Johanna nevü, hirhedt kerítőnőt egy tisztességes polgári családból származó leány elcsábitása miatt. A rendőrség a gonosz asszony lakásán még negy leányt talált, a kik mindannyian feltünő szépek és alig tizenötévesek. A leányok közt volt a keritőnő saját szép leánya is, a kit a többivel együtt legközelebb szállitott volna külföldre. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy az asszony a keleti országokkal üzött nagymérvü leánykereskedés egyik főügynöke.

— **A barczelonai bombamerényletről.** Barczelonában a munkások között nagy az elkeseredés, mert a rendőrség Fontanal, a szocziálisták vezetője ellen is meginditotta a bünvádi eljárást. A munkásszövetség, Catalonia szocziálista érzelmü lakosai nevében az elfogatás ellen tiltakozott és felháborodva utasitotta vissza azt a gyanut, mintha ők az anarkhistákkal összeköttetésben állanának.

— **Jótékonyság.** Nagy jótékonyságról értesiti lapunkat párisi tudósitónk távirata. Báró *Rothschild* ugyanis Páris szegényei számára ma félmillió frankot adományozott. A dusgazdag báró e nemeslelküsége annál elismerésreméltóbb, mert a párisi Rothschildok tudvalevőleg ezenkivül is milliókat forditanak a tömeges nyomor enyhitésére.

— **Embertelen szülők.** A fővárosi müvészkörökben napok óta közbeszéd tárgyát képezi s ma reggel egyik napilap többé-kevésbé leplezetten meg is irta, hogy a zeneakadémia egyik nagyhirü tanára ellen a legjobb társaságokban mozgalom indult meg, mert kiderült, hogy a müvész, a ki gordonkájával ezreket keres, kis leányát annak idején elhagyta s a mióta a leány visszakerült hozzá, azóta is embertelenül bánik vele. A mozgalom czélja az, hogy a müvészt lehetetlenné tegyék, társaságokban se fogadják s konczertjeire a mozgalomban résztvevők ne menjenek. A legszélesebb körökben több napja elterjedt hir szerint a müvész és az első felesége, a ki müvésznő, rövid házas élet után elváltak s eltüntek Bécsből. A kis leánygyermeküket egyszerüen ott hagyták az üres lakásban. Az elhagyott leányt szegény muzsikusok tartogatták, mig az apja Amerikában szerzett busásan pénzt és babérokat. A müvész utóbb Budapesten telepedett le s ujra megnősült. A szegény muzsikusok erre elküldték a kis leányt a jómódu müvészapához, a ki a gyereket nem fogadta be, hanem elküldte Párisba a hozzá hasonlóan jószivü anyához, az ő első nejéhez. A kegyetlen anya nem is fogadta a gyermeket, hanem visszaküldte Párisból Budapestre az apához. A leányka most tizenhatéves s apjánál lakik itt a fővárosban, mert az apja csupa kényszerüségből megtüri végre a lakásában a saját gyerekét. Ez a hir szivárgott ki, de sokkal részletesebben müvészkörökből, s ez inditott egy előkelő társaságot arra, hogy a lelketlen apa ellen mozgalmat inditson.

— **Ha nem lehetsz az enyém, ne légy a másé se.** Spielhagennek, a kitünő német regényirónak van egy novellettje, a melyben elbeszéli, hogy egy parasztlegény szerelmi féltékenységből levágta kedvesének a füleit, mert nem akarta, hogy más elszeresse a leányt. A mit a költő kigondolt, azt tegnap egy *Rajnoha* Péter nevü Bécsben szolgáló bakagyerek véghez is vitte, még pedig fölháboritó, vadállati módon. Rajnoha megszökött az ezredétől, de Bécs egyik külvárosában megfogták és a rendőrséghez kisérték. Az utczán véletlenül meglátta kedvesét, *Liszka* Rózát. A legény odarohant hozzá és mielőtt a rendőr megakadályozhatta volna, tövig leharapta a szerencsétlen leány orrát. A sebesült leányt bevitték a Ferencz József-kórházba, a «szerelmes» legényt pedig átadták a katonai parancsnokságnak. Ott kihallgattatván, azt felelte, hogy azért szánta el magát a tettre, mert nem akarta, hogy a leány másé legyen.

— **Járványos betegségek a vidéken**. A járványos betegségek az őszi időjárás következtében pusztitó erővel lépnek fel az ország minden részében. *Szegedről* táviratilag értesitik lapunkat, hogy ott a difteritisz oly aggasztó mértékben terjed, hogy a hatóság az összes kisdedóvodákat bezáratta és falragaszokon szólitotta fel a közönséget az óvóintézkedések szigoru foganatositására. *Nagybecskereken* és Torontálmegye több más községében félelmes erővel lépett fel a gyermekirtó járvány. *Nyék*, *Záránk* és *Heves* községekből szintén tömeges megbetegedést jelentenek, és Záránkon e mellett a vörheny is tizedeli a gyermekeket. — *Katymár* községben kétszáz gyermek betegedett meg himlőben, difteritiszben és vörhenyben. A kis községben naponkint öt-hat gyermeket temetnek el. *Debreczenből*, *Nagy-Szent-Miklósról* és *Duna-Patajról* szintén az iskolák bezárásának hirét veszszük. Csak *Nagy-Kikindán* szünt meg eddig a difteritisz-járvány. Kivánatos lenne, hogy a hatóságok erélyes intézkedésekkel könnyitsék meg a járványoktól meglátogatott községek védekezését.

— **A Tchigorin-Tarrasch-féle sakkverseny** eldöntetlen maradt. Mindkét játékos kilencz játszmát nyert, négy játszma pedig rennis maradt.

— **A borravaló eltörlése.** Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy a svájczi vendéglősök dicséretes akcziót inditottak a borravaló ellen, megtiltván a pinczéreknek, hogy elbocsátás terhe alatt nem szabad borravalót elfogadniok. Megjegyeztük akkor, hogy a dicséretes kezdeményezést nálunk is jó volna utánozni. Ez ellen sokan felszólaltak, a pinczérek közt pedig mozgalom indult meg, a melynek az volt a czélja, hogy minden a borravaló eltörlésére irányuló kezdeményezést meghiusitanak még pedig, ha másképen nem lehet, sztrájkkal. A közönség körében azonban a dolog visszhangra talált, csak attól tartanak, hogy a kávéházakban és a vendéglőkben a pinczérek lanyhán fogják kiszolgálni a vendégeket, ha nem lesz borravalóra kilátásuk. Erre vonatkozólag most Bécsben egy röpirat jelent meg, a mely bebizonyitja, hogy a közönségnek nincs mitől tartania, ha a borravalót eltörlik. Példa gyanánt egy innsbrucki kávéházat emlit a szerző, a melyben nem szabad borravalót osztogatni, mégis a legkitünőbben szolgálják ki a vendégeket. A kávéháztulajdonos nagyon egyszerü módot eszelt ki arra, hogyan kell a pinczérhadat borravaló nélkül is kötelességének a teljesitésére szoritani. Minden asztalon ugyanis ott van egy könyv, a melybe a vendégnek csak be kell irni a panaszát, a minek mindig meg van a kivánt hatása. Igaz, hogy ez a kávéháztulajdonos ugy fizeti az embereit, hogy tisztességesen meg tudnak élni és nincs szükségök könyöradományra.

Rövid hirek. *Győrött* Puter Katalin nevü 11 éves leányka játék közben oly közel ment a tüzhöz, hogy a ruhácskája meggyuladt. A szerencsétlen kis leány annyira összeégett, hogy aligha fog életben maradni. — *Vámos-Pércsen* Méhész Ferenczné egy nagy fazékban nyolcz ember számára paszulyt főzött. Három éves fiacskája a fazék körül játszadozott és addig ugrált, mig a forró főzelékbe bele esett. A fiu oly égési sebeket kapott, hogy másnap meghalt. — *Pécsett* Ruttkay Jakab keztyügyárost, mint lapunknak táviratozzák, két mészároskutya szétmarczangolta. — *Bécsben* Parente grófné Csajkovszky nevü inasa urnőjétől 9000 forintot ellopott s azóta eltünt.

— **Boldogtalan szerelemből a halálba** *Papp* János könyvkötő-segéd a mult héten feljött Pécsről a fővárosba, hogy feledjen. Papp ugyanis megszeretett egy pécsi lányt, a ki öt nem akarta viszontszeretni, a fiatal ember hát jobbnak látta, ha elmegy a lány közeléből s Budapestre jött, a hol a Gellért-rakpart 23. számu házban vett lakást. Eleinte utána nézett, hogy foglalkozást kapjon, de pár napja ki sem mozdult hazulról s rendkivül levertnek látszott. A lakásadója nem tudott a szerelméről s igy azt hitte, hogy azért bánkódik, mert nem kap munkát. Ma reggel aztán Papp alig hogy felkelt, forgópisztolyt vett elő és mellbe lötte magát. A seb életveszélyes, de a sebesült nem vesztette el rögtön az eszméletét s a mentőknek, a kik a Szent János kórházba szállitották, elmondta, hogy a boldogtalan szerelem hajtotta a kétségbeesésbe. Az orvosok nem biznak a felgyógyulásában.

— **A flegmatikus oláh.** A keleti pályaudvar harmadosztályu várótermeben történt. *Heinszel* Kálmán pallér rettenetesen megszomjazott, de félt a váróteremből a korcsmába átmenni, mert a podgyásza ott volt a teremben. Egy ideig tünődött magában, aztán kikereste magának a legegyügyübb képü embert, egy oláhot. Ezzel fogta a czókmókját s oda tette az oláh mellé. «Átmegyek a sörcsarnokba, addig vigyázzon a holmimra.» «Csak menjen», felelt az oláh s nyugodtan ott ült a helyén. Pár percz mulva visszajött a pallér, de nem lelte a holmiját. «Hol van a holmim?» rivalt az oláhra, a kitört magyarsággal s leirhatatlan flegmával azt felelte, hogy «elvitte egy ember». A pallér gyanuba fogta az oláhot, a ki nem sokat beszélt, hanem a legnagyobb lelkinyugalommal állott a rendőrségnél a tisztviselő elé. Röviden előadta, hogy ő *Szilágyi* Dezső igazságügyminiszterhez jött Erdélyből kihallgatásra, a miniszter fogadta is, ő tehát dolgát elvégezvén, utazik haza. Az ellopott holmihoz semmi köze; ő nem lopta el. A rendőrtiszt, bebizonyosodván az oláh ártatlansága, szabadon bocsátotta. Azt a vádat, hogy ő magára vállalta a holmi őrzését, azt felelte, hogy ez nem igaz. A pallérnak ő nem mondta, hogy vigyáz a holmijára, csak azt, hogy tőle ugyan elmehet a sörcsarnokba. Kihallgatása után renditheltlen nyugalommal jegyezte meg, hogy lekésett a vonatról s elindult a pályaudvarba, hogy a legközelebbi vonattal haza utazzék. A tolvajt valószinüleg elcsipik, mert az oláh jól megnézte s pontos személyleirást adott — egy notórius vasuti tolvajról. Az ellopott podgyászban egy kézi táska is volt 107 forint készpénzzel.

— **Feltört persely**. A mentő-egyesületnek mindenfelé elhelyezett gyüjtő-perselyei közt van egy, a mely szinte kinálkozik arra, hogy a kinek kedve kerekedik, feltörje. Ez a persely a Duna partján, az eskü-téri hajóállomás mellett van elhelyezve azon az állványon, a melyen mindenféle mentőeszköz is van, a melyek a vizből való mentésre szolgálnak. A gyenge bádog-persely pillanat alatt feltörhető s ma fel is törte valaki. A tolvaj nagyon siethetett, mert a perselyben hagyott 2 forint 3 krajczárt, az ellopott pénz sem lehetett sokkal nagyobb összeg ennél.

— **A rendőri sajtóiroda hirei.** *Eltünt. Vasvári* Róza cselédleány tegnap fő-utcza 76. számu lakásáról eltünt. A házbeli cselédeknek már napok előtt azt mondotta, hogy megöli magát. — *Baleset. Pruzsinszky* Katalin napszámosnő ma délelőtt az óriás- és tömő-utcza sarkán épülő ház második emeletéről az utcza kövezetére zuhant. Eszméletlen állapotban szállitották a Rókus-kórházba. — *A meglopott kintornás család.* Özvegy *Streicher* Józsefné a gyerekeivel együtt a kintornázásból él s ezzel annyit keres, hogy mindig van nehány megtakaritott forintja. Tegnap nagy csapás érte a családot ; a mig a kintornával kintjártak, a lakásba betörtek s a szekrényből 30 forint készpénzt és egy 30 forint értékü gyürüt elloptak. — *Werhardt* Róza czirkuszi alkalmazott ma Ujpesten, fő-ut 59. számu lakásán gyufaoldatot ivott. Tettének okát nem tudják. Állapota nem életveszélyes.

A KOLERA.

Budapesten a legutóbbi 24 óra alatt 2 kolerabetegedés és 1 halálozás fordult elő; megbetegedett: Bocskay Józsefné, vasuti fékező neje, VIII. Német-u. 42. sz. a., Moczek András gyári munkás a Linczergyárban; meghalt: Mihalko Mária.

Vidéken a belügyminiszteriumba érkezett hivatalos távirati jelentések szerint a legutóbbi 24 óra alatt, tegnap déltől ma délig 3 községben fordult elő ujabb kolerabetegedés, és pedig:

Barsmegyében Zsitva-Gyarmaton 1 megbetegedés.

Pestmegyében Tápió-Sápon 1 megbetegedés.

Torontálmegyében Kis-Torokon 1 megbetegedés, 1 halálozás.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **Munkácsi «Honfoglalása».** Megirtuk, hogy nagy festőmüvészünk, *Munkácsi* Mihály a honalapitásról festett nagy képének egyes részleteit ujra átdolgozza. A mester megfeszitett szorgalommal dolgozik a képen, a mely még a tél folyamán ki lesz állitva Budapesten a főrendiház üléstermében. Gróf *Tisza* Lajos az uj országház épitőbizottságának az elnöke megbizta *Steindl* Imre müegyetemi tanárt, hogy a kép számára megfelelő keretet készitsen, a melynek a mintája már el is készült. A keret tizenhat méter széles és öt méter magas lesz, góthstilü faragványokkal, hogy az országház üléstermének diszitéseivel összhangzásban legyen.

— **A népszinház müsora** Blaha Lujza asszony betegsége miatt ugy változott, hogy holnap, pénteken a «Cornevillei harangok»-at, szombaton pedig a «Libapásztort» adják.

SPORT.

— **Vivóterem-megnyitás.** Sztrakay Norbert Lónyay-utczai vivótermét a nagyobb mérvü átalakitások miatt csak ma nyitotta meg. A terem maga 8 lépés széles és 24 lépés hosszu, parkettirozva. 6 ablakkal utczára, földszint; 9 Auer-féle égővel felülről világitva. Van trapez, gyürü, korlát, sulyzók stb. Kitünő bandage-ok, ismert vivókeztyüi, plasztronjai, automat mozgó- és álló czéltáblái, két külön bejáratu öltöző, mindenik vizvezetékkel s zuhanynyal ellátott mosdóval fölszerelve, szóval az egész berendezés oly czélszerü és izléses, hogy az ma a legmagasabb igények kivánalmainak is megfelel. A vivódijak mérsékeltek, egyetemi hallgatóknak, s tanulóknak a régi kedvezmény; az órák tetszés szerint választhatók, s beiratkozni is lehet bármikor. Valóban oly praktikus és mintaszerü itt minden, hogy méltán megérdemli a sportkörök figyelmét.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **Hirek a tanácsból.** A közgyülés tegnapi határozata folytán, melylyel a *központi vásárcsarnokra* vonatkozó javaslatok tárgyalását a jövő hétre halasztotta, a tanács ma ismét foglalkozhatott az eléje szabott nehéz kérdéssel, fentartsa-e vagy megváltoztassa eredeti javaslatát. Ezuttal a franczia tervező konkrét ajánlata felett kellett határozni, a ki a nemzetközi pályázaton dijat nyert részletes terve szerint 1,650.000 forintért ajánlkozik a csarnokot felépiteni s ki csak azért esett el az első dijtól, mert Petz Samu terve olcsóbbnak látszott. A mérnöki hivatal számitása szerint különféle többmunkával a franczia terv végrehajtása is 2,078.000 forintba kerülne, mig a másik terv összes költsége 2,256.000 forint. A tanácsban elágazók voltak a nézetek, s szótöbbséggel a drágább terv győzött, mi ellen *Márkus* József tanácsnok különvéleményt jelentett be. — A *káposztásmegyeri vizmü* czéljára szükséges terület végérvényesen megállapitott terve és összeirása kártalanitási eljárás végett a pestvidéki törvényszéknél van, de a tanács nem akarja a per utját választani, a mig remélheti, hogy gróf Károlyi Sándorral kiegyezik, s ezért *Kun* Gyula tanácsos elnöklete alatt bizottságot küldött ki, hogy a kisajátitandó területet becsülje fel s az egyezség iránt folytasson a gróffal tárgyalásokat. A gróf uradalmi tisztségének becslése szerint a kisajátitandó terület értéke 754.000 forint.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Az Aquinói Szent Tamás-társaság** ma tartotta első rendes havi ülését *Bognár* István egyetemi tanár elnöklete alatt. Az elnöki megnyitó után dr. *Kiss* János tett jelentést a közgyülés határozatainak végrehajtásáról. *Piszter* Imre a «Szépmüvészetek czéljáról» tartott előadást. Az ülés *Hübner* Gyula pártoló tag értekezletével ért véget.

— **Az országos lelenczház-egyesület** igazgatósága ma értekezletet tartott, melyen az elnök bejelentette, hogy az egylet a jövő év január havában megkezdheti a müködését. Az ülésen ezután a müködés módozatait beszélték meg.

— **Az Egyetemek kórház-egylete** folytatólagos közgyülése nem e hó 22-én, hanem szombaton, e hó 25-én lesz az uj városház társalgó-termében.

— **A magyar jogászegylet** börtönügyi bizottsága e hó 18-án (szombaton) este hat órakor a budapesti ügyvédi kamara helyiségében (kerepesi-ut 8. sz.) ülést tart, melyen dr. *Reichard* Zsigmond a «Pszychiatria és büntetőjog» czimen tart felolvasást.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Az „Egyetértés" sajtópöre.

— Saját tudósitónktól. —

— nov. 16.

A törvényszéki palota tárgyalási termeiben ma reggel tárgyalták azt a sajtópert, melyet az államügyészség inditott a lapunk április 17-diki számában foglalt inkriminált czikk szerzője : *Salamon* Ödön belmunkatársunk ellen. A tárgyalás iránt rendkivül nagy volt az érdeklődés és az általános izgalmat az elvi tekintetben és lélektanilag egyaránt nagy jelentőségü mozzanatok a legmagasabb fokra emelték. Már a tárgyalás elején észrevehető izgatottság fogta el a közönséget, mivel munkatársunk Bodor törvényszéki biró és az államügyész személyeben ugyszólván két közvádlóval állt szemben. A biróság az ügy tárgyalásában kinduló pont gyanánt a négy szem közt való beszélgetésre helyezte a fősulyt és maga elismerte, hogy munkatársunk már a Bokross-ügyben hozott megszüntető határozat után látogatta meg Bodort. Es ha jogi szempontból felette figyelemreméltó volt a tárgyalás menete eddig, a lélektani mozzanatok egyik legérdekesebbje következett ezután munkatársunk és Bodor törvényszéki biró szembesitésekor. Munkatársunk meggyőző szóval, emelkedett hangon szószerint ismételte meg a vizsgálati jegyzőkönyvbe felvett vallomását és kérte a törvényszéket az ellene beidézett tanuk bevezetésére, határozott kifejezést adva annak, hogy lehetetlen az a merészség, hogy neki szemébe is mondhassák állitásai valótlanságát. A kolozsvári törvényszéki biró minden tiltakozása daczára is láthatólag megrendült és magán a törvényszéken is a meglepetés és a munkatársunk ügye igazsága felett való meggyőződés vett erőt, mig a közönség feszült várakozással fordult a védő Győrffy ügyvéd felé, a ki általános figyelem közepette tartotta meg remek védőbeszédét, hangsulyozva, hogy maga a biró hitta meg munkatársunkat lakására, kiemelve beszéde végén, hogy a biró ellen törvényes vizsgálatok vannak folyamatban s valószinü, hogy munkatársunk ügyének lebonyolitása után, a vádlót magát itélik el. A tartalmas védőbeszéd után az esküdtszék visszavonult és rövid tanácskozás után, mialatt sem a közönség közt, sem a jogászok körében senki sem volt, ki munkatársunk felmentését bizonyosnak nem tartotta volna, elmarasztaló itéletet hozott. A közönség izgatottan megzavarodva és a munkatársunk iránti szimpáthia félreismerhetlen jeleivel hallgatta meg az esküdtszék itéletének kihirdetését.

A tárgyalás lefolyásáról a következő tudósitást adjuk:

A tárgyalást *Zsitvay* Leó elnök vezette; szavazó birák *Eördögh* András és *Szabó* Géza voltak, a jegyzőkönyvet *Krenedics* Géza jegyző vezette, a vádhatóságot dr. *Kustka* Miklós kir. alügyész képviselte.

Vádlott *Salamon* Ödön védőjével, dr. *Győrffy* Gyulával jelent meg a tárgyaláson.

Az elnök röviden ismertette a vád lényegét, melyet *a lapunk tegnapi számában egész terjedelmében* közöltünk.

Miután az elnök konstatálja, hogy panaszosként Bodor László kolozsvári törvényszéki vizsgáló biró jelent meg, vádlottként pedig Salamon Ödön budapesti hirlapiró, az *Egyetértés* belső munkatársa, az esküdteknek szokásos eskütétele után megkezdődött a tárgyalás.

Vádlott az általános kérdésekre előadta, hogy érsekujvári születésü, harminczegy éves, evang. hitv., foglalkozására nézve hirlapiró, büntetlen előéletü.

Következett a vádlevél felolvasása.

Elnök: Hallotta mivel van vádolva? Be tudja-e ismerni, hogy a mondott napon megjelent «Bokross Elek ügye» czimü czikket ön irta?

Vádlott: Igen.

Ezekután vádlott megjegyzi, hogy az elnök által neki felmutatott kézirat a övé, de csak részben van meg, mivel ő eredetileg egy sokkal hosszabb és kimeritőbb czikket irt. Konstatálja, hogy e «Bodor László vizsgálóbiró nyilatkozata»-féle czim az akkori segédszerkesztő, Jancsó Dezsőtől ered, mert eredetileg «Beszélgetés Bodor László vizsgálóbiróval» czimet viselte.

Elnök felolvassa az igazságügyminiszter felhatalmazását, mely szerint a bizonyitásnak szabad utat enged.

Győrffy Gyula védő azt jegyzi meg, hogy a bizonyitás megadása jelen esetben fölösleges, mert ez vádlottnak törvényszerüleg őt megillető joga. Egyébként annak bizonyitására, hogy itten Salamon Ödönt hatósági titok közlésének vádja nem terheli, mivel azon időben az ügy elsőbiróságilag már be volt fejezve, továbbá az «Erdélyi Hiradó» három, az inkriminált «Egyetértés» hirlap példányát megelőző száma már kimeritő tudósitásokat, illetve vádakat hozott Bodor vizsgálóbiró ellen napfényre.

Az *ügyész* válaszában arra reflektál, hogy főkérdésnek marad annak a bizonyitása, vajon panaszos csakugyan megsértette-e a hivatali titkot s hogy ezzel tényleg elkövette-e az inkriminált czikkben hangoztatott inkorrektséget.

Az *elnök* konstatálja az előadottak alapján, hogy a Bokross-ügyet a kolozsvári törvényszék már április 15—16-án megszüntetőleg befejezte.

Vádlott az elnök kérdésére kijelenti, hogy az ügynek elsőfoku határozattal való befejezéséről már előzetesen volt tudomása, s egyébként mert ezt tudta, csakis erre támaszkodva látogatta meg Bodor vizsgálóbirót, nem akarva őt semminemü indiszkrécziónak kitenni.

Bodor panaszos kijelenti, hogy a védő által becsatolni kivánt mellékletek a jelen ügygyel nem függnek össze, mire a sajtóbiróság határozatilag kimondotta, hogy azok becsatolását mellőzi.

Az *elnök* ama felszólitására, hogy mondja el vádlott a czikknek történetét, *Salamon* Ödön következőket jelenti ki: Ezek szerint vádlott április 22-e előtt leutazott Kolozsvárra, hol tulajdonképen hangversenyügyben akart referálni. Ő neki volt tudomása az egész Bokross-ügyről, de a szerkesztőségtől határozott utasitást arra nézve, hogy erről irjon, nem kapott. Azon időben egész Kolozsvár a Bokross-affaireról beszélt s minthogy az ügyre vonatkozólag számos ellentétes nézet merült fel, de mivel más oldalról a kolozsvári sajtó egy része az ügyet szellőztetni kezdte, sőt az «Erdélyi Hiradó» nehány száma Bodor László vizsgáló biró ellen nyilvános vádakkal is lépett föl, kötelességének tartotta, hogy mint ujságiró ezen vádakra vonatkozólag az érdekelt Bodor László vizsgálóbirótól tudomást szerezzen. Föltette magában, hogy meglátogatja Bodor birót, alkalmat nyujtván neki ezzel arra, hogy magát a közönség előtt rehabilitálja. Április 22-én felkereste Bodor vizsgáló birót, ez azonban hivatalos kiküldetésben távol volt. Vádlott közölte Bodor biró joggyakornokával, *Gáspár*-ral, hogy Bodort érdeklő személyes vonatkozási ügyben sürgősen szeretne vele beszélni, és egyuttal hátrahagyta czimét is. Vádlott ezután vacsorára ment a kolozsvári Központi szálló éttermébe, hol *Magyary* Mihály, *Hóry* Béla, *Gaál*, *Pallóczy* és mások társaságában asztalhoz ült. Nemsokára jött Bodor biró joggyakornoka *Gáspár* és közölte vádlottal, hogy a biró sajnálatát fejezi ki, a miért nem találta otthon, egyuttal pedig meghivta vádlottat másnap délelőttre. Vádlott erre kérte Gáspárt: Közölje Bodor biróval, hogy még ma este sürgősen óhajtana vele beszélni; Bodor biró visszaizent, hogy ez teljesen lehetetlen, de másnap rendelkezésére áll. Vádlott ápr. 23-án felkereste Bodor vizsgálóbirót, ki öt látható örömmel fogadta. Megjegyzi vádlott, hogy megelőzőleg a Bokross-ügyről a legrészletesebb információkat szerezte be s *egyedüli czélja az volt, hogy Bodornak alkalmat nyujtson, ama vádtól való tisztázására, mely a Montbachné jegyzőkönyvének meghamisitására vonatkozik.* Vádlott látogatásakor a hivatalos helyiségben csak a joggyakornok volt jelen, de ez eltávozott s ő és a biró maradtak a szobában. Ő a vizsgáló birához többféle kérdést intézett, melyekre ez felelt is s az igy nyert adatokat beleirta jegyzőkönyvébe.

Elnök: A felek ügyvédeinél nem járt informáczió végett?

Vádlott: Nem.

Elnök: A közleményben mégis az van, hogy Montbachné a felebbezés szerkesztésével dr. Győrffy Gyulát bizta meg. Talán az informácziót Győrffy ügyvéd ur utján szerezte meg?

Vádlott: Az adatokat tisztán csak Bodor biró ur szivességéből szereztem meg. Azt, hogy Győrffy a panaszos képviselője, csak Budapesten tudtam meg.

Elnök: Mely napon volt ön Kolozsvárott?

Vádlott: A napra bizonyosan nem emlékszem, azt hiszem április 18-dikán már ott voltam.

Elnök: Tehát 18-án és csakis ezen ügy miatt.

Vádlott: Nemcsak ez ügy miatt. Kolozsvárra utaztam, hogy az ottani hangversenyekről referáljak és lapomat tudósitsam. Ugyanakkor pedig a Bokross-féle ügyre vonatkozólag különböző adatokat szereztem be. De látva ezt, hogy a sajtó egy része Bodor ellen váddal lépett föl, egyedüli czélom volt, hogy erre vonatkozólag felvilágositásokat szerezzek be és többek között Hóry Béla árvaszéki elnök maga azt mondotta, hogy menjek el Bodor vizsgálóbiróhoz, a ki engem a vádak alapossága vagy ennek ellenkezője felől felvilágosithat. A látogatás Bodor vizsgálóbirónál mintegy másfél óráig tarthatott.

Vádlott előadja, hogy látta a Montbachnéra vonatkozó jegyzőkönyvet s abból alapos betekintést szerzett magának; megjegyzi, hogy azon időben a vizsgálóbiró az ügyet már befejezte és a felebbezés már be is volt nyujtva; végül pedig megmutatta neki a vizsgálóbiró a vallomási jegyzőkönyvet, mely nagyon terjedelmes volt, a miért is hirlapirói szempontból nem igen érdekelte. Lapozgatott benne és emlékszik, hogy a czimlapon Montbachné neve volt fölirva annak kitüntetése nélkül, hogy báróné ; egyuttal megmutatta neki Bodor biró a Montbachné orvosi bizonyitványát, a mely szerint beteg és ezen bizonyitványt a rávezetett hivatalos iktatással együtt közölte az «Egyetértéssel»-el.

Elnök: Meggyőződött ön arról, hogy csakugyan az eredeti jegyzőkönyvet látta? Látta az egész iratcsomót?

Vádlott: Nem. De mindenesetre azt kellett hinnem, hogy az a jegyzőkönyv csakugyan az eredeti.

Elnök: Mondott a biró ur véleményt? — *Vádlott:* Igen, sőt meglepő őszinteséggel. — *Elnök:* Az ön kérdésére? — *Vádlott:* Igen, én kértem, hogy mondja el, a mit az ügy tisztázására szükségesnek tart.

Elnök: A vizsgálóbiró eljárása akkor már megszünt?

Vádlott: Igen, mert megszüntető határozat volt hozva.

Elnök: (Felolvassa a vonatkozó végzést). Tehát ön 22-én akart beszélni Bodor vizsgálóbiróval, de csak 23-án volt ez lehetséges; kitünik, hogy a végzés már april 13-án meghozatott.

Elnök: Nem kereste ön fel a felek ügyvédeit? — *Vádlott:* Nem. — *Elnök:* Már például Bokross Bélát? — *Vádlott:* Őt igen.

Itten vádlott elmondja azon adatokat, melyeket Bokross mondott neki s a melyeket az *Egyetértés* ugyanazon inkriminált számában közölt is.

Elnök: Készitett ön akkor a birónál jegyzeteket is?

Vádlott: Igen, sőt azt is mondhatom, hogy maga a biró ur adta meg hozzá a kellő felvilágositásokat.

Elnök: Vajon nem a Győrffy ügyvéd irodájában kapta meg előzőleg az inkriminált czikkre vonatkozó adatokat.

Vádlott: A mikor én Kolozsvárott voltam, dr. Győrffy urtól semmit sem hallottam. A mit én közöltem, tényleg csakis Bodor vizsgálóbiró ur szivességének köszönhettem.

Most *Bodor László vizsgálóbiró kihallgatása* következett:

Elnök: (Az általános kérdések után.) Ön volt megbizva a Bokross-féle ügy keresztülvitelével? *Panaszos:* Igen.

Elnök: Mikor fejezte be az ügyet, és mikor adta át a törvényszéknek?

Panaszos: Egész tisztán nem emlékszem, de ugy lehet ápril 10 vagy 11 körül lehetett. Akkor került a vizsgálat az ügyészséghez.

Elnök: És milyen volt az ügyész inditványa? Megszüntető?

Panaszos: Igen megszüntető.

Elnök: Ki lett a per előadója? *Panaszos:* Beczek Lajos törvényszéki biró. *Elnök:* Az akták ezután az előadóhoz mentek? *Panaszos:* Igen. *Elnök:* Tehát az akták az előadónál lehettek ápril 12-én? *Panaszos:* Olyanformán. *Elnök:* És Elintéztetett ápril 13-án? *Panaszos:* Igen.

Elnök: Mikor Salamon ur önnél megjelent, mit mondott, mit kérdezett öntől?

Panaszos: Igaz, hogy április 22-én Salamon ur fölkeresett, de én távol voltam. Csak joggyakornokom értesitett, hogy Salamon ur az én személyemre vonatkozólag sürgősen beszélni óhajt. E tekintetben magam is óhajtottam a találkozást, azt üzentem tehát neki, hogy másnap szivesen elfogadom. Másnap el is jött hozzám és én felkértem, legyen szives rektifikálni a lapokban ellenem közölt ama vádat, mintha én a vallomási jegyzőkönyvet meghamisitottam volna, a mi egyenes abszurdum. Csakis erre kértem Salamon urat a magam személye tekintetében.

Elnök: Látta-e, hogy vádlott a jegyzőkönyvet kivette és jegyzeteket készitett?

Panaszos: Azt nem láttam, hogy mibe jegyzett; de ugy emlékszem, hogy a czeruzát és a papirt én adtam neki.

Elnök: Látta biró ur, hogy a vádlott önnél jegyzeteket készitett?

Panaszos: Igaz, hogy jegyzeteket készitett. Nagyon meg is lepett, hogy sokat jegyzett, de semmit sem adott ki abból az én személyemre vonatkozólag.

Elnök: Igaz, hogy Salamon ur másfél óráig volt önnél? — *Panaszos:* Nem lehetett több 35 percznél.

Elnök: Az iratok önnél voltak? — *Panaszos:* Nálam voltak, mert már visszajöttek hozzám az előadótól.

Elnök: Miért voltak az iratok épen az ön asztalán? — *Panaszos:* Epen valami kézbesitésről kellett meggyőződnöm és a kézbesitési vevényt kerestem az iratok közt. Salamon ur az iratok közt semmiesetre sem lapozgathatott. Legfölebb a percsomó czimlapját láthatta.

Panaszos megjegyzi még, hogy az ottani szokás szerint a vizsgálóbiró szokta az ügyet evidencziában tartani.

Elnök: Tett-e Salamon kérdést arra nézve, hogy miként áll a Bokros ügy? *Panaszos:* Nem tett.

Elnök: Emlitette talán az önre vonatkozó vádat?

Panaszos: Az én személyemre vonatkozó vád tekintetében tett kérdést hozzám.

Elnök: Mikor vádlott eltávozott, mit mondott? Megigérte, hogy az önre vonatkozó rektifikálást megteszi?

Panaszos: Igen, sőt mondotta, hogy meg van győződve, hogy ártatlan vagyok.

Elnök: Nem tett ön jelentést az elnöknél, a mikor a sértő czikk megjelent? *Panaszos:* Igen.

Elnök: A mik önök kettőjük között történtek, nem tudott más róla? Nem volt senki más jelen?

Panaszos: Sajnos, nem.

Kuszka ügyész: Hol voltak az iratok, mikor azokat Győrffy ügyvéd ur április 19-én vagy 20-án lemásoltatta? — *Bodor:* Szintén nálam voltak, de elnöki engedély alapján a kiadóba adtam, a hol tudtommal egy dijnok másolta le Győrffy ügyvéd ur részére hivatalos órán kivül az iratokat.

Győrffy ügyvéd: Honnan tudja, hogy én mit másoltattam? — *Bodor:* Megkérdeztem az irnoktól.

Győrffy: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az irnoknak azokat az iratokat, a melyek lemásolását kivánom? — *Panaszos:* Nem tudom. — *Győrffy:* Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kivül mást nem másoltattam. — *Panaszos:* Nekem az irnok mondta, hogy az összes aktákat lemásolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat gróf Klebelsberg Zdenkó is tanulmányozta elnöki engedély alapján, három nappal Salamon ur látogatása előtt.

Győrffy: Igaz-e biró ur, hogy ön meglepetésszerüleg készitette el Válaszuton Montbachné kihallgatását, és ez a lapokban is közölve volt? — *Panaszos:* Tudom, hogy ez megjelent a lapokban. — *Győrffy:* Nem hivatkozik ön ezzel szemben az *Egyetértés*-ben megjelent orvosi bizonyitványra, mely az iratok közt volt. — *Panaszos:* Ismételten kijelentem, hogy én Salamon urnak semmi iratot nem mutattam meg, és meg vagyok győződve, hogy az orvosi bizonyitványt csak azért tették közzé az *Egyetértés*-ben, hogy azt a látszatot keltsék, mintha a nálam volt hirlapiró ur csakugyan betekinthetett az iratok közé. De ujra hangsulyozom és erre kész vagyok esküt tenni, hogy én iratokat nem mutattam Salamon urnak.

Ezután egynehány esküdt több konkrét kérdést intézett ugy a panaszoshoz, mint a vádlotthoz.

Salamon Ödön szemébe mondja Bodor birónak, hogy mutatta neki az iratokat, ugy hogy egész kényelmesen lemásolhatta volna. Tiltakozom az ellen — ugymond — mintha én lopva pillantottam volna be egy aktába. Ellenkezőleg engedélyt kértem, hogy lemásolhassam az orvosi bizonyitványt és ön megengedte. Ön mutatta meg nekem Montbachné vallomását. Becsületszavamra állitom, hogy a közzétett adatokat nem mástól kaptam mint öntől. A Bokross-ügyre vonatkozólag ön véleményt is adott és én csak azt közöltem, a mit ön mondott. Nem volt semmi okom önnek ártani, csupán azt közöltem, a mit ön mondott!

Bodor biró (izgatottan): Nem számitottam, hogy ön ezeket merni fogja szemembe állitani, de most már közölhetem azt is, hogy ön Hóry árvaszéki elnök és neje előtt beismerte, hogy az iratokat nálam nem látta.

Salamon Ödön: Nem igaz! és azonnal beleegyezem, hogy a nevezett tanukat méltóztassék beidéztetni. Szeretném látni, ha vajon valaki szemembe merne mondani hazugságokat. Hóry ur ilyent nem mondhatott.

Ezek után az elnök délutáni egy órakor a bizonyitási eljárást befejezettnek nyilvánitván, másfél órai szünetet hirdetett ki.

A tárgyalás ismét megnyilván, következett az *ügyész vádbeszéde.*

Az ügyész mindenekelőtt fölemlitendőnek találja azon nevezetes befolyást, melyet a sajtó a társadalmi és állami békére gyakorol. Hosszasan foglalkozik a sajtó feladatával, eddigi történetével s levonja azon következtetést, hogy az «Egyetértés», illetve az inkriminált czikk szerzője tényleg rászolgált arra, hogy az esküdtszék elé állittassék. Ecseteli egy törvényszéki biró, egy vizsgálóbiró állását, felelősségét és hivatali esküjét. Párhuzamot von azon két eshetőség között, ha Salamon Ödön elitéltetik vagy felmentetik. Utóbbi esetben Bodor ellen a fegyelmi eljárást az ő illetékes fóruma kénytelen lesz meginditani. Fejtegeti, hogy még egyéb momentumok fölemlitése után, kérte az esküdteket, hogyha Salamont nem találják vétkesnek, mentsék fel, de ha bármi csekély bizonyitékot látnak fennforogni arra nézve, hogy Salamon a vádbeli cselekményt elkövette, ugy büntessék meg.

Győrffy Gyula ügyvéd, országgyülési képviselő a következő nagyhatásu *védbeszédet* terjesztette elő:

Mélyen t. esküdt urak! Tek. sajtóbiróság!

Csatlakozom a vádhatóság mélyen tisztelt képviselőjének azon örömehez, hogy a mai eljárás tárgyát képező és az egész ország közvéleményét foglalkoztató ügyben valahára a független polgárok lelkiismerete is megnyilatkozhatik. De az én örömem egészen más forrásból származik, mint a honnan azt a vádhatóság mélyen tisztelt képviselője meriti. Ő ugyanis azon nézetben van, hogy egy méltatlanul megtámadott birónak a sajtó ellenében elégtétel fog szolgáltatni. En ellenben ugy vagyok meggyőződve, hogy e tárgyalás az ezen ügyben elkövetett birói önkény ellenében a méltatlanul jogsérelmet szenvedettnek és a kötelességét teljesitő sajtónak fognak ma a független polgárok védelmet nyujtani. Sajátszerü tünemény, m. t. esküdt urak, hogy az a bünügy, a melyben a panaszlott Bokross Elek halálával pecsételte meg, hogy vádlóinak mily rettenetes igazságuk volt vele szemben, az eljárt biróságok részéről akként vezettetett, hogy

maga a terhelt soha biró elé sem állitható nem volt, mig ellenben panaszos segitségével a vádlók jutottak majdnem azon helyzetbe, hogy világos igazságaik daczára ők jussanak börtönbe. Hogy ez meg nem történhetett, egyedül a sajtó érdeme és az isten gondviselése, mely megakadályozta azt, hogy rettenetes jogsérelmeket szenvedett, polgárok, midőn birói oltalomért fordultak az igazságszolgáltatáshoz, hogy oltalom helyett nem a tömlöcz jutott nekik osztályrészül. És még sajátszerübb tünemény az, m. t. esküdt urak, hogy midőn a bünös oly rettentő módon szolgáltatott igazságot vádlóinak, halálával sem szünt meg az a képtelen állapot, hogy miatta ártatlan emberek, mint a jelen eset is tanusitja, becsületes emberek biró elé ne hurczoltassanak. Sőt a hasonló esetek egész sorozatára van még kilátás. Megengedem, hogy a vádhatóság m. t. képviselőjének igaza lehet abban, hogy a sajtó az élvezett korlátlan szabadsággal nem mindig helyesen él; lehetnek esetek, hogy hibát követ el, de ezek a hibák, a mint a mai tárgyalás is bizonyitja, találhatnak reparácziót, arra való az esküdtszéki intézmény, de kérdem én, hol találhat reparácziót az a polgár, ki egy megdöbbentő birói önkénynek áldozatául esik, avagy azon az uton van, hogy áldozatul essék? A birói hatalom független intézménye őrködik a jogrend felett s abban a polgárok vagyona, szabadsága és becsülete felett. De ha az a hatalom a reá bizott óriási jogokkal visszaél, ki ment még annak következményei elől? Rettentő feleletet ad erre az ország előtt a Montbach-Bokross név alatt közismeretüvé vált bünügy. Egy felől a jogaiban megsértett felek, kik keresik a birói oltalmat, másfelől egy hatalmas ember, ki tekintélyének egész sulyával reánehezedik az igazságszolgáltatásra, és képes a birói intézmény müködését ugy intézni, hogy ő még kihallgatva se legyen, ellenben vádlói hamis vád és rágalmazás miatt elitéltessenek. És ekkor állott elő a sajtószabadságban rejlő ama nagy biztositék, mely a birói eljárást a nyilvános ellenőrzés alá helyezte. A sajtó ez esetben nem indiskrét kiváncsiságnak hódolt, csupán módot és alkalmat nyujtott, hogy az állampolgárok közvéleménye segitségére jöhessen azoknak, kik az igazságszolgáltatásnak majdnem áldozatul estek. Nagy szolgálatot tett és kötelességet teljesitett a sajtó, midőn ez ügyben a mindnyájunk közkincsét képező, de visszaéléseiben rettenetes birói hatalom ellenében a gyöngét a polgárok közvédelme alá helyezte. És ez az egyetlen egy szolgálat, melyet alkotmányos országban a szabad sajtó teljesit, elenyészik mindazon képzelhető visszaélés, a melyet elkövethet. Igenis, a becsületes emberek, a társadalom érdeke parancsolja, hogy a sajtó ezt a szolgálatot akkor is teljesitse, ha a biróságokról van szó. A vádhatóság mélyen tisztelt képviselője felemlitette, hogy ő más uton is kereshetett volna a megsértett biró számára elégtételt. Nem tévedek, midőn azt hiszem, hogy a fegyelmi eljárást értette ezen mód alatt. Vajon miért nem választotta ezen utat, a mely az egyedüli természetes és törvényes, hiszen törvényeink szerint mindazon esetekben, a hol birói visszaélésekről van szó, ott első sorban magának a biróságnak kötelessége azokat saját hatáskörében orvosolni és fegyelmi hatalmát gyakorolni. Miért mulasztották el? Miért akarják azt a mulasztást a független polgárok által pótolni egy esküdtszéki tárgyalás rendén, kik nincsenek azon helyzetben, hogy oly szakszerüséggel itéljék meg a visszaéléseket, mint azt a biróság teheti. Minő más képe lehetett volna a mai esküdtszéki tárgyalásnak, ha egy felmentő fegyelmi határozatra hivatkozhatnának s annak alapján kérhetnék az elégtételt! Egyébiránt ezzel kapcsolatosan lehetetlen az önök emlékébe vissza nem idéznem a tárgyalás azon jelenetét, midőn a nagyságos elnök ur kérdésére panaszos ur előadta, hogy őt miként vonták kérdőre az ellene már heteken át az ország napisajtójában hangoztatott vádak miatt. Megdöbbentő a könnyüvérüség, a mely panaszos ur feleletében nyilvánult és abban kulminált, hogy a törvényszéki s táblai elnök ur őt rövid uton megkérdezték, hogy igazak e vádak s erre ő szóval rövid uton kijelentvén, hogy nem igazak; a felügyelettel megbizott elnökök azzal beérték, s szükségtelennek tartották, nemcsak fegyelmi eljárást nem inditani, hanem még csak jegyzőkönyvet sem venni fel. Panaszos urnak nincs joga vádlottal szemben itt elégtételt keresni, mert az eljárás során becsatoltam hivatalos okiratokat, hirlapi közleményeket, melyek felolvasása ugyan el nem rendeltetett, de a melyek bizonyitják, hogy most inkriminált állitások még sulyosabb vádak kiséretében a napi sajtóban hetekkel ezelőtt, mielőtt az inkriminált közleményben érintett beszélgetés megtörtént volna, megjelentek. Nevezetesen: Az «Erdélyi Hiradó» április 14-iki számában közzétételtett, hogy Bodor vizsgálóbiró kihallgatási jegyzőkönyvet hamisitott, 15-iki számában e kérdéssel vezérczikkben foglalkozik. A «Pesti Napló», «Budapesti Hirlap, az «Erdélyi Hiradó» nyomán napokon át foglalkoztak ezekkel a vádakkal, tehát az «Egyetértés» április tizenkilenczedik száma nagyon későre reprodukálta azt, a mi a napi sajtóban már régen megbeszélés tárgyát képezte. Sőt a Nemzet és Kolozsvár szabadelvü párti lapok is foglalkoztak ezen ügygyel. Az erdélyi Hiradó ápril 22. számában a Kolozsvár ide vonatkozó közleményét reprodukálja, a miből kitünik, hogy az a lap illetékes helyről már azt is közölte, hogy a vizsgálóbiró az orvosi bizonyitvány alapján szállt ki válaszutra. Illetékes helyről közli, hogy minő eljárást tanusitott panaszos vizsgálóbiró ur ez ügyben. Szóval a panaszos urhoz közel álló Kolozsvár április 23-át megelőzőleg jóval, ugy az orvosi bizonyitványt és a vizsgálat egyéb adatait közölte. Honnan tudta meg ezeket? Tovább megyünk. Április 20-án én, mint báró Wesselényi Mária meghatalmazottja a vizsgálati iratokból a nekem szükséges okmányokat már kimásoltattam. Ennek alapján a felebbezésemet már 24-én elkészitettem, az inkriminált czikk megjelenése előtt, Budapestről a kolozsvári törvényszékhez elküldtem s az már 28-án iktatva lett, mit hivatalos felzettel akartam bizonyitani, de az nem olvastatott fel. E felebbezésben, melynek felolvasása szintén megtagadtatott, panaszos ur ellen az ő illetékes hatósága előtt a jegyzőkönyv hamisitáson kivül panasz emeltetett a most inkriminált állitások alapját képező tények miatt is és a panaszos ur ellen illetékes hatóságától kéretett ezen vádak kivizsgálása czéljából az eljárás. Ha tehát ezek a vádak az ország napi sajtójában heteken át elhangozhattak minden czáfolat s a nélkül, hogy ezen lapokkal szemben fellépett volna. És miként jut eszébe panaszosnak azon egyetlen egy ember ellen fordulni, a ki egyedül ajánlkozik őt e meghurczolások ellen védelmébe fogadni, kit e czélból örömmel használ fel panaszos, a ki lojálisan teljesiti e védelmet s az egész sajtóval szemben panaszos rehabilitáczióját egyedül ő kisérli meg. Ezek után mélyen tisztelt esküdt urak rátérek a vádra. Mindenekelőtt felhivom az önök figyelmét a büntetőtörvénykönyv 267. szakaszára, a mely szerint «ha az állitott tény miatt büntető, vagy fegyelmi eljárás indittatott meg, mielőtt még a rágalmazás vagy becsületsértés tárgyában biróság jogérvényes itéletet hozott: ez utóbbi iránti eljárás mindaddig felfüggesztendő, a mig az annak alapját képező tény miatt folyamatba tett büntető, vagy fegyelmi eljárás be nem fejeztetett.» Ezen szakasz alapján és tekintettel arra, hogy az igazságügyminiszter ő exczellencziájának ez ügyben tett interpellaczióra adott válasza, melyet becsatoltam s melynek felolvasása megtagadtatott, világosan kijelentette, hogy az inkriminált állitások alapját képező tények miatt utasitotta panaszost, hogy a rágalmazási pert inditsa meg, hogy annak folyamán azok bizonyithatók legyenek s hogy ez a per tényleg folyamatban van, kénytelen vagyok mélyen tisztelt esküdt urak figyelmét felhivni, hogy ez ügyben ma vádlottat vétkesnek ki nem mondhatják. Mert ha elmarasztalnák, de a folyamatban lévő bünpörben mégis bebizonyosodnék, hogy az inkriminált tényeket panaszos ur tényleg elkövette, akkor vádlott olyanért mondatnék ki vétkesnek, mi biróilag bebizonyitott igazságot képez és akkor a m. t. esküdtszék járna ugy, mint azon kolozsvári ügyvéd urak, kik ez ügyben Bokross Elek részére, becsületességi nyilatkozatot állitottak ki. Kijelentem m. t. esküdt urak, hogy az inkriminált állitások sem büntetendő cselekményt, sem fegyelmi eljárást nem involválnak. Jelesen: Az által, hogy a vizsgálati iratok betekintését vádlottnak panaszos ur megengedte, azzal még a büntető törvénykönyv 479. szakaszába ütköző büntetendő cselekményt el nem követte. Ezen büncselekmény lényeges eleme az, hogy a hivatali titok közlése az állam vagy magánosoknak ártalmára legyen. Már pedig Bokross Eleknek ezen közlés nemcsak nem ártott, de sőt hasznára vált, mert a közölt adatok képezték felmentésének indokát. Az iratok betekintésének megengedése azért sem képezett hivatali titok megsértését, mert a vizsgálat akkor már jogerősen be volt fejezve. Ugyanis az Erdélyben érvényben lévő osztrák büntető perrendtartás 202. szakasza a hivatalból üldözendő büncselekmenyek iránti eljárást megszüntető végzések ellen sértett félnek felebbezési jogot nem enged. A kir. ügyész pedig nem felebbezvén, a megszüntetési határozat már jogerőssé vált annyira, hogy annak alapján Bokross Elek a sértett felek ellen hamis vád és rágalmazás miatt a fenyitő feljelentést meg is tette s azt a fővárosi napilapokban april 19-én közzé is tette. Honnan tudta Bokross Elek, ki soha kihallgatva nem volt, hogy az ellene folyamatba tett előnyomozat minő adatokat tartalmaz s annak alapján fenyitő feljelentést tehetett? Honnan tudta a feljelentések tartalmát, a melynek kifejezései miatt lovagias elégtételt kért Montbach Sándor és gróf Klebersbergtől s igy a helyett, hogy biróilag kihallgatta volna az ellene folyamatba tett bünügyet a lovagiasság terére akarta átjátszani s terrorizmussal agyonütni? Honnan tudta Bokross Béla, hogy az előnyomozat folyamán mentőtanunak jelentkezhessék s a feljelentés minden adatát megczáfolni igyekezék. Pedig akkor még az előnyomozat folyamatban volt s igazán hivatalos titkot képezett a Bokrosék kivételével mindenkire nézve. Az inkriminált másik állitás arra vonatkozik, hogy a panaszos vádlott előtt egy folyamatban levő ügyben véleményt mondott. En nem ismerek törvénytárunkban egyetlen szakaszt, mely azt a birónak megtiltaná, vagy meghatározná, hogy mikor szabad s mikor nem véleményt mondani. Lehet, az én gyengeségem az oka, hogy ily törvényszakaszt nem ismerek s talán a vádhatóság le fog azzal kötelezni, hogy arra mutasson. Mert a vádlevélben hivatkozott fegyelmi törvény 20. szakasz a) pontjában idevonatkozó egy árva betü nem foglaltatik s ennélfogva ezen állitás egyátalán nem képez rágalmazást. Azt hiszem mélyen tisztelt esküdt urak, sikerült kimutatnom, hogy a vádbeli cselekményt vádlott el nem követte. Hozzá teszem még azt, hogy miután az állitások igazságát tanukkal igazolni azért nem lehetett, mert négyszem közt történt, hivatkozom az önök emlékére, hogy panaszos ur minő beismeréseket tett önök előtt. Beismerte, hogy ő vádlottal kereste az érintkezést. Beismerte, hogy ő vádlott által akarta magát rehabilitáltatni, vádlott egész előadását igazolja, csak azt nem, hogy az inkriminált tényeket elkövette. Vajon mi oka lehetett volna vádlottnak olyat fogni panaszosra, a mit a többi lapok heteken oly sulyos alakban hangoztattak s a melyekkel szemben épen a vádlott vállalkozott a rehabilitáczióra. Az egész közlemény bizonyitja, hogy e védelmet hiven teljesitette s Bodor ur mégis rajta keres elégtételt. Ezek után meg vagyok győződve, hogy a független polgárok igaz lelkiismerete vádlottat, ki egyedül fogta pártját panaszosnak, ki igazságot irt, vétkesnek kimondani nem fogják.

A nagy hévvel és meggyőződés hangján elmondott védőbeszéd nagy hatással volt a közönségre.

Kuszka alügyész kéri, hogy az esküdtek ne engedjék magukat a személyes védbeszéd által elragadtatni és ne legyenek figyelemmel olyan dolgokra, a melyeknek a jelen sajtópörhöz semmi közük.

Ezután felszólal *Bodor* panaszos és tiltakozik a jegyzőkönyvhamisitás vádja ellen, ő csakugyan megkisérelte magát tisztázni s épen az ő panaszára gróf Klebelsberg, dr. Győrffy ügyvéd és mások ellen is elrendelte a bünvizsgálatot.

Következett a *védő válasza*, melyet az ügyésznek adott, a mely következőleg hangzik:

A vádhatóság m. t. képviselője azt mondja, hogy fegyelmi vagy bünvádi eljárást azért nem indithatott, mert arra ok nem volt. No hát az illetékes hatóságoknál emelt panasz bizonyitékai a felebbezésben produkáltattak. Öt tanuval fog bebizonyittatni a jegyzőkönyvhamisitás. Miért nem kérdezték meg ezen tanukat, de más bizonyitékok is állnak rendelkezésre. Rendes körülmények között ily bizonyitékok elitélésre elégségesek, a Bokross-ügyben — ugy látszik — még gyanura sem alkalmasak. Ijesztgetem az esküdtszéket? Hát én ugyanolyan független polgár vagyok, mint a t. esküdt urak, velük együtt közösen védelmezem saját ügyünket, midőn az intézményekkel történt visszaélésekkel szemben a polgárok független lelkiismerete nyujt védelmet. Sokkal többre becsülöm polgártársaim önérzetét, semhogy eszembe juthatna azok megfélemlitése, annál kevésbé, mert magam is csak adófizető vagyok, kinek nem áll semmi hivatalos hatalom rendelkezésére, hogy a polgárok független meggyőződését és lelkiismeretét befolyásolhatom. Összekeverem az ügyet a Bokross-ügygyel? Ez nem áll. Hivatkoztam arra, hogy a jegyzőkönyv hamisitásának vádján kivül az inkriminált állitások alapját képező tények, az inkriminált közlemény előtt heteken át nemcsak nyilvánosan tárgyaltattak, de azok miatt az eljárás már folyamatban is van. Tehát a 267. szakasz alapján azon eljárás eredményétől függ, hogy vádlott ellen lehet-e vádat emelni vagy sem. Miért óvakodott a közvád és panaszos erre nézve nyilatkozni. Ellenmondást keres panaszos abban, hogy én a felebbezésben a mellett érveltem, hogy megszüntetési határozat ellen van felebbezési jogom.

Ma pedig azt vitatom, hogy a megszünt határozat már jogerős volt. Igaz, összes jogi tudásomat kifejtettem, a midőn a megszünt határozat ellen felebbezési jogomat vitattam az alsó biróságoknál. Lelkemet öntöttem bele, hogy ezen biróságok előtt a magyar jogi felfogást, mely e jogot megengedi, elfogadtassam. De konstatálom azt is, hogy mindhiába, mert ezen jogomtól elzártak. Panaszos ur hálás lehet vádlottnak, hogy itt most ártatlansági ömlengéseket tehet, majd ha midőn az érintett bünvádi eljárás során bizonyitásra kerül a dolog, erre nem lesz alkalma. Igaz, hogy a megállapitott kérdéseket illetőleg tanukkal nem igazolhattuk. De mégis bizonyitottuk. Emlékeztetek a szembesités egyik jelenetére, a midőn azzal akarta a tisztelt esküdt urakat a panaszos megtéveszteni, hogy az ő birtokában három tanunak a nyilatkozata van, mely szerint vádlott azok előtt beismerte volna, hogy neki iratokat panaszos nem mutatott. Már-már azt hittük, hogy e nyilatkozatot huzza ki zsebéből, hát csak egy távirat, a melyről a nagyságos elnök ur kérdésére kiderült, hogy nemcsak ily tanuk nincsenek, hanem a távirat pusztán arról ad hirt panaszosnak, hogy van 2 tanu, miszerint egy 3-ik azt mondotta, hogy előtte ilyen állitólagos beismerés történt volna. M. t. esküdt urak! méltóztassanak e jelenetből visszafelé következtetni mindarra, a mit az a biró követhetett el a Bokross ügyben, a ki önök előtt egy ily jelenetet insczeniroz s akkor meg vagyok győződve, hogy vádlottat feltétlenül felmentik.

Salamon vádlott élvén a zárszó jogával, kijelenti, hogy őt semmi tendenczia nem vezette a közlemény megirásánál s a hogyan Bodor panaszos hivatkozott az ő tisztességére, ép oly joggal mer ő is feddhetlen hirlapiró voltára hivatkozni, nyugodtan várja az esküdtek verdiktjét.

Az *elnök* ezek után felolvasta az esküdtekhez intézendő három kérdés szövegét, mire az esküdtek visszavonultak.

Félórai tanácskozás után megválasztott főnökük a következő verdiktet hirdette ki: *1. kérdés: Van-e a közleményben Bodor László ellen elkövetett nyilvános rágalmazás?* **9 igen**, *3 nem.* — *2-ik kérdés: Szerző-e Salamon Ödön?* **12 igen**. — *3. kérdés: Vétkes-e a szerző?* **7 igen**, *5 nem.*

E verdikt alapján a sajtóbiróság Salamon Ödönt a btkv. 258. §-ába ütköző és a 262. §. szerint minősülő rágalmazását *két hónapi fogházra* és 20 forint pénzbüntetésre itélte. Kötelezte ezenfelül az eljárási költségek megfizetésére is.

Az elitélt beadandó semmiségi panaszának elintézéséig, Jancsó Dezső és Szathmáry Mór hirlapirók kezessége mellett, szabadlábon maradt. A tárgyalás esti félhétkor ért véget.

HÁZASSÁG.

— **Esküvők.** *Fónagy* József földbirtokos, belügyminiszteri tisztviselő ma délelőtt vezette oltárhoz *Gajáry* Nelli kisasszonyt, *Gajáry* Ödönnek, a Nemzet szerkesztőjének leányát. Az esküvőt a Kálvin-téri református templomban tartották meg, nagy közönség jelenlétében. Ott voltak *Stesser* József miniszteri tanácsos és *Erdőssy* Gyula ügyvéd, mint tanuk, továbbá Dániel Gábor, Mezei Mór, Lánczy Leó orsz. képviselők, Földváry alispán, Vágó Ferencz, a Nemzet szerkesztőségének tagjai s még számosan. — *Bakos* Kálmán gyógyszerész Kalocsán oltárhoz vezette *Kálmán* Erzsike kisasszonyt. — *Kálnoki* Izor, a fővárosi hirlapirővilág jeles tagja, a Pesti Napló helyettes szerkesztője, kedden e hó 21-én délután fél 3 órakor vezeti oltárhoz *Vasváry* Gizella kisasszonyt, a dohány-utczai izraelita templomban.

GYÁSZROVAT.

Manéga ezredes, konstantinápolyi osztrák-magyar katonai attasé, hosszabb betegség után tegnap Bécsben meghalt. Az elhunyt attasé a Keleten tartózkodása alatt nemcsak a török nyelvet sajátitotta el, hanem az egész török birodalmat is alaposan tanulmányozta. Ez idén Karslbadban oly sulyosan betegedett meg, hogy visszajövet, csak Bécsig folytathatta utját, a hol tegnap anyja lakásán meghalt. Az elhunyt két leánygyermeket hagy árván. Neje *Wilms* doktornak, I. Vilmos német császár udvari orvosának a leánya.

Finczlczky Mihályné született *Lám* Lina asszony, élete 46. évében, Ungvárott meghalt. Az elhunyt általános tiszteletnek örvendett az egész városban és környéken a szegények, de különösen a szegény gyermekek érdekében kifejtett áldásos müködéséért.

Horváth Lajos államvasuti igazgató holttestét ma délelőtt helyezték koporsóba. A halott jobb halántékán erős zuzódás látszik, a mely valószinüleg akkor keletkezett, a mikor a szurás után a földre zuhant. A ravatalt a lakás középső szobájában helyezték el, mely fekete lepellel van boritva. A ravatalnál ma délelőtt előkelőségeink közül számosan megjelentek. Ott volt *Hieronymi* Károly belügyminiszter is, a ki könnyezve állt az oly szomoru véget ért barátja holttesténél. A magyar államvasutak igazgatósági épületére kitüzték a gyászlobogót s az igazgatóság külön gyászjelentést ad ki. A temetés holnap, pénteken, délután három órakor lesz az Andrássy-ut 83. számu házból.

Báró Königswarter Móricz temetése ma ment véghez Bécsben, a politikai, egyházi, katonai, iró- és müvészvilág, meg sok jótékonysági egyesület küldöttségének nagy részvétele mellett. Az egyszerü fakoporsó felett — melyet az elhunyt végakaratához képest egyetlen egy koszoru sem ékesitett — dr. Güdemann főrabbi és Honstetten-Mövenstein lovag miniszteri osztálytanácsos mondott gyászbeszédet. A negyvenszeres milliomost azután — végakaratához képest — egyszerü sirgödörbe helyezték, melyre szegényes sirkövet állitanak, az elhunyt nevével, születése és halála napjával. Egyebet nem szabad belevésetni.

A közönség köréből.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Legjobb fájdalomcsillapitó bedörzsölés, csúz, köszvény és egyéb meghülési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 90 krajczárjával kapható. — **Moll** készitménye kérendő. 9889

Szt.-Lukácsfürdő Részvény-Társaság. Téli és nyári gyógyhely.

Helyi zuhanykezelés meleg ásványvizzel, iszapborogatás téli iszapfürdők és lakásokról küld prospektust dijmentesen az igazgatóság. 15850

Az időjárás, ugy mint most van, igen káros a finom bőrre, mert vörös, száraz és **repedt** lesz. E hátrányos befolyást elkerülhetjük, ha arczunk és kezünk mosására mindig a bámutatos hatásu **Crème Simont, Puder de Rizt** és **Simon szappant** használjuk. Hogy a számos utánzásoktól óva legyünk, kérjük mindig a **Simon (13 rue Grange Batelière Páris) aláirást.** Kapható mindan gyógyszertárban, illatszerésznél, stb. 17278

Magy. kir. orsz. közp. mintapincze
17237 kizárólagos elárusitási képviselete
RADÓ és TÁRSA Budapest, Mérleg-utcza 4.
ajánlja
kitünő minőségü palaczkborait
(40 krtól feljebb). **Borok hordókban is szállittatnak**
1893/94. árjegyzék ingyen és bérmentve.
Fiók-üzlet: Erzsébet-körut 56. szám.

A hivatalos lapból.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter dr. *Gaál* Jenő miniszteri tanácsost az országos iparoktatási tanács rendes tagjává, — a pénzügyminiszterium vezetésével megbizott miniszterelnök *Zöld* Ferencz adótisztet a mócsi adóhivatalhoz ellenőrré, báró *Jeszenszky* György közigazgatási gyakornok vármegyei tiszteletbeli aljegyzőt a zala-egerszegi pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségü pénzügyi fogalmazóvá, — a vallás- és közoktatásügyi miniszter a bükszádi és mikóujfalusi községi iskolához zabolai gróf *Mikes* Ármint ideiglenes miniszteri iskolalátogatóvá, *Bálint* Dezső sárospataki ev. ref. lelkészt az ottani állami tanitóképzőintézet igazgatótanácsába rendes taggá, — a debreczeni itélőtábla elnöke *Balás* Lajos végzett joghallgatót a debreczeni itélőtábla kerületébe segélydijas joggyakornokká, — a budapesti fővámigazgató *Szacsva* Sándor dijtalan vámgyakornokjelöltet a budapesti fővámhivatalhoz dijtalan vámgyakornokká nevezte ki.

TÁVIRATOK.

Zára, nov. 16. Tegnap délután a Károly István főherczeg parancsnoksága alatt álló téli gyakorló hajóraj horgonyt vetett a zárai csatornában.

Bécs, nov. 16. A kivételes törvények tárgyalására kiküldött bizottság közvetlenül a Reichsrath összeülése után kezdi meg ujból tanácskozásait. Kétséget sem szenved, hogy a javaslatok most már keresztül mennek, határozottsággal fellép azonban a hir, hogy a kivételes állapotot legközelebb megszüntetik.

Bécs, nov. 16. A Badeni gróf fáradozásainak sikerült a ruthének klubját a koaliczios kabinet részére megnyerni. A ruthének a jövő delegáczióban egy tag által lesznek képviselve.

Bécs, nov. 16. Távirati jelentés szerint a «Zrinyi» nevü osztrák-magyar hadihajó Rio de Janeiróba érkezett. A hajón semmi baj.

Prága, nov. 16. A városi képviselőtestület *Gregor* ó-csehet választotta meg első és dr. *Kühnt* második helyettes polgármesterré.

Berlin, nov. 16. Ma délután egy órakor ment végbe a császár jelenlétében a csapatok esketése a Lustgartenben, a hol ágyuk és katonai jelvények közt oltár volt felállitva. A császár ellovagolt a felállitott csapatok előtt, mire Richter evangélikus és Jannel katholikus tábori prépostok beszédeket mondottak. Ezután a csapatok egyes osztályai letették a tisztek által felolvasott esküt. A császár rövid beszéde után, melyet a csapatok háromszoros «Hurrah»-kiáltással viszonoztak, az ünnepély véget ért.

Páris, nov. 16. *Dupuy* miniszterelnök intézkedéseket tett az *anarkhisták* szigorubb szemmeltartása iránt. Az ország sok helyéről elfogatásokat jelentenek, a többi közt Perthusból és Saint-Laurent de Cerdansból (Pyrénées Orientales megyéből) és Nizzából. Az elfogottak közt három anarkhista van, a kiket azzal gyanusitanak, hogy *részesek a barczelonai merényletben.*

Páris, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A politikai helyzet még mindig tisztátlan. A *radikális* párt soraiban *szakadás* áll küszöbön. A radikális erők egyesitésére irányuló tegnapi kisérlet *meghiusult*, mert *Goblet* és *Pelletau* el vannak határozva arra, hogy egy *szélső balpárti csoportot alakitanak*, melybe a *szocziálistákat* is meg akarják hivni. Eddig a következő csoportok alakultak vagy vannak alakulásban: A *szocziálisták* Milleraud és Jaurés vezérekkel, a *szocziálista forradalmárok* Cabot és Dejan vezérekkel, a *szocziálista naczionálisták* valamennyi volt *boulangistával*, vezérük Clusert, a *progresszisták* Jaques Jullien és Lockroy vezérekkel, az *union republicaine* Felix Faure és Etiennel élükön, a *mezőgazdasági csoport* Méliné és George Grauxval mint vezérekkel, a *demokraták* csoportja, a *ralliáltak*, a mennyiben nem tartoznak az union républikainehez, a *gyarmati csoport* Delonclevel élükön, a *royalista* csoport Larochefoucauld és Cazeneuve des Pradins-el mint vezérükkel és végül a jobbpártnak még egy más csoportja, mely a *tanulmányok* csoportjának nevezi magát. A képviselőház ma megkezdte a választások birálását és valószinüleg mintegy kétszáz mandátumot igazolni fog. Eddig csak egy szoczialista mandátumát semmisitették meg. *Wilson* kilátásai mandátuma megerősitésére kedvezőtlenek. (N. Fr. Pr.)

Páris, nov. 16. A minisztertanács elhatározta, hogy minden megkegyelmezési inditványt visszautasit.

London, nov. 16. Mint a Reuter-ügynökség Kabulból jelenti, az emir és Durand, a brit külön követ közti *tárgyalásokat befejezték.* A mai csapatszemle után az emir kijelentette, hogy a *határkérdések* és az angol kormánynyal fenforgó nehézségek *rendezve vannak* és Angliával a *barátságos* viszony ismét helyre van állitva.

Madrid, nov. 16. A marokkai szultán a tangeri spanyol követnek igen barátságos hangon tartott levelet küldött, a melyben közli vele, hogy hadtestrészét egy csapat lovassággal Melilla környékére küldte, hogy felhivja a kabilokat, tegyék le a fegyvert és ne háborgassák a spanyolokat erődeik épitésében. A szultán ily értelemben irt a rif-kabilok fejeinek.

Róma, nov. 16. Mint a Stefani-ügynökség a tegnapi kelettel Tangerből jelenti, a marokkai szultán öcscsét egy lovashadosztálylyal a Riff tartományba küldte. A szultán öcscséhez több törzs csapatai csatlakoztak.

Roma, nov. 16. A pápa ma délelőtt a Péter-templomban négyezer lombardiai és valencziai zarándokot fogadott. A fogadásnál jelen voltak *Katalin* orosz nagyherczegné és leánya, a diplomácziai kar és nagyszámu közönség. A pápa előbb misét czelebrált, mire a zarándok vezetője felolvasta a feliratot. Ő szentsége aztán felolvastatta válaszát, melyben a *leghatározottabban tiltakozik ama vád ellen, hogy Oroszországnak ellensége*, és alávaló rágalomnak nevezi azt. Végül a pápa erős, érthető hangon áldást osztott. A pápát ugy megjelenésekor, mint távozásakor élénk ovációban részesitették. A pápa igen jó szinben van. Nem rég meghült ugyan, de ennek nem maradt más nyoma, csak kissé köhög.

Belgrád, nov. 16. A *szkupstina* mai második rendes ülésében *Vukovics* második alelnök elnökölt, minthogy Katics tizenötnapi szabadságot kért. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után hat osztályt választottak egyenkint 19 taggal. Minden osztály a maga köréből egy-egy tagot választott a kérvényi és mentelmi bizottságba. Ezután megválasztották a tizennégy tagból álló felirati bizottságot. E bizottságba tizenhárom radikális pártit és Novakovics haladópártit választottak. Novakovics azonban nem fogadta el a választást.

Belgrád, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A szkupstina kisorsolta a bizottságokat és megválasztotta a kérvényi és válaszfelirati bizottságot. Ezután elhalasztotta üléseit a válaszfelirat előterjesztéséig. A válaszfelirati bizottságba 13 radikális és egy haladó-pártit választottak. Az utóbbi *nem fog részt venni a bizottság tanácskozásaiban* és csak egy nyilatkozat megtételére fog szoritkozni. (N. Fr. Pr.)

Newyork, nov 16. A «New-York Herald» jelenti, hogy a braziliai kormány megvette a Boston gőzöst és czirkálóhajóvá fogja átalakitani. Mint a «World»-nak Rio de Janeiróból 10-iki kelettel táviratozzák, az erős bombázás folyton tart. A felkelők Noctheroy környékét bombázzák. A lakosság közt nagy a nyomoruság.

Az osztrák-magyar-német szövetség keletkezése.

Berlin, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Feltünést kelt Hans Blumnak «Das deutsche Reich» czimü legközelebb megjelenő könyvéből vett közlemény, mely az *osztrák-magyar-német szövetség keletkezésének történetét* adja elő. A könyv megirásában állitólag *Bismarck* herczeg is közremüködött. A könyv emlitett részét a «Braunschweiger Landeszeitung» teszi közzé, mely kijelenti, hogy véletlenül jutott birtokába a könyv egy részének kefelevonata. A közlemény a következő: 1879-ben a berlini béke határozmánya szerint Novibazárban a nagyhatalmak és az érdekelt államok által alakitott bizottság ült össze, hogy az ottani határokat végérvényesen kitüzze. Ekkor három személyesen irt levélben azt kivánta II. Sándor czár Vilmos császártól, hogy a bizottság német tagja mindig azt tegye, a mit az orosz megbizott akar és követel. Bismarck herczeg abban az időben a gasteini gyógyfürdőt használta, de az izgatottság miatt a gyógyfürdő majdnem minden hatása kárba veszett nála. Ámbár mindkét fia nála volt, mégis reggeltől késő éjjelig dolgozott. Vilmos császár mindig közölte vele a czár leveleit és a császár Bismarck sürgető tanácsára unokaöcscsének feltevését visszautasitotta, noha az utóbbi mindig merevebb és fenyegetőbb formában hozta elő követelését, mert végül azt irta a czár, hogy követelésének teljesitése előfeltétele a két nemzet közötti béke további fennállásának. Bismarck herczeg erre a következőket jelentette ki Vilmos császár előtt: Ha ezek a szavak egy hivatalos orosz államiratban volnának, akkor nem maradna neki egyéb hátra, mint azt tanácsolni, kogy mozgósitsa Oroszország ellen a haderőt. Kérje meg tehát a császár a czár ő felségét, hogy ezt az ügyet ezentul hivatalos uton tárgyalja. Vilmos császár szót is fogadott Bismarck herczeg tanácsának. Hogy azonban mily sulyosan nyomta lelkét ez az első viszály orosz unokaöcscsével, kiderült abból, hogy hirtelen és Bismarck tudtán kivül Manteuffel generálist Alexandrovoba küldötte és később maga is odament. De a két uralkodónak barátságos eszmecseréje nem győzte le a kedvetlen hangulatot, melyet Oroszországban Gorcsakov idézett elő. Bismarck az orosz barátságtalanságot komolyan fogta fel és táviratozott Andrássynak, hogy beszélhet-e vele. Andrássy igenlő válaszára Bécsbe utazott és itt közölte Andrássyval a két uralkodó levélváltását és annak az aggályának adott kifejezést, hogy egy orosz-franczia szövetség van készülőben, vagy talán már meg is alakult. Andrássy erre azt felelte, hogy egy orosz-franczia szövetséggel szemben csak egy német-osztrák-magyar szövetség képezhet ellensulyt. Bismarck ezt helyeselte és ezzel a főmunka meg volt téve, ha később még némi fáradságba került is a két uralkodót az eszmének megnyerni. (N. Fr. Pr.)

Gróf Kálnoky külügyminiszter az olasz királynál.

Milano, nov. 16. Gróf Kálnoky ma este félhét órakor ebédet ad, melyen Brin olasz külügyminiszter, gróf Nigra nagykövet, gróf Clary követségi tanácsos és Pavarini titkár fognak résztvenni. Az ebéd után a vendégek szinházba mennek.

Milano, nov. 16. Kálnoky gróf, miután a királytól elbucsuzott, ma reggel 9 óra 20 perczkor Brin miniszter és Nigra nagykövet kiséretében Monzából *elutazott.* Ponzio Vaglia vezérőrnagy, a király főhadsegéde az osztrák-magyar külügyminisztert a pályaudvarra kisérte. Kálnoky gróf ma délelőtt 9 óra 40 perczkor ideérkezett.

Róma, nov. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Kálnoky* gróf külügyminiszter monzai utja teljesen magántermészetü s ennek következtében mindazok a kombinácziók, melyeket a külügyminiszter olaszországi utjához hozzáfüznek, *alaptalanok.* Politikai jelleget csakis ugy lehet a külügyminiszter utjának imputálni, hogy az a meleg fogadtatás, melylyel Umberto király kitüntette, azt a benső visszonyt visszatükrözte, mely Olaszország és Ausztria-Magyarország között fennáll.

KÖZGAZDASÁG.

Szeged, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *A szegedi szeszgyár* részvényesei mai közgyülésén elhatározták *a szeszgyár likvidálását.* Több száz munkás veszti el kenyerét. A katasztrófát a szeszadó, a telepen többször kiütött száj- és körömfájás és egyéb veszteségek idézték elő.

Páris, nov. 16. Mint hirlik, a kormány röviddel a kamara megalakulása után törvényjavaslatot fog beterjeszteni az *érmekonferenczia* határozatainak ratifikácziójára vonatkozólag.

Páris, nov. 16. A konverzió tervezetéről szóló törvényjavaslat előterjesztésének időpontja még nincs megállapitva. A kormány ez ügyben nem határozott.

London, nov. 16. Argentiniából jelentik, hogy a *Rothschilddal kötött egyezményt* pénteken ratifikálják.

London, okt. 16. A «Daily News» megelégedését fejezi ki, hogy az *angol banknál* állitólagos felmerült szabálytalanságok egy társasággal való üzleti összeköttetésre szoritkoznak, mely társasággal a törvényszéknek is dolga volt. A «Times» pénzügyi czikkében kifejti, hogy alaptalan az a hir, hogy az angol bank néhány igazgatósági tagja visszalép állásától.

Páris, nov. 17. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) ***Boulevard-forgalom:*** 3%-os franczia járadék 98.92, spanyol exterieur 60.62, portugál 3%-os járadék 22.35, ottomán bank 588.75, Rio Tinto 357.50, magyar aranyjáradék 93.03.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **A vácz-esztergomi második vágány** épitését tegnap befejezték s ma a 103. számu bécsi gyorsvonattal át is adják a Zebegény-Nagy-Maros közt utoljára készitett vonalrészt a forgalomnak s ezzel Budapest-Marchegg közt a magyar államvasut mindenütt kettős sinpárral rendelkezik. A második vágány épitésére egy millió négyszázezer forint volt előirányozva, de ebből, minthogy az állam saját munkásaival épittette ki a vonalat, körülbelül hetvenezer forintot megtakaritott. A második vágányon kivül több helyen a vonalat kijavitották s *Zebegényben* a régi őrház helyett emeletes és diszes állomási épületet is emeltek.

* **A murányvölgyi helyi érdekü vasut** mütanrendőri bejárása, *Papp* Árpád miniszteri titkár vezetése alatt, november hó 21-ikén fog megtörténni. A vasut, a melynek hossza mintegy 41 kilométer, 1,546.000 forintnyi költséggel épült s mindvégig a vasérczekben és vasgyári telepekben gazdag Murány völgyében halad. A bizottság vezetője fölhatalmazást kapott, hogy akadály elő nem fordulása esetén, a pálya közforgalomba helyezésére az engedélyt a helyszinén élőszóval megadhassa.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Az osztrák-magyar bank** főtanácsának mai ülésén, mint Bécsből táviratilag jelentik, felolvasták *Steinbach* és *Plener* leveleit, melyekben Steinbach bucsut mond, Plener pedig közli, hogy hivatalba lépett. A bank Steinbach levelére válaszolva, elismerését fejezte ki a tanusitott előzékenységért és jóakaratért és köszönetet mond a banknak a valutarendezés körül tett munkálataiban való sikerdus közremüködéseért. Plener leiratára válaszolva, a bank legfontosabb feladatának mondja, hogy a valutareform sikerén, ugy mint eddig, készséggel közremüködjék. Ezután a bank záloglevéleinek deczember hóban leendő kisorsolására állapittattak meg az összegek. Végül *Mayer* Ferencz elhunyt bécsi igazgatósági tag helyébe *Kanitz* Ede lovag eddigi váltóvizsgáló, az »Ed. Kanitz & Co.» bécsi nagykereskedő czég tagját és hatvani *Deutsch* Bernát elhunyt budapesti igazgató-

ségi tag helyébe *Deutsch* Sándor eddigi váltóvizsgáló, a «Deutsch Gábor és József» czég tulajdonosát választották meg az alapszabályszerü négy évre.

** **A franczia járadék konverziója.** A franczia pénzügyminiszter, mint nekünk Párisból táviratozzák, ma a képviselőház folyosóin néhány barátja előtt oly nyilatkozatot tett, melyből azt következtetik, hogy a $4^1/_2$%-os franczia járadék konverziója az év végén fog megtörténni. A minisztertanács az erre vonatkozó törvényjavaslat előterjesztésének az időpontját még nem állapitotta meg.

** **Oroszország gabonatermése.** Mint Pétervárról táviratilag jelentik, az orosz földmivelési hivatal kimutatása szerint Oroszország gabonatermése a következő:

	1892	1883–1887 Átlagos termés	1893
	Csetvert		
Rozs	108,887.300	118,990.000	131,074.000
Őszi buza	15,285.400	12.625.240	14.606.500
Tavaszi buza	29,378.700	29,865.950	43.593.550
Zab	80,469.100	95,265.000	117,184.500
Árpa	31,489.000	26,176.200	40,144.000

** **Fizetésképtelenség a vidéken.** Mint Szabadkáról távirják, *Engler* Gáspár tekintélyes gyapju- és tollkereskedő fizetésképtelensége közfeltünést keltett ott. Engler már hosszabb idő előtt elutazott, de távolléte nem tünt fel, mivel azon nézetben voltak hozzátartozói, hogy üzleti dolgokban utazik. Ma azonban levél érkezett családjához, melyben jelenti, hogy tartozásait nem lévén képes fizetni, hazajövetelére ne számitsanak. Engler pénztárnoka az önsegélyző és gyámolitó egyesületnek és elöljárója az egyik ottani izrlaelita szentegyletnek, a hol szintén károsodásoktól tartanak. Bukása pénzintézeteket nem érint, mivel jótállói fizetésképesek. Magánosokat azonban érzékenyen kárositott meg.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— November 16. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma nyugodt volt. A kinálat mérsékelt, a vételkedv meglehetősen nagy volt és eladatott mintegy 20.000 mm. teljesen változatlan árakon. Egyéb gabonanemüekben csak gyér volt a forgalom és irány meg árak változatlanak maradtak. Állomásokon csak gyenge volt a forgalom meglehetősen változatlan árak mellett, csakis tengerit fizettek néhány krajczárral magasabb árakon. *Rozs* kis menynyiségben adatott el budapesti paritással 5.80 és 5.90 forinton. *Ó-tengerinek* kinálat hijában nem volt forgalma, *uj-tengerit* Kőbányán 4.30—4.35 forinton, Szeghalmon $3.62^1/_2$ forinton, Sarkadon $3.72^1/_2$ forinton, Turkevén $3.77^1/_2$ forinton, Kabán 3.90 forinton és Szegszárdon 3.95 forinton adtak el, mind novemberi szállitásra. — Eladatott még:

Buza. *Tiszavidéki* 200 mm. 80 k. 7.70 frt, 100 mm. 79.5 k. 7.55 frt, 200 mm. 79 k. 7.55 frt, 100 mm. 79 k. 7.50 frt, 200 mm. 78 k. 7.40 frt, 100 mm. 78 k. 7.45 frt, 100 mm. 76.8 k. 7.30 frt, 100 mm. 76.5 k. $7.22^1/_2$ frt, mind három hónapra.

Pestmegyei 700 mm. 81.5 k. 7.70 frt, 100 mm. 79.5 k. 7.60 frt, 1000 mm. 79 k. 7.60 frt, 200 mm. 79 k. 7.60 frt, 200 mm. 79 k. 7.60 frt, 100 mm. 79 k. 7.50 frt, 100 mm. 78.5 k. 7.45 frt, 400 mm. 80.4 k. $7.57^1/_2$ frt, mind három hónapra.

Fehérmegyei 700 mm. 80 k. 7.70 forint, 300 mm. 79.3 k. 7.65 forint, 300 mm. 79.2 k. 7.70 forint, 300 mm. 79 k. 7.70 forint, 200 mm. 79 k. 7.55 forint, mind három hónapra.

Hartyáni 2500 mm. 79.5 k. 7.75 forint, három hónapra.

Bánsági 4000 mm. 77 k. $7.22^1/_2$ forint, három hónapra.

Báziási 1000 mm. 77.8 k. 7.30 forint, három hónapra.

Északmagyarországi 100 mm. 76.3 k. 7.20 frt, három hónapra.

Raktáráru 2200 mm. 76.2 k. $7.22^1/_2$ frt, három hónapra.

Oláhországi 100 mm. 76 k. 7.70 frt, tranzitó, három hónapra.

Zab 100 mm. $7.22^1/_2$ forint, 100 mm. $7.17^1/_2$ frt, 100 mm. 7.10 frt, 200 mm. 7 frt, 100 mm. 6.95 frt, mind készpénzen.

Árpa, *szokványáru* 900 mm. 6.65 frt készpénzen.

Mai hivatalos effektiv-árak:

					frttól	frtig
Buza	bánsági	uj	78—81	klg.	7.20	7.65
—	tiszavidéki	uj	78—81	»	7.25	7.65
—	pestvidéki	»	78—81	›	7.20	7.65
—	fehérmegyei	›	78—81	›	7.20	7.65
—	bácskai	›	78—81	›	7.30	7.70
Rozs	—	»	70—72	›	5.65	5.8
Árpa	takarmány	›	60—62	›	6.20	6.50
—	égetni való	»	62—64	›	6.75	7.50
—	sörfőzdei	»	64—66	›	7.80	9.—
Zab	—	ó	39—41	›		
—	—	uj	39—41	›	6.80	7.30
Tengeri	bánsági	ó	75	›	4.95	5.05
—	másnemü	ó	73	›	—.—	—.—
Repcze	káposzta		—.—	›	—.—	—.—
—	bánsági		—	›	—.—	—.—
Köles		ó			4.30	4.70

Határidőüzlet gyenge forgalom mellett alacsonyabb amerikai gabonaárfolyamokra nyugodt irányban nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 5.000 mm. 7.45 és 7.46 forinton.

Szokványbuza őszre 5.000 mm. 7.65 és 7.66 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5.000 mm. 5.02 és 5.03 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5.000 mm. 6.99 és 6.98 forinton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén a forgalom szintén gyenge volt, az irány nyugodt maradt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5000 mm. 7.46 és 7.47 frton.

Szokványbuza őszre mintegy 5000 mm. 7.65 és 7.66 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.03 és 5.04 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.97 és 6.96 forinton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	7.64— 7.65
Szokványbuza 1894. őszre	›	7.47— 7.48
Uj tengeri május—juniusra	»	5.04— 5.06
Szokványzab tavaszra	›	6.97— 6.98
Uj káposztarepcze 1894. aug.—szeptemberre	›	—.——.—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom általában gyenge volt, csak tengeriben volt kissé élénkebb. Az irány csak zabra nézve volt nyugodtabb, ellenben buzára nézve aránylag barátságosabb kielégitő berlini és párisi gabonaárfolyamokra. A tengeri iránya is nagyobb keresletre valamivel szilárdabb volt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5.000 mm. 7.47 és 7.48 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 30.000 mm. 5.04, 5.05, 5.06, 5.05, 5.04 és 5.05 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.96 és 6.95 forinton.

Délután 4 óra 30 perczkor záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	7.47— 7.49
Uj szokványbuza 1894. őszre	»	7.65— 7.67
Uj tengeri 1894. május—juniusra	»	5.04— 5.06
Szokványzab tavaszra	›	6.94— 6.96
Uj káposztarepcze 1894 aug.—szeptemberre	›	12.— —$12^1/_8$

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén disznózsirban lanyha volt az irány, szalonna változatlan, de kötés nem jegyeztetett. Szilva effektiváru üzlettelen, novemberi szállitásra nyugodtabb; szilvaiz üzlettelen. — Köttetett:

Szilva *boszniai* 85 szemes 22.77 forinton.

Értéktőzsde.

A tőzsde ma ismét egy lépéssel tovább haladt a megszilárdulás utján. A pár nap óta csak megszakitásokkal érvényre jutható szilárd hangulat ma az egész napon át állandóan tartotta magát. A külföldön megkönnyebbült pénzviszonyok, az olasz pénzügyi válság nyugodtabb felfogása s a valuta, bár csekélységgel ugyan, de lanyhább magatartása, a spekulaczióba ujból bátorságot öntöttek az üzérkedési értékek bevásárlására. S minthogy a külföld is kereslettel állott elő, a nemzetközi piacz papirjai kivétel nélkül kisebb nagyobb áremelkedésben részesültek. A helyi piaczon pedig ma fokozott erővel folytatódott az egész héten át tartó hausse. A kőszén- s bányapapirok, ugy szintén a közlekedési értékek állandó kereslet tárgyai s árfolyamuk ehhez képest folyton emelkedő. Mellettük azonban a helyi piacz egyéb értékei iránt se lankad az érdeklődés s a pénzintézetek, malmok, biztositók valamennyien árjavulásban részesültek. Valuták és érczváltók változatlanul záródnak.

Előtőzsde.

Az előtőzsdén a külföldi esti tőzsdék magasabb zárlatai daczára a nemzetközi értékek meglehetősen el voltak hanyagolva és árfolyamuk se igen változott. A rima-murányi vasmü részvényei ellenben a brassói bánya- és kohóegylettel való már régebben kolportált fuzió hirére a kohóegyleti részvényekkel együtt sürgős kereslet tárgyai és árfolyamuk rohamosan emelkedett. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 335—335.75-ig, magyar hitelbank 414.25—415.50-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 235.25—235.75-ig, osztrák-magyar államvasut 302—302.25-ig, déli vasut 102—102.25-ig, villamos városi vasut 181.25—181.50-ig, rima-murányi vasmü 215.75—217-ig, magyar koronajáradék 93.45—93.50-ig, magyar aranyjáradék 115.70—115.75-ig, magyar általános kőszénbánya-részvények 350—352-ig, brassói bánya- és kohó-egyesület 232—233-ig, nemzetközi waggonkölcsönző 337—339-ig, általános waggonkölcsönző 350—352-ig.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 335.60—335.70, magyar hitelbank 415—415.25, osztrák-magyar államvasut 302—302.25, déli vasut 102—102.25, rima-murányi vasmü 216.75—217, magyar koronajáradék 93.40—93.45, magyar aranyjáradék 115.70—115.75.

Déli tőzsde.

Változatlan Berlin a nemzetközi értékek árfolyamát nálunk is változatlanul hagyta s a spekuláczió egész érdeklődése a helyi piacz felé fordul, hol rendkivül élénk forgalom mellett valóságos hausse-mámor van napirenden s a kőszénpapirok és bányaértékek árfolyamai állandóan feljebb hajtatnak. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 335.50—336.10-ig, magyar hitelbank $415.08^1/_2$—$415.87^1/_2$-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 235.75—$235.87^1/_2$-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 113—113.50-ig, magyar jelzáloghitelbank II. kib. 229.50—230.75-ig, osztrák-magyar államvasut 302—$302.08^1/_2$-ig, déli vasut 102.50—103, rima-murányi vasmü $216.08^1/_2$—216.75-ig, magyar koronajáradék 93.50—93.60-ig, magyar aranyjáradék 115.80—115.85-ig. Helyi értékekben a következő kötések jöttek létre: Budapesti bankegyesület 141—141.25, horvát-szlavon jelzálog-bank 115.50—116, pesti magyar kereskedelmi bank 1132—1136, Budapest III. kerületi takarékpénztár 138—140, magyar általános takarékpénztár 136—137, Fonciére pesti biztositó intézet 135—135.75, Concordia-malom 508—520, budapesti közuti vasut 474—475, brassói bánya és kohórészvény 235—238.50, magyar czukoripar 138—140, kőszénbánya és téglagyár (Drasche) 638—642, északmagyarországi kőszénbánya 255—259, kassa-somodi kőszénbánya 109.50—112, magyar általános kőszénbánya 170—175, salgó-tarjáni kőszénbánya 743—744.50, tégla és czementgyár 171—173, nemzetközi villamossági társaság 225—227, I. magyar gyapju-mosó 524—525, Schlick-féle vasöntöde 280—285, uj kibocsátású 270—271, általános waggonkölcsönző 352—354, nemzetközi waggonkölcsönző 337—339. Magán sorsjegyek köttettek budapest-lipótvárosi nyereménykötvény osztrák felülbélyegzés 8.65—9.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 336—336.10, magyar hitelbank 415.25—415.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 235.50—235.75, magyar ipar- és kereskedelmi bank 113.50—113.75, osztrák-magyar államvasut 302.25—302.50, déli vasut 102.25—102.50, rimamurányi vasmü 216.50—216.75, magyar koronajáradék 93.50—93.55, magyar aranyjáradék $115.82^1/_2$—$115.87^1/_2$.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 2—2.50, nyolcz napra 5—5.50, egy hónapra 10—11 forint.

Utótőzsde.

Magasabb Berlin és Páris a nemzetközi értékek piaczát is megélénkiti s az árfolyamok gyorsan emelkednek. Különösen az osztrák hitelrészvény és az osztrák-magyar államvasut iránti érdeklődés jelentékenyebb. Az üzérkedési értékek legmagasabb napi árfolyamaikon záródnak. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 336—337.20-ig, magyar hitelbank 415.75—416.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 235.50—236-ig, osztrák-magyar államvasut 302.25—303-ig, déli vasut 102.25—102.50-ig, rimamurányi vasmü 215.75—216.25-ig, magyar koronajáradék 93.60—93.70-ig, magyar aranyjáradék 115.80—115.90-ig.

4 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 336.90—337, magyar hitelbank 415.50—415.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 235.50—236, osztrák-magyar államvasut 302.50—$302.62^1/_2$, déli vasut $102.37^1/_2$—$102.62^1/_2$, rima-murányi vasmü 216—216.25, magyar koronajáradék 93.60—93.65, magyar aranyjáradék 115.85—115.90.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 16. A) Hizott sertés-árak. I. Magy. elsőrendü: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgrammon felüli sulyban) 45—46 kr. — 2. Öreg közép (páronkint 300—400 klgr. sulyban) 45—46 kr. 3. Fiatal nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) 48—$48^1/_2$ kr. 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 klgr. sulyban) 48—$48^1/_2$ kr. 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) $46^1/_2$—$47^1/_2$ kr. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 45—46 kr. — 7. Közép (páronkint 220—280 klgr. sulyban) $45^1/_2$—46 kr. 8. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 46—47 kr. III. Romániai: 9. Nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) —— kr. 10. Közép (páronkint 250—320 klgr. sulyban) —.— kr. 11. Könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. IV. Romániai eredeti (Stachl): 12. Nehéz (páronkint 240 klgron felüli sulyban) ——— kr. 13. Könnyü (páronkint 240 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. V. Szerbiai: 14. Nehéz páronkint 260 klgr. felüli sulyban) 45—46 kr. 15. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 45—46 kr. 16. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 43—44 kr.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokványszerü levonások mellett, egy kilogramm sulyra krajczárokban értendők. Szokványszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadónak.

Sertés-létszám: 1893. évi nov. hó 14. napján volt készletben 152.854 darab, november 15-dik napján felhajtatott 3555 drb, november 15-dik napján elszállittatott 5017 darab, nov. 16-dik napjára maradt készletben 151.392 darab. — A hizott sertés üzletirányzata: Szilárd.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, nov. 16. (Az *Egyetértés* távirata.) Az a jelentékeny áremelkedés, melyben tegnap Budapesten a magyar értékek részesültek, ösztönzésül szolgált a mai előtőzsdén és igen kedvező hatással volt a piacz irányára. A spekuláczió ismét jó vételkedvet fejtett ki és több bizalmat tanusitott, mert Párisból és Berlinből is jobb becslések érkeztek és az olasz járadék javulását jelezték. A mozgalom helyi jellegének megfelelően csak a helyi értékek emelkedtek jelentékenyen, nemzetközi értékekben ellenben kevésbé jelentékenyek az emelkedések és ezekben az üzlet is csekély volt. Valuták kinálva voltak és olcsóbbak.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 335.62, magyar hitelbank 414.50, Länderbank 246.60, osztrák-magyar államvasut 302.12, alpesi bányatársaság 45.10, rima-murányi vasmü 216.50, prágai vasipar 468, fegyvergyár 252, dohány-részvény 201.75, májusi járadék 96.97, magyar aranyjáradék 115.85, magyar koronajáradék 93.45, huszfrankos arany 10.14, német birodalmi márka 62.60.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde elején is kedvező volt az irány. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 336, magyar hitelbank 414.75, Länderbank 246.70, unionbank 250.50, anglo-bank 149.50, bank-egyesület 121.60, osztrák-magyar államvasut 302, déli vasut 102.15, elbavölgyi vasut 237.25, török dohányrészvény 201.75, alpesi bányatársaság 45, rima-murányi vasmü 216.50, prágai vasmü 468, májusi járadék 96.95, magyar aranyjáradék 115.80, magyar koronajáradék 93.50, német birodalmi márka 62.57, brassói szénbánya 238. Később magyar és helyi értékekben élénk volt az üzletmenet és az árfolyamok is tovább emelkedtek; egyéb értékekben inkább gyengébb az irány. Váltók és valuták tartva voltak.

2 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 335.50, magyar hitelbank 414.75, anglo bank 149.50, union-bank 250.50, Länderbank 246.60, bank-egyesület 121.50, osztrák-magyar államvasut 302.—, déli vasut 101.85, elbavölgyi vasut 237.50, dunagőzhajózási részvény 382.—, alpesi bányatársaság 45.25, májusi járadék 96.95, osztrák koronajáradék 95.95, magyar aranyjáradék 115.80, magyar koronajáradék 93.40, német birodalmi márka 62.64. Csekély üzlet mellett szilárd.

Bécs, nov. 16. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os földteherment. kötv. 94.50, magyar hitelb.-részvény 415.—, erdélyi vasut-részv. —.—, Magy. nyer.-k.-sorsjegy 149.—, Kassa-oderbergi vasut-részvény 185.—, 4%-os aranyjáradék 115.80, magyar kereskedelmi bank 1130.—, Magy. vasut. kölcsön ezüstben 100.25, Alföldi vasut-részvény —.—, Magy. kel. vasut áll. kötv. 122.40, M. lesz. és váltóbank részv. 234.—, Tiszai és szeg. kölcs. sorsj. 141.—, magyar koronajáradék 93.40, rima-murányi vasmü 216.75.

Bécs, nov. 16. (*Osztrák értékek zárlata.*) Osztr. hitelint. részv. 336.65, déli vasut-részvény 101.75, 4% osztr. aranyjáradék 118.75, londoni váltóár 127.35, Károly Lajos-vasut-részvény —.—, 1864. sorsjegy 197.—, 1860. sorsjegy 144.25, török sorsjegy —.—, 4.2% ezüst-járadék 96.75, dunagőzhajózási társaság részv. 380.—, dohány-részvény 201.75, union-bank-részv. 250.75, osztrák koronajáradék 95.95, angol-osztrák bank-részvény 149.50, osztrák-magyar államvasut 302.—, 20 frankos arany 10.14, 4.2% papirjáradék 96.95, osztrák hitelsorsjegy 195.25, német bankváltók 62.57, cs. k. arany (vert) 6.04.—, osztrák-magyar bankrészvény 995.—, elbavölgyi vasutrészvény 237.75, bécsi Bankverein 121.50, alpesi részvénytársaság 45.20, osztrák Länderbank 246.60. Szilárd.

Délutáni magánforgalom.

Bécs, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A *déli tőzsde zárlata után* a délutáni magánforgalomban maradt: Osztrák hitelrészvény 337.—, magyar hitelbank 415.50, Länderbank 247.—, osztrák-magyar államvasut 302.12, déli vasut 102.—, elbavölgyi vasut 238.—, török dohányrészvény 202.—, alpesi bányarészvény 45.30, májusi járadék 96.97, magyar aranyjáradék 115.80, osztrák koronajáradék 96.—, magyar koronajáradék 93.42, török sorsjegy 48.60, német birodalmi márka $62.58^1/_2$, ultimóra.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A tegnapi külföldi tőzsdéken lanyha volt a magatartás, de az árfolyamváltozások jelentéktelenek; az itteni tőzsdei forgalomban sem történtek jelentékeny változások, de az irány általában lanyha volt és csak takarmányczikkekben volt jelentősége az üzletnek. Az utóbbiak közül tengeri tartva volt, zab nagyobb forgalom mellett bágyadt. — Köttetett: buza tavaszra 7.67, 7.66 frton, rozs tavaszra 6.51, 6.50 frton, zab tavaszra 7.23, 7.20 7.22, 7.19 és 7.20 frton, tengeri május—juniusra 5.42, 5.43 frton.

Délután az alacsonyabb berlini zabjegyzésekre ez a czikk tovább lanyhult, tengeri ellenben szilárd volt és valamivel emelkedett. Buza és rozs változatlan maradt és utóbbi inkább lanyhább valamivel. — Köttetett: buza tavaszra 7.66, rozs tavaszra 6.49, zab tavaszra 7.19, 7.17, 7.18, tengeri május—juniusra 5.43, 5.45 frton; repcze január—februárra jegyez 14.50—14.60, augusztus—szeptemberre 12.45—12.55 forintot.

Szesz ára tovább csökkent. 100 hektoliter végrehajtásilag azonnali átvételre 16 forinton adatott el. Kész kontingentált szesz 16.25 frton kelt el és záródik 16.20—16.30 forinton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mai tőzsde iránya bécsi és párisi ösztönzésre szilárdabb volt, de a spekuláczió a külföldi ösztönzésnek csak akaratlanul engedett és ujabb támadást kisérlett meg a szénbánya-részvények ellen, felhasználva azt a hirt, hogy a gelsenkircheni társaság mérlege kedvezőtlen lesz, de az igazgatótanács közli, hogy az osztalék előreláthatólag 6% lesz. Végül különösen osztrák és olasz értékek szilárdak voltak. Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 198.37, Disconto-Commandit 167.12, darmstadti bank 125.—, Deutsche Bank 147.62, drezdai bank 129.75, Handelsgesellschaft 125.50, nemzeti bank 103.75, osztrák-magyar államvasut 120.62, osztrák déli vasut 40.70, elbavölgyi vasut 112.50, bustiehradi vasut 212.75, varsó-bécsi vasut 213.50, orosz délnyugoti vasut 73.75. Svájczi vasutak szilárdak. Gotthard-vasut 148.62, svájczi északkeleti vasut 101.62, union-vasut 72.75, svájczi központi vasut 112.70, meridional-vasut 107.12, középtengeri vasut 85.37. Német vasutak csendesek. 1880-iki orosz kölcsön 99.80, keleti kölcsön 67.75, magyar aranyjáradék 92.25, magyar koronajáradék 87.75, olasz járadék 79.—, török sorsjegy 84.—, orosz rubel 214.25, német uj kölcsön 84.90, mexikói 60.90. Bányaértékek megszilárdultak. Laurakohó 99.50, dortmundi 47.—, bochumi 112.12, gelsenkircheni 136.37, harpeni 123.50, Hibernia 105.87, Trust 122.25, Lloyd-részvények 113.50. Magánkamatláb $4^5/_8$%.

Berlin, nov. 16. (Utótőzsde.) Magyar aranyjáradék 92.30, magyar koronajáradék 87.60, osztrák hitelrészvény 198.20, osztrák-magyar államvasut 120.60, osztrák déli vasut 40.60. Szilárd.

Frankfurt, nov. 16. (Esti tőzsde.) Magyar aranyjáradék 92.30, osztrák hitelrészvény 267.50, osztrák-magyar államvasut 239.—, osztrák déli vasut 83.50, Diskontobank 166.90, Laurakohó 99.30. Tartva.

Hamburg, nov. 16. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 92.50, osztrák aranyjáradék 94.80, osztrák ezüstjáradék 76.70, osztrák hitelrészvény 267.25, osztrák 1860-as állami sorsjegy 119.25, osztrák déli vasut 199.50, olasz járadék 79.10. Szilárd.

Hamburg, nov. 16. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 267.—, déli vasuti részv. 200.

Páris, nov. 16. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A médióliquidáczió bő pénzállás és olcsó report mellett megy végbe. Az olasz értékek, melyekért a report 6—9 centime, kezdetben emelkedtek, később azonban az olasz Credito mobiliare-részvények áresése miatt hanyatlottak, a mi az összes értékek irányát nyomta. A franczia járadék zárlatkor lemorzsolódott. A spanyol járadék tartva volt, a török értékek és a magyar járadék emelkedett. — Jegyeznek: 3%-os franczia járadék 99.10, törleszthető járadék 99.—, $4^1/_2$%-os járadék 104.75, Banque de France 4050.—, Crédit Foncier 1050.—, Szuez-részvények 2740.—, egyiptomi kölcsön 506.25, spanyol külső járadék 60.62, magyar aranyjáradék 93.18, olasz járadék 79.60, orosz 99.75, uj 3%-os orosz kölcsön 81.30, portugál 3%-os kölcsön 20.37, ottomán bank 590.—, osztrák Länderbank 505.—, osztrák-magyar államvasut 610.—, osztrák déli vasut 220.—, Rio-Tinto rézbánya 356.25.

3 óra 40 perczkor záródnak: 3%-os franczia járadék 99.10, $4^1/_2$%-os járadék 104.72, törleszthető járadék 99.—, magyar aranyjáradék 93.—, osztrák aranyjáradék 94.20, osztrák déli vasut 220.—, osztrák földhitel-részvény 1135.—, osztrák Länderbank 506.25, alpesi bányatársaság 98.12, török dohányrészvény 404.06, Banque de Paris 633.75, ottomán bank 589.37. Bágyadt.

London, nov. 16. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 92.25, ezüst 32.—, uj spanyol járadék 60.75, olasz járadék 79.12, török sorsjegy 33.50.

London, nov. 16. (Megnyitás.) $2^3/_4$%-os angol consol $98^3/_{16}$.

Pétervár, nov. 16. Váltó Londonra 94.90.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a medióra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 62 frt 55 kr. 100 frank vista 50 frt 60 kr.

Nov. 16.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.				
Franczia 3%-os járadék		99.10	—.—	—.—
« $4^1/_2$%-os «		104.72	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	—.—	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	M	220.—	102.15	+ 0.21
*Osztrák földhitel-részvénytársaság	M	1135.—	—.—	—.—
*Franczia törleszthető járadék	U	99.—	—.—	—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	93.—	115.98	+ 0.28
Ottoman-bank	U	582.37	—.—	—.—
*Osztrák Länderbank	K	506.25	—.—	—.—
Török dohányrészvény	M	404.06	—.—	—.—
Banque de Paris	K	633.75	—.—	—.—
*Alpesi bányarészvény	U	98.12	—.—	—.—
Osztrák aranyjáradék		94.20	—.—	—.—
BERLIN.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	90.70	96.54	+ 0.21
« 4%-os aranyjáradék	K	94.70	118.58	— 0.25
Magyar 4%-os aranyjáradék	K	92.20	115.72	—.—
« 4%-os koronajáradék	U	87.70	93.37	+ 0.21
*Elbavölgyi vasut	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák hitelrészvény	U	198.20	336.11	+ 2.04
Osztrák-magyar államvasut	U	120.60	201.75	+ 0.50
Osztrák déli vasut	U	40.70	101.83	—.—
Károly-Lajos vasut	U	—.—	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut	K	86.70	184.58	+ 0.23
*Orosz bankjegy		214.40	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		159.85	62.58	— 0.03
FRANKFURT.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	77.20	96.62	—.—
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	77.—	96.71	+ 0.37
« 4%-os aranyjáradék	K	95.—	118.96	+ 0.12
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	92.30	115.89	+ 0.12
« 4%-os koronajáradék	U	87.50	93.15	— 0.06
Osztrák hitelrészvény	U	266.75	335.53	+ 1.41
Osztrák-magyar bank	K	790.25	991.27	+ 0.18
Osztrák-magyar államvasut	U	239.25	301.44	+ 0.16
Károly-Lajos vasut	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	U	82.83	101.81	+ 0.16
Váltó bécsi piaczra		159.45	62.65	+ 0.06
Unionbank		198.—	—.—	—.—
Villamossági részvény	U	89.—	—.—	—.—
*Alpesi bányatársaság	K	35.—	—.—	—.—

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Külföldi árutőzsdékzárlata.

Átszámitási árfolyam német piaczokra 100 márka vista 62.55 frt, 100 frk 50.60 frt.

Nov. 16.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	19.90	10.07	+ 0.05
— decz.-re	20.10	10.17	—.—
— 4 első hóra	20.50	10.37	—.—
— 4 hóra márcz.-tól	20.80	10.51	—.—
Liszt folyó hóra	41.90	13.28	— 0.06
— decz.-re	42.30	13.40	— 0.06
— 4 első hóra	43.—	13.61	— 0.03
— 4 hóra márcz.-tól	43.75	13.84	— 0.04
Olaj folyó hóra	52.50	26.33	— 0.12
— decz.-re	52.75	26.45	—.—
— 4 első hóra	53.50	26.82	+ 0.12
— 4 hóra márcz.-tól	53.75	26.94	+ 0.24
Szesz folyó hóra	34.75	19.25	+ 0.55
— decz.-re	35.—	19.49	+ 0.56
— 4 első hóra	36.25	20.23	—.—
— 4 hóra máj.-tól	37.25	21.17	—.—
BERLIN.			
Buza nov.-decz.-re	139.75	8.74	—.—
— májusra	149.—	9.32	—.—
Rozs nov.-decz.-re	125.—	7.82	+ 0.01
— májusra	129.50	8.09	+ 0.03
Zab nov.-re	153.75	9.62	— 0.07
— nov.-decz.-re	153.75	9.62	— 0.07
Olaj nov.-decz.-re	47.60	29.77	— 0.09
— ápril-májusra	48.—	30.01	— 0.06
Szesz nov.-decz.-re	31.90	19.96	—.—
— májusra	37.60	23.50	— 0.09
STETTIN.			
Buza nov.-decz.-re	140.—	8.75	—.—
— ápr.-máj.-ra	145.50	9.08	—.—
Rozs nov.-decz.-re	121.—	7.57	+ 0.01
— ápr.-máj.-ra	126.—	7.87	+ 0.01
Olaj nov.-decz.-re	47.—	29.41	+ 0.30
— ápril-májusra	48.—	30.01	—.—
Szesz helyben 50 márka fogyasztási adoval	31.—	19.42	—.—
— nov.-re 70 márka fogyasztási adóval	30.50	19.18	—.—
— ápr.-máj.-ra 70 márka fogyasztási adoval	32.—	20.06	—.—
— januárra 70 márka fogyasztási adoval	—.—	—.—	—.—
KÖLN.			
Buza okt.-re	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	—.—	—.—	—.—
Rozs okt.-re	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	—.—	—.—	—.—
Olaj helyben	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	59.80	31.77	—.—
BOROSZLÓ.			
Buza helyben	14.30	8.94	—.—
Rozs (uj) helyben	12.80	8.—	—.—
Zab helyben	16.10	10.25	+ 0.09
Repcze	23.—	14.39	—.—
Szesz (50-es) aug.-ra	48.50	30.31	—.—
Olaj aug.-ra	—.—	—.—	—.—
Tengeri kilónkint	13.—	8.12	—.—

Prága, nov. 16. Nyers *czukor* Prágában $16^3/_4$, Aussigban 17.05, november—deczemberre Aussigban $17.07^1/_2$, finomitott Prágában $37^1/_2$ forint, pénz.

Trieszt, nov. 15. A *czukorpiacz* lanyha: centrigal-pilé tavalyi campagne kész áru $19^5/_8$—$19^3/_4$ frt. november—márcziusra $19^1/_4$ frt. — *Kávé* Rio 106—115 frt. Santos 104—116 frt. — *Szesz* kész magyar áru $11^3/_4$—12 frt. — Szingaporei *bors* 35 forint.

Berlin, nov. 16. Buza csendes, rozs szilárd, zab lanyha, olaj csendes, szesz szilárd.

Hamburg, nov. 16. Nyers *czukor* novemberre 12.92, deczemberre 12.95, január—márcziusra 13.07, májusra 13.27, augusztusra 13.52 márka 50 kilónkint Hamburgban. Tartva.

Hamburg, nov. 16. *Kávé* novemberre $82^3/_4$, deczemberre 83, márcziusra 81 fillér fontonkint.

Páris, nov. 15. Nyers *czukor* (88°) kész áru $35^1/_2$ frank, nyugodt. Fehér *czukor* folyó hónapra $36^1/_2$, deczemberre 36.60 frank, lanyha, a négy első hónapra 37.—, márcziustól négy hónapra 37.30, finomitott kész áru $109^1/_2$—110 frank.

Páris, nov. 16. Buza tartva, liszt nyugodt, olaj szilárd, szesz nyugodt, idő enyhe.

Havre, nov. 16. *Kávé* folyó hónapra $103^1/_2$, négy hónapra $101^3/_4$ frank.

London, nov. 15. *Buza* üzlettelen, az árak névlegesek; *árpa, liszt, zab* nyugodt: *tengeri* igen szüken van, közben $^1/_4$ shillinggel drágábban fizetett, uszó lanyhább. — *Repczeolaj* $21^3/_4$. — Dunavidéki *tengeri* uszó $21^3/_4$, novemberre $19^7/_8$, deczember—januárra $19^7/_8$. — Felhozatal: 11.220 qu. buza, 23.240 qu. zab, 39.860 quarter árpa. — Az idő esős.

Glasgow, nov. 16. (Zárlat.) Nyers *vas* 42 shilling 7 penny.

Bréma, nov. 15. *Petroleum* helyben 4.55 márka; hausse.

Antwerpen, nov. 15. *Petroleum* 11.37 frank, nyugodt.

Melbourne, nov. 14. A nyugoti és középtartományokból származó Riverina-*gyapju* jobban ütött ki, mint tavaly. A választék jó és dus. Bárány-gyapju szilárd és keresett.

New-York, nov. 15. (Kabelsürgöny.) *Gyapot* New-Yorkban $8^3/_{16}$, februárra 8.19, márcziusra 8.26. Gyapot Neworleansban $7^9/_{16}$. — Petroleum standard white New-Yorkban novemberre 5.15. — Petroleum standard white Philadelphiában novemberre 5.10. — Nyers petroleum Newyorkban 5.60. — Pipe line certificates deczemberre $74^1/_4$. — *Liszt* («Spring Elears») 2.25. — Piros őszi buza helyben $66^7/_8$ (= 6.41 forint), novemberre 66.— (= 6.34 forint), deczemberre 67.— (= 6.44 forint), januárra $68^3/_8$ (= 6.56 frt), 100 kilónkint, igen szilárd. — Tengeri novemberre $45^3/_8$ (= 4.35 forint). — Czukor (Fair refining Muscovados) $2^{13}/_{16}$. — Riókávé $18^1/_8$. Zsir (Wilcox) 9.40, (Fairbanks) 9.65. — Gabona-fuvardij-imperial quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 3.— (= 0.75 forint 100 kilónkint.) Napi felhozatal gyapotból 41.000 bál.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Marhavásár.

Budapest, nov. 16. (Braun József és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Felhajtatott: Magyar ökör 317, magyar tehén 223, szerbiai ökör 1254, szerbiai tehén 52, bosnyák ökör 75, bosnyák tehén 1, bivaly 33, bika 25, összesen 1980 vágómarha és 260 jármos, illetve bekötési czélokra alkalmas ökör. Miután a mai felhajtás a heti szükségletnél több volt, ennélfogva az üzlet nehézkes hangulatban lanyha irányzat mellett folyt le. Az egységi árak változatlanok maradtak. Következő árakat jegyezünk.

Jóminőségü magyar ökrökért	29	frttól	32	frtig
Középminőségü magyar ökrökért	25	»	28	»
Magyar tehenekért	25	»	29	»
Szerbiai ökrökért	24	»	32	»
Bikákért	29	»	28	»
Bivalyokért	19	»	21	»

métermázsánkint, elevensuly-mérték szerint.

Juhvásár.

Bécs (St.-Marx), nov. 16. (Távirat.) A mai juhvásárra felhajtatott 4995 birka. Felette lanyha forgalom mellett az árak ujból csökkentek 1 frttal. — Jegyeznek: kiviteli juhok 13—17 forintot, legelőjuhok 6—11 forintot páronkint.

Páris (La Villette), nov. 16. (Távirat.) Felhajtatott 13.031 birka; az irány rossz.

Szurómarhavásár.

Bécs (St.-Marx), nov. 16. (Távirat.) A mai vásárra felhozatott: 3540 borju, 2946 élő sertés, 1226 leszurt sertés, 1048 leszurt birka, 404 bárány. A borjuvásáron változatlan árak mellett meglehetősen vontatott az üzlet, csak leszurt borjukat kellett olcsóbban eladni. A többi czikkek csökkenő árak mellett általában igen csendesek. — Eladatott: leszurt borju 37—48 kr, elsőrendü 50—54 kr, legjobb 57—60 kr, süldő 28—38 kr, leszurt nehéz sertés 38—44 kr, elsőrendü malacz 40—50 kr, leszurt birka 22—32 kr kilónkint; bárány 4—8 frt páronkint.

BORÁSZAT.

*** **Az idei szüret Francziaországban.** Párisból irják, hogy az idei szüret Francziaországban rendkivül eredményes volt. Ötvenmillió hektoliterre becsülik a termést, igy az idei szüret huszmillió hektoliterrel fölülmulta a lefolyt tiz esztendő átlagos termését. Champagneban különösen kiadó volt a termés, hol hat annyi termett, mint tavaly.

*** **Borászati előadások.** A müegyetemen csütörtökön e hó 23-án egy sorozatos előadás kezdődik a «Borászat elemei» névvel. Az előadások a müegyetem vegytani épületében (Eszterházy-utcza) tartatnak mindig csütörtökön 6—7 óráig és *nyilvánosak*, ugy, hogy bárki hallgathatja. (Előadó dr. *Wartha* Vincze müegyetemi tanár.)

NAPIREND: nov. 17-én.

Naptár: Péntek. Róm. kath.: Gergely. — Prot.: Alfeusz. Görög-orosz: (nov. 5.) Galaktion. — Zsidó: Kislev 8. — Nap kél: 7 óra 8 p., nyugszik: 4 óra 23 p. — Hold kél: 1 óra 47 p. d. u., nyugszik: 12 óra 1 p. éjjel.

A horvát-szlavon miniszter fogad naponkint (vasárnap kivételével) 10—1-ig.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter fogad: csütörtök déli 12—1-ig.

A honvédelmi miniszter fogad: csütörtökön délután 1—2 óráig.

A kereskedelemügyi miniszter fogad: csütörtök d. u. 4 órakor.

Az igazságügyminiszter fogad: csütörtök d. u. 1 órakor.

A miniszterelnök mint pénzügyminiszter fogad: szerdán délután 2 órakor.

A belügyminiszter fogad: szerdán d. u. 2—3-ig.

A földmivelési miniszter fogad: szerdán d. u. 4 órakor.

A fő- és székváros középitési bizottságának ülése d. u. 5-kor az ujvárosházán.

Pestmegye állandó választmányának ülése délelőtt 10 órakor.

Az orsz. erdészeti egyesület rendes közgyülése d. e. 10 órakor saját helyiségében.

A magyar természettudományi társulat felolvasó estélye esti 6 órakor a müegyetemen.

A müegyetemi kör rendkivüli közgyülése esti 6 órakor a müegyetemen.

A Jó sziv egyesület választmányának ülése délután 5 órakor a magyar földhitelintézet nagytermében.

A Grünfeld-Waldmann-féle vonós-négyes társulat hangversenye a vigadó kistermében fél 8 órakor.

A magyar mérnök- és épitészegylet gépészeti- és bányászati szakosztályának ülése esti 7 órakor.

Utóellenőrzési szemle a 9—14. honvédgyalogezredhez tartozó legénységgel a fegyvergyári kaszárnyában.

Nemzeti muzeum: régiségtár, nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig. A muzeum többi tárai megtekinthetők 50 kr. belépő dij mellett.

Szabadalmi levéltár (Lánczhid-tér 3) nyitva délelőtt 8—12-ig.

Az 1848—49-ki szabadságharczunk ereklyemuzeuma Károly-körut 3. sz. reggeli 9-től d. u. 1-ig látható.

Magy. kir. technológiai iparmuzeum (VIII. József-körut 6.) Nyitva van hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap délelőtt 9—12-ig, délután 3—8-ig. Szombaton az intézet zárva van.

Magyar kereskedelmi muzeum állandó kiállitása (Városliget, iparcsarnok) naponként nyitva van délelőtt 9—2 óráig, ünnep- és vasárnap délelőtt 9—12 óráig. Irodaórák: 9—2 óráig.

A kereskedelmi muzeum tudakozódó irodája és könyvtára. (V. Akadémia-utcza 12.) naponként nyitva van d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig. Ünnep- és vasárnap d. e. 9—12 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 9-től 12-ig, délután 3-tól 8 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3-tól 7-ig.

Kivonat a hiv. lap nov. 16-ki számából.

Árverések a fővárosban. Junker és Gaertner 1147 frtra becs. ingós. nov. 27. (IV. ker. váczi-utcza 21.) Terényi Irma 1425 frtra becs. ingós. nov. 20. (VIII. ker. József-körut 60.) Fuchs Gyula 441 frtra becs. ingós. nov. 23. (VIII. ker. kerepesi-ut 47.) Matirkó Géza 486 frtra becs. ingós. nov. 17. (V. ker. Zrinyi-utcza 3.) Sántha Józsefné 305 frtra becs. ingós. nov. 17. (VI. ker. Erzsébet királyné-ut 1959/1961.)

Árverések a vidéken. Radovanovits N. 2805 frtra becs. ingós. nov. 24. Ujvidék. Lőwy Lipót 2400 frtra becs. ingatl. decz. 22. Kecskemét. Báró Schey Vincze 15307 frtra becs. ingós. nov. 27. Soporonya. (Vág-Sellye.) Frank Ferencz 8000 frtra becs. ingatl. decz. 9. Budaörs. Zsurka János 2136 frtra becs. ingós. nov. 22. Rovás. (Medgyes.) Riedt Sándor 3000 frtra becs. ingatl. decz. 11. Sárvár. Szathmáry Király László 4250 frtra becs. ingós. nov. 30. Boldva. (Edelény.) Boguár Imre 4380 frtra becs. ingós. nov. 23. Felső-Nyarosd. (Duna-Szerdahely.) Luger Mór 24442 frtra becs. ingatl. decz. 12. Pozsony. Csáder Ferenczné 7735 frtra becs. ingatl. decz. 11. Sz.-Fehérvár. Erdey János 1375 frtra becs. ingatl. decz. 9. Csicser. (Ungvár.) Friebeisz Károly 2100 frtra becs. ingatl. 1894. január 29. Tild. (Verebély.) Drakulics Nikola 3425 frtra becs. ingatl. decz. 3. Ó-Becse. Grüszner Jakab

4499 frtra becs. ingatl. decz. 14. Gyöngyös. Mátis Antal 4395 frtra becs. ingós. nov. 22. Sikabony. (Duna-Szerdahely.) Fröhlich Ármin 2700 frtra becs. ingós. nov. 27. Konop. (Radna.)

Pályázat. A kecskeméti kir. ügyészségnél kir. ügyészi, — a temesvári kir. járásbiróságnál irnoki, — a losonczi kir. járásbiróságnál végrehajtói, — Harkácson (Gömörvármegye) postamesteri, — a szegedi kir. itélőtáblánál joggyakornoki, — a beregszászi adóhivatalnál hivatalszolgai, — az alsó-kubini m. kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyi segédtitkári, — a kézdivásárhelyi kir. törvényszéknél jegyzői, — a kereskedelemügyi miniszteriumban szolgai, — a nagybányai magyar királyi bányaigazgatóságnál számgyakornoki, — a budapesti I—III. kerületi járásbiróságnál albirói, — a veszprémi királyi törvényszéknél jegyzői, — a kassai királyi törvényszéknél birói, — a budapesti királyi zálogházaknál ingózálogőri, — a temesvári királyi itélőtáblánál joggyakornoki, — a marosujvári magyar királyi főbányahivatalnál számgyakornoki, — a szolnoki királyi törvényszéknél jegyzői, — a módosi kir. járásbiróságnál irnoki, — a billédi kir. járásbiróságnál irnoki, — a soproni kir. járásbiróságnál albirói, — a billédi kir. járásbiróságnál telekkönyvvezetői, — a billédi kir. járásbiróságnál aljegyzői állásra.

Csávolszky Lajos
lapkiadótulajdonos és felelős szerkesztő.

IDEGENEK NÉVSORA.

Nemzeti szálloda.
Döry D. Paradicsom
Enessy L. Kunágota
Sütő J.-né Beregszász
Haendl V.-né S.-Bánya
Heiner Á. S.-Bánya
Bródy A. B.-Gyula
Dr Müller J. Pécs
Honek K. Bécs
Steiner K. Bécs
Poschka M. Bécs
Handschik V. Bécs
Lichtschein S. T.-Lucz
Stolzer F. Bécs
Merbs A. Bécs
Hermann K. Bécs
Springer G. Bécs
Schneider F. Bécs
Honig O. Bécs
Herzfeld L. Bécs
Wiener L. Bécs
Kaufmann Zs. Bécs
Leitner M. Bécs
Grosz O. K.-Márton
Sternberg P. M.-Sziget
Hartmann L. Fürth
Bing E. Arad
Schneider K. Nád
Grosz B. Bécs

Orient szálloda.
Br. André D. Narbonne
Br. Prónay A. Acsa
Degen G. Segesvár
Márkusz S. Kolozsvár
Dr Fejér H.-M.-Vásárhely
Nedeczky A. Szombathely
Eichler C. N.-Szeben
Miko S. Bereczk
Neufeld A. Zólyom
Schvartz N. Szeged
Reich F. Temesvár
Neumann K. Temesvár
Beszterczey G. Ungvár
Korossy S. B.-Szt-György
Zvekits B. Zimony
Rosenfeld J. Selmeczbánya
Turcza T. Lenti
Hamel A. Kéty
Bernstein S. Bécs
Nagy S. Szolnok
Morócz K. Sárvár
Buchsbaum A. Bécs
Pongrácz L. Kolozsvár
Steinberger J. Pozsony

London szálloda.
Majoros S. Fehértemplom
Kosdelek Gy. Esztergom
Neugroschl P. Bécs
Schönfeld A. Takord
Salzmann E. Anina
Willinger J. Resicza
Hanneis K. V.-Beszterczc
Werner E. Bécs
Weisz V. N.-Szombat

Walter Fehérló szálloda.
Kulcsár Z. Debreczen
Schinteczky B. Déva
Reviczky Gy. Esztergom
Pászly Gy. Jászladány
Golovics B. Jászladány
Tunkó M. Jászladány
Antal K. Jászladány
Fehér J. Jászladány
Dr Irsa L. Jászladány
Gunst M. Jászladány
Szublik M. Salgótarján
Orosz E. Párkány
Csenak E. Ny.-Ujfalu
Weisz M. Temesvár
Hahn J. Kőrösmező
Fried A. Köncz
Szeménvi A. Szentes
Reinhard R. Arad
Hoffmann M. Székesfehérvár
Krausz M. Pozsony
Dr Major E. Árokszállás
Dr Müller M. Bécs
Dr Kövesi A. Bécs
Knorr E. Rakicsán
Kiss K. Arad
Virics O. Arad

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.
Gr. Dessewffy M. Vencsellő
Zeyk G. N.-Enyed
Gyömrey A. Gyömrő
Dr Márkus H. Prága
Salamon L. Bécs
Poschacher A. Bécs
Fischer J. Bécs
Mohring P. Lipcse

Ment András Magyar király szálloda.
Kubinyi P. Szabolcs
Goldschmidt N. Gyoma
Senn E. Kolowal
Gerber W. Teplitz
Liebermann M. Bécs
Schopf M. Bécs
Berger E. Kotori
Bartos Gy. Nagyvárad
Dr Pollák S. Szentes
Kaufmann K. Mühlheim
Puries L. Belgrád
Friedheim G. Belgrád
Jurdic P. Belgrád
Karpay K. Z.-Löwe
Weinberger J. Z.-Löwe

Fehérhattyu szálloda.
Reichl E. Karlsbad
Dr Székely M. Temesvár
Weisz S. Szt-Iván
Czunya Gy. Váradia
Sipos S. Dombovár
Miyák P. Váradia
Gozon K. Ráczkeve
Stankay J. Kisujszállás

Hungária szálloda.
Gr. Crayenevur E. Bécs
Baros J. Trencsén
Philip A. Bécs
Ebenspanger L. N.-Kanizsa
Dr Matkovics T. Veszprém
Lehnert Gy. Bécs
Wolf J. Várpalota
Szemere Gy. Gomba
Hannauer B. Pápa
Rehák J. N.-Bittse
Péterffy Zs. Kolozsvár
Tull M. Bécs
Barth K. Zichyfalva
Baduny Gy. Rimaszombat
Dr Teszelszky J. N.-Bittse
Merz S. Bécs
Lanfranconi E. Pozsony

Pusnik Ferencz két korona szálloda.
Koncz I. Seregély
Csordás S. Baranya
Danyi G. K.-Csány
Polar M. Kenderes
Petrovics P. T.-Kaba
Dr Lévay M. Budapest
Tamás B. Kragujevácz
Egi J. Pétervárad
Dr Thuri J. Budapest
Bogdanovics G. Palánka
Zsifkodinics J. Palánka
Steiner J. Félegyháza
Cserna Gy. Hernád
Grüner P. Temesvár
Spitzer L. Tass
Benedek J. Gyón
Hameder K. Zombor
Jonehsán L. Dömsöd
Csorba A. Komlós

Pannonia szálloda.
Jurenák B. Szentes
Özv. Csanády Ö.-né Debreczen
Kovásznay Zs. Szajol
Dr Feketó N. Szatmár
Dr Kun I. Edelény
Horváth A. N.-Rombány
Sebesi G. Kolozsvár
Heinrich S. Arad
Raditz S. Arad
Ujfalussy S. N.-Károly
Tolnay J. Dombovár
Farkas A. Szatmár
Magassy M. Sopron
Domahidy I. Domahida
Schaffer M. Feketehegy
Dolozsalek I. Jászkisér
Denkó K. Jászladány
Antall K. Jászladány
Pallavicini M. Parma
Weisz M. L.-Mihályi
Taffler K. Vértes
Kunce M. Jászladány
Gacsay L. F.-Gyarmat

Holzwarth Continentál ezelőtt Frohner szálloda.
Lov. Schwartz H. Pécs
Dr Szilágyi E. Nagyvárad
Kremzir M. Barcs
Thalmann G. N.-Szeben
Halmy A. Budapest
Mandel M. Derecske
Mandel B. Filadelfia
Jacottet A. Bécs
Rosenthal A. Bécs
Löwinger J. Bécs
Schnabl M. Bécs
Klein N. G.-Sz.-Kereszt
Kun J. Szombathely
Singer J. Párkány
Dr Viola E. Szombathely
Weinberger A. Batorfalu
Kaden A. Genua
Koos M. Miskolcz
Twerzik T. Zágráb

Központi szálloda.
Tihanyi D. Radvány
Gellén D. Losoncz
Opatril K. Segvár
Fischer R. Bécs
Herczeg J. Bécs
Bernhard V. Bécs
Rehm O. Bécs
Blau S. Nagyvárad
Blau B. Nagyvárad
Pollák M. Szabadka
Kohn K. Gyöngyös
Bajer J. Kolin
Nass L. Barcs

Strausz J. Dunaföldvár
Dubvis R. Navar
Halas N. Brejnica
Beuerlein V. Hallein
Löwy A. Pápa
Kutscher F. Leitmeritz
Pollák S. N.-Körös
Stögermeyer A. N.-Körös
Bakos J. Kalocsa

Sziklay József főherczeg szálloda.
Weilbacher L. T.-Földvar
Nikola M. Trieszt
Wolf C. Boroszló
Adler A. Arad
Mayer A. Uj-Pazua
Hornik L. M. Przemysl
Fleischmann V. Diósgyőr
Kutassy G. Győr
Simics B. Botj
Beu M. Krassó
Csupessy A. Tasnád
Belye St. Bukarest
Kokotovics D. Zágráb
Domobran K. Zákány
Löv E. Bécs
Edvard L. Linz
Beer S. Igló

Metropole szálloda.
Gombos K. Budapest
Liebschein D. Pthurey
Deutsch M. N.-Szombat
Bardach Gy. Bécs
Molnár L. Csáktornya
Birnbaum H. Zombor
Harany S. M.-Kövesd
Tormay Gy. Eger
Weinberger L. Ungvár
Simalcsik L. Dorozsma
Jellinek I. Lippa
Dr Denneberg K. Baja
Engel K. Szerencs
Lázár G. V. Trieszt
Br. Jeszenszky I. Csiprák
Löwy M. B.-Csaba
Feldmann K. Kassa
Feldmann K. Kassa
Baltin F. Potzdin

Erzsébet szálloda.
Dr Koller K. Szeged
Dolezál J. Banjaluka
Holczbauer A. Bécs
Beke L. Szirák
Lévay M. Ujszász
Keneszi M. Ékel
Kálmán J. Ráczkeve
Havassy D.-né Esztergom
Farkas A.-né Komárom
Horváth Gy.-né Győr
Sándor J. Zombor
Sulers H. Brassó

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.
Évi b. 240. Havi b. 14.
Budapest, november 17-én.

Bölcs Náthán,
Drámai költemény 5 felv. Irta Lessing. Ford. Zichy A.

Személyek:

Szaladin	Szacsvay
Szittah	U. Székely K.
Náthán	Ujházi
Recha	Cs. Alszegi I.
Daja	Felekiné
Háziorvos	Latabár
Inas	Magyari
Miska	Abonyi
Káplár	Faludi

Kezdete 7 órakor. (Kezdete 7½ órakor.)

VARSZINHAZ.
Budapest, november 17 én.
A szinház zárva.

M. KIR. OPERAHAZ.
Ált. bérletszt
Budapest, november 17-én
A nemzeti szinház nyugdijintézete javára:

A dolovai nábob lánya.
Szinmű 5 felv. Irta Herczeg Ferencz.

Személyek:

Jób Sándor	Hetényi
Vilma	Török I.
Domaházyné	Hegyesi M.
Szentirmay	Gyenes
Janka	Csillag T.
Tarján	Náday
Loránt	Császár
Bilitzky M.	Zilahi
Merlin	Bercsényi
Szklabonyai	Dezső
Ügyvéd	Pintér
Ügyvéd	Mátrai

NEPSZINHAZ.
Budapest november 17 én.

A cornevillei harangok.
Regényes operette 4 felvonásban. Irták Clairville és Ch. Gabet. Forditotta Rákosi Jenő. Zenéjét szerzette R. Planquette.

Személyek:

Henri	Raskó
Gáspár	Solymosi
A biró	Tollagi
A jegyző	Ujvári
Fouinard	Kövesi
Grippardin	Nánásy
Grenicheux	Dárdai
Germaine	Komáromi M
Serpolette	K. Kopácsy J.
Zsuzska	Rontai B.
Jutka	Győri G.
Náni	Vasváriné
Kata	Ágostoni B.
Margit	Radó R.
Erzsi	Gyöngyösi I.
Cachalon	Sántha
Ripaud	Marton
Marcel	Izsó

Kezdete 7 órakor.

Szinházi játékrendek.

A nemzeti szinház játékrendje: *Szombaton*, november 18-án: Gringoire. Tudós nők. Évi bérlet 244. szám. Havi bérlet 15. szám. — *Vasárnap*, november 19-én: Pry Pál. Évi bérlet 242 szám. XLIII. bérletszünet.

A m. kir. operaház játékrendje: *Szombaton*, november 18-án: Tell Vilmos. Évi bérlet 122. szám. Havi bérlet 12. szám. Rendes helyárak. — *Vasárnap*, november 19-én: Carmen. Bérletszünet 22. szám. Rendes helyárak.

A népszinház játékrendje: *Szombaton*, november 18-án: A libapásztor. — *Vasárnap*, november 19-én: Délután: Madarász.

GYÖNGYVIRÁG CRÊME
SZAPPAN ÉS PUDER
Budai Emil gyógyszerésztől.

Kapható Budapesten a „Városi-gyógyszertárban“, Városház-tér. 17078
Fenti készitmények meglepő jó s föltétlenül szépitő hatással vannak az arczbőrre.
1 tégely crême ára 1 frt, 1 doboz puder 1 frt, 1 drb szappan 50 kr., 3 drb szappan 1 frt 25 kr.

MANDL ALBERT
GRAND CAFFÉ LÖFFELMANN
király-utcza 39. szám.
Ma és minden este a legjobb bécsi duettisták
Edi és Biedermann
társulatával és a budapesti
Schramel (Ferenczy).
Kitünő italok. — Hideg buffet. — Chamber separé.
Szabad bemenet. 17148

GRAND KAFFEE ELISABETH!
Király-utcza 23.
Lerchenfeldi quartett, a bécsi duettisták az u. n. prateri-fecskék és Engl népénekes naponta fellépnek.
Vasárnap kettős-hangverseny!
Szabad bemenet. 17090 **Belépti dij nincs.**

ETABLISSEMENT
IMPÉRIÁL
Váczi-körut 48. szám.
A párbaj.
Indian, a haramia.
Kritikus nap.
SULEIKA REGÉJE
Sultan Tsin-dra-bum .... Ferenczy Zsófi
Suleika .... Andersen Lilli
Cocambo .... Grossmann.
Vasárnap két előadás!
Nappali pénztár: Rotter Teréz dohánytőzsdéje Párisszálloda (váczi-körut 25. szám). **Weisz-féle** dohánytőzsde (király-utcza 23. szám).

Első fővárosi
ORPHEUM
Ideiglenes orpheum a Vörösmarty-utczában.
Bejárás az Andrássy-utról és Podmaniczky-utczából
Ma nagy előadás!
Egészen uj, rendkivül gazdag és elragadó müsor.
Ma ujból fellép **DIMITRI IVANOV** orosz nemzeti dal-társulata és tánczkara, az eddigieknél nagyobb személyzettel, kis-orosz imschik kosztümben, egészen uj bemutatásokkal. Magyar induló orosz szöveggel.
NEUMANN LAURA és nővére, MIRZA ABBAS és perzsa társulata
Az „Őszeres“ vagy „A reform-handlé“
Ezeken kivül még 15 kiváló programmszám.

SCHÖN
Nemzeti kávéháza
Váczi-körut 45. szám.
Ma
Munczy Lajos szóló-hangversenye!
Számos látogatást kér SCHÖN J. kávés.

PETANOVITS
METROPOLE SZÁLLODA
Ma este
BERKES BÉLA
kedvelt nemzeti zenekara játszik. **Kezdete 8 órakor**

HUNGÁRIA SZÁLLODA
Ma este az étteremben
Radics Vilmos és Fiai
ismert s kedvelt zenekara játszik
Kezdete 8 órakor.

Vizállás, 1893. november 16-án.

Folyó	Vizmérce	Vizállás reggel cm.	Változás az elmult 24 óra alatt cm.		Hőmérséklet C.
Inn	Schärding	+ 70	apadt	2	+ 5
Duna	Passau	+147	»	3	+ 5
»	Linz	— 84	»	2	+ 4
»	Bécs	—122	»	8	+ 2
»	Pozsony	+141	»	9	+ 5
»	Komárom	+178	»	9	+ 4
»	Budapest	+152	»	13	+ 2
»	Mohács	+215	»	15	+ 0
»	Gombos	+253	»	6	+ 7
»	Ujvidék	+205	áradt	4	+ 7
»	Zimony	+290	»	9	+ 9
»	Pancsova	+260	»	9	+ 4
»	Orsova	206	»	20	+ 4
Rába	Sárvár	+ 41	apadt	1	+ 3
»	Győr	+144	»	11	+ 5
Vág	Szered	+ 36	»	4	+ 5
Dráva	Zákány	— 20	»	6	+ 6
»	Barcs	+ 20	»	8	+ 4
»	Eszék	+133	»	8	+ 5
Száva	Sziszek	+340	»	68	+ 6
»	Mitrovicza	+440	»	20	+ 5
Temes	Kis-Kostély	+ 25	»	12	+ 5
Béga	Kiszető	+ 61	»	6	+ 5
»	Temesvár	— 6	»	8	+ 5
»	Nagy-Becskerek	+ 12	»	10	
Szamos	Dées	— 14	»	18	+ 2
»	Szatmár	+ 77	»	9	+ 4
Kraszna	Nagy-Majtény	+ 23	»	4	
Tisza	Marmaros-Sziget	+ 58	»	2	+ 3
»	Tokeháza				
»	Tisza-Ujlak	+ 10	apadt	10	+ 4
»	Vas.-Námény	+ 154	»	36	+ 4
»	Záhony (Csap)				
»	Tokaj	+336	apadt	36	+ 2
»	Tisza-Füred	+495	»	26	+ 4
»	Szolnok	+416	»	4	+ 6
»	Csongrád	+380	áradt	15	+ 7
»	Szeged	+356	»	20	+ 6
»	Török-Becse	+322	»	22	+ 6
»	Titel	+260	»	14	+ 5
Latorcza	Munkács	+ 50	apadt	4	+ 3
Ondova-Tapoly	Hoor				
Bodrog	Zemplén	+ 467	áradt	1	+ 4
Berettyó	Berettyó-Ujfalu	— 8	»	2	+ 5
Sebes-Körös	Nagyvárad	+ 11	apadt	1	+ 6
Fekete-Körös	Tenke	+ 22	áradt	6	+ 5
Fehér-Körös	Boros-Jenő	+ 48	apadt	8	+ 7
Kettős-Körös	Békés	+118	»	38	+ 5
Hármas-Körös	Gyoma	+194	»	16	+ 5
Maros	Branyicska (Déva)	+ 22	apadt	4	+ 2
»	Arad				
»	Makó	+ 14	áradt	6	+ 6

Elhaltak névsora 1893. nov. 16-án.
Keller L. 13 é. szabó VI. Király-u. 21.
Hilkó M. 17 é. csel. VI. Eötvös-u. 46.
Penz T. 38 é. VII. Százház-u. 10.
Duverni M. 28 é. VI. Rózsa-u. 30.
Prepost J. 62 é. ács III. Kis-Czelli-u. 63.
Pál sz. Nánásy F. 39 é. I. Promontori-u. 14.
Bucsy K. 43 é. főv. számtiszt I. Gellert-hegy-u. 41.

Beitler H. 77 é. esernyő készitő VII. Dob-u. 53.
Walz sz. Reich F. 46 é. napsz. VII. Dob-u. 18.
Weisz M. 30 é. lipótmezei tebolyda.
Mihalcza I. 3 é. VIII. Teleki-tér 9.
Markó I. 48 é. VI. Vörösmarty-u. 61.
Hegedüs József 20 é. müszerész VII. Csömöri-ut 132.
Pauz I. 12 é. V. K.-Váczi-ut 7.
Dalkó B. 18 é. IX. Üllői-ut 31.
Schönauer Zs. 57 é. Zöldfa-u. 24.
Klein sz. Majerszky M. 76 é. IX. Gyep-u. 40.
Czagányi sz. Kovács M. 39 é. IX. Lónyai-u. 56.
Battovits sz. Hajós A. 36 é. X. Kőbánya

Időjárás

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1893. nov. 16 án reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximum	Hőmérséklet minimum
Árvaváralja	759	+ 0.8	D 1	●	—	1	—3
Trencsén	759	+ 3 8	—	●	1	—	—
Selmeczbánya	762	+ 0 4	D 2	≡	2	0	—2
Magyar-Óvár	760	+ 3 4	DK 1	4	1	5	2
Ó-Gyalla	759	+ 4 4	—	4	1	4	3
Budapest	760	+ 3 3	—	4	1	4	3
Sopron	759	0 0	DNY 1	2	—	8	—1
Keszthely	758	+ 5 2	EK 2	4	—	6	2
Csáktornya	759	+ 2 0	DK 1	3	—	6	1
Zágráb	759	+ 3.6	—	3	—	6	3
Fiume	759	+ 9 4	—	4	—	14	9
Crikvenica	761	+10.5		4	—	—	—
Pancsova	760	+ 4 7	DK 3	3	—	8	3
Zsombolya	761	+ 5.5	DK 1	4	—	9	—
Orsova	762	+ 3 4	D 1	3	—	7	—
Arad	761	+ 4.4	DK 5	4	—	8	2
Szeged	759	+ 4.9	D 2	4	—	7	0
Szolnok	761	+ 2.2	DK 1	4	—	4	0
Eger	761	+ 4.0	D 1	4	—	3	3
Debreczen	760	+ 3 4	K 1	4	—	5	3
Késmárk	761	+ 2.4	D 2	4	—	—	—
Ungvár	761	+ 3 6	D 1	●	—	3	3
Akna-Szlatina	762	+ 1.2	D 2	4	—	—	—
Szatmár	763	+ 4 1	DK 3	4	—	4	1
Nagy-Várad	761	+ 6.0	ENY 1	4	—	—	—
Kolozsvár	760	— 1.6	E 3	3	—	0	—6
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—
Bécs	759	+ 1.0	ENY 1	≡	2	1	—0
Krakó	759	+ 1.0	DNY 1	●	4	4	—1
Bregenz	761	+ 7.5	—	4	8	10	7
Salzburg	760	+ 8.2	E 4	4	1	7	5
Klagenfurt	762	1.4	E 1	≡	—	1	—2
Pola	760	+ 9.6	DK 1	4	—	13	8
Lesina	761	+13 6	D 1	4	20	—	—
Sarajevo	762	+ 4 6	DNY 1	4	—	12	4
Torino	762	+ 2.8	DNY 3	1	—	8	3
Flórencz	760	+10.2	DNY 2	●	2	14	10
Róma	762	+10.6	E 1	4	—	16	9
Nápoly	762	+12 5	ENY 0	3	—	16	12
Brindisi	763	+13.3	DK 3	2	—	16	10
Caghari	761	+16.5	E 2	4	—	—	—
Palermo	763	+15.0	DNY 3	4	—	—	—
Malta	763	+18 9	NY 3	1	—	—	—
Zürich	762	+ 7.0	EK 1	4	5	—	—
Páris	762	+ 6.7	EK 1	4	—	—	—
Nizza	759	+10 6	DK 1	4	—	—	—
Biaritz	759	+14.4	NY 2	4	3	—	—
Breszt	757	+10.2	D 5	4	—	—	—
Kopenhága	766	+ 2 5	K 2	2	—	—	—
Hamburg	764	+ 3.9	E 2	4	6	—	—
Swinemünde	762	+ 5.9	EK 4	4	19	—	—
Memel	763	+ 1 3	EK 2	3	—	—	—
Berlin	761	+ 3 8	E 4	4	17	—	—
Münster	763	+ 2.2	E 1	≡	7	—	—
Stornoway	754	+ 7.8	D 5	4	—	—	—
Mullaghmore	—	—		—	—	—	—
Scilly	752	+11.1	DK 7	4	—	—	—
Schields	760	+ 7.2	D 4	4	—	—	—
Skudesnaes	763	+ 5,6	D 6	4	—	—	—
Christiansund	756	+ 4 0	D 2	2	—	—	—
Uleaborg	764	—11.6	—	≡	—	—	—
Stockholm	767	— 3.0	—	1	—	—	—
Szent-Pétervár	762	— 2.4	ENY 2	0	1	—	—
Moszkva	764	— 1.0	NY 1	✱	—	—	—
Kiew	763	+ 0.1	D 1	4	—	—	—
Odessa	764	+ 6.0	K 1	4	—	—	—
Varsó	760	0.0	D 1	4	—	—	—
Sófia	766	— 3.4	—	≡	—	—	—
Sulina	—	—	—	—	—	—	—
Konstantinápoly	763	+ 9.8	E 0	2	1	—	—

A szélirányok jelölése: E = észak, K = kelet, D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, ✱ = hó, ≡ = köd, K = zivatar.

A légnyomás eloszlása igen szabálytalan és gyorsan változó. A bottni öböl fölött van a maximum, azonkivül van több minimum, melyek közül a legmélyebb Angolország felé közeledik.

Az időjárás Európaszerte borus és több helyütt — főleg Németországban — esős. Északkeleten a hőmérséklet erősen sülyedt, másutt pedig változatlan.

Hazánkban az idő kissé enyhébb lett s nyugatról kisebb esőt jeleznek.

Borult (ködös), esőre hajló idő várható

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése nov. 16.

Faj	Irányzat	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Buza							
Bánsági uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	—.	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7 25
« «	«	78	7 30	7 35	79	7 40	7.45
« «	«	80	7 45	7 60	81	7.60	7.65
Tiszavidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.25	7.30
« «	«	78	7 35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7 50	7.60	81	7.60	7.65
Pestvidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7 20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Fehérmegyei uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7 20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7 50	7.60	81	7.60	7.65
Bácskai uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.30	7 35
« «	«	78	7.40	7.45	79	7.50	7.55
« «	«	80	7.55	7.65	81	7.65	7.70

Gabona ó vagy uj	Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Rozs uj	csendes	—	70—72	5.65	5 85
Árpa uj	szilárd	takarmány	60—62	6.20	6.50
« «	«	égetni való	62—64	6.75	7.50
« «	«	sörfőzdei	64—66	7.60	9.—
Zab ó	csendes	—	39—41	—	—
« uj	«		39—41	6 80	7 30
Tengeri ó	szilárd	bánsági	75	4 95	5 05
« ó	«	másnemü	73	—.—	—.—
Káposzta-repcze «	lanyha	másnemü	—	—.—	—.—
»		bánsági	—	—.—	—.—
Köles ó	szilárd	—	—	4.20	4.70

Gabona határidőre	Irányzat	Határidő	100 kgr. ára pénz	100 kgr. ára áru
Buza	csendes	őszre	—.—	—.—
«	«	tavaszra	7 64	7.65
«	«	május—juniusra	7 47	7.48
Rozs	«	őszre	—.—	—.—
Tengeri	«	októberre 1893	—.—	—.—
«	«	máj s—jun. 1894	5.02	5.06
Zab	«	Bpest szállitan. őszre	—.—	—.—
Káp. repcze	«	Bpest száll. tav. aug.-szept. 1893	6 97	6 98

Különféle termények	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru ft
Heremag	szilárd	Luczerna magyar idei	56.—	63.—
«	«	Vörös. idei	65.—	75.—
Repczeolaj	csendes	Őszi kétszer finomitott	37 50	38.50
Olajpogácsa	szilárd	Repcze	6 75	6 90
Disznózsir	lanyha	Pesti	55. -	55 50
«	»	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	csendes	M. Ia légensz. áru m. sz.	—.—	—.—
«	«	Városi légensz.	46 50	47.—
«	«	« « 3 darabos	47.—	47.50
«	«	Füstölt	52.—	53.—
Faggyu	csendes	Olvasztott	36. -	37 —
Szilva	csendes	bosznia, 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.25	10 75
«	«	100 darabos	14 50	15 —
«	«	85 »	23 25	23 50
«	«	szerbiai 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9.—	9 25
«	«	100 darabos	14.50	15. —
«	«	85 «	23 25	23 50
Szilva határidőre	csendes	bosznia, 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.25	10 50
«	«	100 darabos	14 50	14.75
«	«	85 «	22 75	23.-
«	«	szerbiai 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9 —	9 25
«	«	100 darabos	14 50	14.75
«	«	85 «	22.75	23 —
Szilva-iz	csendes	Szlavoniai 1892	14 50	14 75
«	»	Szerbiai	13.-	13.50
Szilvaiz határidőre	csendes	szlav. szept. okt. 1893.	—.—	—.—
«	«	szerb	—.—	—.—
Méz	csendes	Nyers	—.—	—.—
«	«	Sárga. csurgatott	—.—	—.—
Viaszk	«	Rozsnyói	—.—	—.—
«	«	Szlavoniai	—.—	—.—
Szesz	csendes	Szesz nyers osztalékolt	15 75	16 25
«	«	Szesz-élesztő	18.75	19 25
«	«	Szesz finomitott	53.25	54.25

A hajószállítás fuvardijtételei

	Honnét	Budapestre	Győrre
Duna	Pancsova	26—28	8—10 krral drágább a budapesti dijtételeknél
	Ujvidék	23—25	
	Bezdán	15—17	
	Kalocsa	13—14	
	Duna-Földvár	12—13	
Tisza	Szentes	30—31	
	Szeged	28—30	
	Zenta	27—28	
	Titel	24—26	
Száva	Mitrovicz	35—37	
Béga	Temesvár	46—48	
	Nagy-Becskerek	34—35	

A hajódijtételek értetnek a szállitási adót beleértve és a biztositási dijat kizárva: a Bega állomások a burczellirozást beleértve

ÁLLAMADÓSSÁG.

Értékpapirok	Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar kir. aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000 4 %	115 85	116 35
« « « 10.000 4 %	—.—	—.—
« « « « nov. 30-ra 4 %	115 85	115 95
M. k. koronaértékü járadék adóment. 4 %	93.40	93 90
« koronaértékü járadék adómentes nov. 30-ra 4 %	93.50	93 60
« 1876. keleti v. államkötvény aranyban 5 %	122.—	123.—
1889. adóm. m. kir. államvasuti kölcsön aranyban 4½%	127.—	128.—
1889. évi 4½%-os adóm. áll. vas. k. ezüstben 4½%	100.—	101.—
Magyar kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	148.—	150.—
« « 50 frt	148. -	150 -
4½% adóm. regále-kártalanitási kötvény 4½%	99.75	100 50
4½%-os adóm. horv. szlav. regale-kötvény 4½%	100.50	101.50
M. 4% adóm. Magyarorsz. földteherm. kötvény 4 %	94.75	95.50
4% adóm. horvát-szlavonorsz. földteherm. kötvény 4 %	98.—	99.—
Tiszai és szegedi kölcsön 4 %	141.50	142.50
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltságkötvény (100 frt) 5 %	—.—	—.—
Magyar ki. kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)	—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov. $4^{2}/_{10}$%	96.75	97.25
Egyesitett államadósság papirban február—aug. $4^{2}/_{10}$%	96.75	97 25
« « ezüstben jan.—jul. $4^{2}/_{10}$%	96 50	97.—
« « « apr.—okt. $4^{2}/_{10}$%	96.50	97.—
Osztrák aranyjáradék adómentes 4 %	118.75	119.25
« államadósság, kisorsolás 1854-ki 250 frt p. p. 4 %	145.—	146 —
« « « 1860-ki 500 frt o. é. 5 %	144 —	145.—
« « « 1860-ki 100 frt « 5 %	160 50	161 50
« « « 1864-ki 100 frt	197. —	198 —
« « « 1864-ki 50 frt	197 ·	198.—
Budapest főváros 1890-iki kölcsöne adómentes 4½%	99.75	100.50
Bolgár fejedelmi államvasuti zálog kölcsönkötvény 6 %	113.—	114.—
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank 3 %	42.50	43 50
« « « osztr. felülbélyegzéssel 3 %	43.25	44.25
A temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat 5%	104.—	—.—

Osztalék 1892-re	Értékpapirok	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK. *a)* **Bankok.**		
8.—	Angol-osztrák bank 120	148 —	149.—
10.—	Bankegyes. részv.-társ., budapesti 100	140.75	141.25
7.—	Bank részv.-társaság fővárosi I. kib. 100	96.—	98.—
6.50	Hitelbank fiumei 80	110.50	111.—
20.—	Hitelbank magyar általános 200	—.—	—.—
20.—	Hitelbank magyar általános nov. 30-ra	415 50	416.—
3.50	Hitelegyl. mint sz. vetk. bpesti ált. 50	57. -	59.—
14.50	Hitelintézet osztrák 160	—.—	—.—
14.50	Hitelintézet osztrák decz. 4-re	336 —	336.20
12.—	Iparbank I. magyar 150	219. -	220.—
7.—	Ipar- és keresk.-bank r.-t. magyar 100	—.—	— —
7.—	Ipar- és keres.-bank r.-t. magy. nov. 30.	113 —	113.50
—.—	Jelzálog-bank horvát-szlavon országos 100	115.50	116.50
38 frk	Jelzálog-hitelbank magyar 200	—.—	—.—
19 »	Jelzálog-hitelb. magyar II. kib. id. e. 100	—.—	—.—
19 »	Jelz.-hitelb. m. II. kib.id.elis. nov. 30-ra	230 50	231.—
60.—	Kereskedelmi bank pesti magyar 500	1132.—	1134.—
—.—	Keresk. és iparb. r.-társ. budapesti 100	—.—	—.—
—.—	Közp. jelzálogb. m. r.-t. m. takarékp 500	—.—	—.—
16.—	Leszámitoló bank horvát 200	—.—	—.—
6.50	Leszámitoló és pénzváltób. magyar 40 K.	—.—	—.—
6.50	Leszámitoló s pénzváltób. m. nov. 30-ra	235.50	236 —
42.40	Osztrák-magyar bank 600	993.—	997 —
14.50	«Unio»-bank 200	—.—	—.—
	b) **Biztositó társulatok.**		
10.—	Bécsi biztositó társaság 200	196.—	200.—
14.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság 200	315.—	325 —
200.—	Első magyar általános bizt.-társ. 1000	3610 —	3630.—
5.—	Foncière pesti biztositó intézet 100	134 —	135
7.—	Jég- és viszontbiztositó r.-t. magy. 100	122 50	123
—.—	A «Lloyd» viszonbiztositó r.-t. 150	87.—	92.—
—.—	Magyar-franczia bizt.-társ. 100	—.—	—.—
68. -	Pannonia viszontbiztositó-társaság 300	1070 —	1075 -
	c) **Gőzmalmok.**		
—.—	Concordia gőzmalom 400	510.—	520.-
100.—	Első budapesti 500	1880 —	1900 —
20.—	Erzsébet-malom 200	495 —	405.—
20.—	Hengermalom 400	590 —	594.—
9.60	Lujza-malom 160	355.—	360.—
20.—	Molnárok és sütők 200	466 —	470 —
—.—	Pannonia 1000	880.—	890. -
—.—	Váczi hengermalom részv.-társaság 100	— —	—.—
20.—	Viktória 150	295 —	298.—
	d) **Közlekedési vállalatok.**		
10.—	«Adria» m. tengeri haj. r.-t. 100	162 50	165.—
—.—	Aradi és csanádi egyesült vasut 100	—.—	—.—
—.—	Bács-Bodrogh várm. h.-érd. v. elsőbbs.	—.—	—.—
10.—	Barcs-pakraczi vasut részv.-társ 200	209.—	210.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü v. r.-t. 100	—.—	—.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü első r. 100	— —	—.—
7.—	Budapesti vill. városi vasut részv. 100	— —	—.—
7.—	Budapesti vil. vár. vasut r.-t nov. 15-re	181 50	182.—
2.25	Debreczen-füzesabonyi h. é. v. els. r. 100	90.—	92.—
—.—	Debreczen hajdunánási v. első r. 100	— —	— —
fr. 3.—	Déli vasut 200	—.—	—.—
fr. 3.—	Déli vasut nov. 30-ra	102 50	103 —
—.—	Dunagőzh. társ. első cs. kir. szab. p. p. 500	378.—	383 —
—.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut 200	—.—	—.—
—.—	Kassai közuti vasut részv. t. 100	112.—	117 —
$7{\cdot}94^{4}/_{10}$	Kassa-oderbergi vasut 200	185.—	186.—
$9{\cdot}94^{4}/_{10}$	Magyar-galicziai vasut 200	202.—	203 50
—.—	Mármarosi sóvasut r.-t. els. r. 100	97.—	98.—
—.—	Murányvölgyi h. é. v. 200 K.	—.—	—.—
—.—	N.-Kikinda—N.-Becsk. v.-u. els. r. 100	—.—	—.—
$9{\cdot}85^{6}/_{10}$	Ny. v. m. (székesfehérvár-győrgráczi 200	201.50	203 —
fr. 22.—	Osztrák magyar államvasut ar. 200	—.—	—.—
—.—	Osztrák magy. államvasut nov. 30-ra	302 25	302 75
$9{\cdot}94^{4}/_{10}$	Pécs-barcsi vasut 200	214. —	215.—
20.—	Pesti közuti vaspálya 200	474.—	475.—
10.—	Pesti közuti vaspálya élvezeti jegy	255.—	260.—
—.—	Pesti közuti vaspálya másodsorozatu 200	—.—	—.—
—.—	Petrozsény-livazény-lup. h. é. v. I. r. 100	—.—	—.—
—.—	Szlavoniai h. é. vasut elsőrendü 200	180.—	190.—
	e) **Takarékpénztárak.**		
—.—	Belvárosi takarékpénztár rt. 100	117.—	118.-
7.—	Budapesti III. kerületi 50	138.—	140.—
—.—	Budapest-terezv. takarékp. r.-t. 200 K.	107.—	107 50
52.—	Egyesült Budapest főváros 300	1275.—	1300 —
7.—	Magyar ált. takarékpénztár r.-t. 100	136.—	137 —
34.—	Országos központi 300	880.—	890.—
400.—	Pesti hazai első takarékp. egyes. 1000	8740.—	8775.—
	f) **Különféle vállalatok.**		
9.—	Alagut 105	170 —	172 —
12.—	Asphalt részvénytársaság magyar 100	280 —	281 —
20.—	«Atheneum» könyvnyomda 100	500.—	505.—
6.—	Betűöntöde rt. első magyar 100	144 —	146.—
13.—	Budapest szt.-lőrinczi téglagyár r. 100	250 —	255.—
12.—	Brassói bánya és kohó egylet 200	237 50	238 50
—.—	Casino-épület részv.társ. fővárosi 200	—.—	—.—
4.—	Czukoripar r.-t. m. B soroz. elöj. r. 100	139.50	140 50
	« « « A 100	—.—	—.—
4.—	«Danubius» m. hajó- és gépgyár r.-t. 100	—.—	—.—
20 frank	Dohány-egyedárus török bir. frc. 200	200	202.—
25.—	Drasche kőszén- és téglagyár 200	637 —	638 —
8.—	Északmagyarországi e. kőszénb. r.-t. 100	257.—	259.—
15.—	Franklin-Társulat könyvnyomda 150	305.—	315.—
80.—	Ganz és Társa vasöntöde és gépgyár 400	1825.—	1740.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár 200	520.—	525.—
25.—	Gyapjumosó és biz. első magyar 200	522.—	525.—
—.—	Hungária árpagy. és kölesh.gy.r.-t. 400 K.	228.—	230.—
8.—	«Hungária» gőztéglagyár részv.-t. 100	174.50	175.50
—.—	«István» téglagyár r.-társ. 100	123.—	125.—
—.—	Jordán Viktor-féle bőrgyár részv.-t. 100	104.—	105.—
—.—	« « « « 100	74.—	76.—
—.—	Kassa-somodi kőszénb. r.-t. 30	110.—	112.—
—.—	Kenderfonógyár részv. társ. szegedi 200	220.	225.—
—.—	Kender- és lenipar-részv.-t. magyar 200	—.—	—.—
7.—	«Kosmos» kő- és könyvnyomda r.-t. 100	125.—	128.—
40.—	Kőbányai gőztéglagyár 160	990.—	1000.—
80.—	Könyvnyomda pesti részv.-t. 500	1350.—	1370.—
—.—	Kőszénbánya r.-t. magyar ált. 100	173.—	175. —
12.—	Keramiai gyár részv.-társ., magy. 100	—.—	—.—
12.—	Nadrági vasipar-társulat 200	—.—	—.—
—.—	Pallas irodalmi és nyomdai r.-t. 200	200.—	202.—
—.—	Popper Lipót faipar r.-társ. 2000	225.—	230.—
12.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü 100	—.—	—.—
12.—	Rimamurányi vasmü nov. 30 ra	216.50	217.—
60.—	Rizshánt. és rizskem. r.-t. fiumei I. m. 500	1000.—	1050.—
28.—	Salgótarjáni kőszénbánya 40	743.—	745.—
14.—	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár 200	281	282 —
—.—	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár, uj kib.	270 —	271.—
20.—	Sertéshizlaló 200	450 —	460.—
55.—	Sörfőzde első magyar 300	1475.—	1500.—
—.—	Spodium és csontliszgyár 100	85.—	90
21.—	Szállitási vállalat I. m. 200	—.—	—.—
8.—	Szálloda részvény-társaság 80	238.—	248.—
7.—	Tégla- és czementgyár egyes. 100	171 —	172 —
17.—	Tégla- és mészégető, ujlaki 150	388.—	390 —
—.—	Urikány-zsilvölgyi m. kőszénb. r.-t. 100	—.—	78.—
14.—	Üveggyárak r.-t. egyesült magyarhoni 200	237.—	240.—
11.—	Villamossági társaság nemzetközi 200	225 —	227. —
7.20	Waggon-kölcsönző-társaság által 400 K.	352 —	354.—
9.—	Waggon-kölcs. részv.-tár. nemzetk. 400 K.	338. -	340 —
—.—	Weitzer János gép-waggongyár r.-t. 150	— —	—.—

ZÁLOGLEVELEK.

Értékpapirok	pénz	áru
Egyesült bpesti főv. takarékpénzt. 4½%	100.25	101.25
Földhitelint. magyar papirérték 5 %	100.50	101.—
» » » 4½%	100.25	101.25
» » » 4 %	98.—	98.50
» »szabályoz. és talajj. 4 %	96.25	96.75
Helyi érd. v. r.-t.-m., k. 50½ év vf. 4½%	99. -	100.—
Jelzálogbank horv.-szlav orsz. 4½%	100.50	101.—
Jelzálogbank magy. 5 %	100.75	101.75
» » 4½%	100.50	101.—
» » 4 %	98.—	98 60
Jelzálogb. m. k.-kötv. 50évvf. 110f. 4 %	101. -	101.50
» »Közs. kötel. 50 év vf. 4½%	100 25	100 75
Kereskedelmi bank pesti magyar 5 %	100.50	101 50
» » » » 4½%	100.50	101 50
» » » » 4 %	98.—	98 60
« közs. kötvény 110 v. f. 4½%	104 50	105.50
« közs. kötv 210 K. v. f. 4 %	99.—	100.—
Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 5½%	102.—	103.—
» » » 5 %	100 75	101.75
» » » 50½ évre 4½%	100.—	101 —
Közp. jelz.-bankja m. r.-t. m. takp. 4½%	100.75	101.25
« « « közs. kötv. 4½%	100.75	101 25
« « « « « 4 %	96.—	97.—
Orsz. közp. takarékpénztár magy. 4½%	100.25	101.—
« « « korona ért.	100 25	101 —
Osztr.-magyar bank o. é. 40½ évre 4 %	99 90	100.70
» » » » » 50 évre 4 %	99.90	100.70
Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv. 4½%	100.25	100.—
» » » » 4 %	96 —	97.—
«Albina» takarék- és hitelintézet 5 %	101.50	102.50
Aradi polg. takarékp. 40 év visszafiz. 5%	100.50	101.—
Aradi polg. takarékp. 40 év vf. 110 5 %	101.—	—.—
» » » » » » 5½%	100.50	—.—
Erdélyr. m. jelz. hitb. 40 év visszafiz. 5 %	100.—	101.—
» » » » 40 » » 4½%	99.—	99.50
» » » » 50 év közs. köt. 4½%	98.50	99.—
Nagyszebeni földhitelintézet 5 %	101.50	102.—
» » 5½%	102.—	—.—
» » 6 %	103.—	—.—
» » VI. kib. 4½%	100.50	101. —
» ált. takar.-p. 31½ év vf. 110 f. 5 %	102.—	—.—
» » » 40 év vf. 106 f. 5 %	102.—	—.—
» » » 40 év III. kib. 5 %	101.—	102.—
Nagysz. ált. tak. p. 35 év IV. kib. 4½%	100.50	101.—
Temesvári első takarékpénztár 5 %	101.-	102.—
Temesvári első takarékpénztár 4½%	98.50	99.50
Jelzálogb. magy. nyer.-kölcs. kötv. 4 %	126.—	127 —
Jelz. b. magy. osztr. felülbélyegzés. 4 %	127.—	128 —
Jelzálogb. magyar nyeremény-jegy	24.—	25.—
« « osztr. felülbélyegzés.	—.—	—.—
Osztr. földh.-int. ny. kölcsön kötv. 5 %	—.—	115.75
« « kötv. nyerem. jegy	—.—	21.50

ELSŐBBSÉGEK.

Értékpapirok	pénz	áru
Az «Adria» m. teng. hajózási 500/1000 4½%	99.75	100.75
Bpesti közuti vasp. társ. 1887 4½%	100.—	100.50
« « « « 1889 4½%	99 —	100.—
Budapest-pécsi vasut 200 4 %	96.—	97.—
Déli vasut 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság 100 7 %	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya 300 5 %	—.—	—.—
« « (aranyb.) 200 5 %	—.—	—.—
Győr-sopron-ebenfurti v. arany 200 3 %	—.—	—.—
Kassa-oderb.els.rész.-kötv. 1889. ez. 4 %	95.50	96.50
« « « « « 1889. ar. 4 %	119.50	—.—
« « « « « 1891. ez. 4 %	95 25	96.25
« « « « « 1891. ar. 4 %	119.50	120.50
« « (osztr. vonal) 1889. ez. 4 %	98 —	99.—
Lloyd és tőzsde-épület 100 5 %	100.—	101.
Magyar galicziai vaspálya 200 5 %	107.—	108.—
« « « II. kib. 200 5 %	106.—	107 —
« « » ezüst 200 4 %	94.75	95.75
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb. 200 5 %	125.—	126 —
M. ny. v. (sz. feh.-győr-graczi) 200 5 %	—.—	—.—
Magyar nyugoti v. 1874. kib. 200 5 %	100.50	101.50
Osztr.-magyar államvasut arany 200 5 %	—.—	—.—
O.-m. á.-v. 1893. kib. 400/2000 márka 1 %	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 frc. 3 %	—.—	—.—
Torontáli h. é. vasutak r.-t. 4½%	—.—	—.—
Urikány-zsilvölgyi m. kib. elsőbb. kötv	—.—	—.—

MAGÁNSORSJEGYEK.

Értékpapirok	pénz	áru
Bécs város nyeremény-kölcsöne 1874 100	174 50	175 50
Budavári sorsjegy 40	58 —	59.—
« « osztr. felülbélyegzéssel	59.—	60.—
A «Jó sziv» egyesület sorsjegye 2	2 90	3.20
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	2.90	3 20
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl. 5	11.25	11 75
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	11 75	12 25
Nyer.-kötv. a bpest-lipótv. bazil. felép. 5	8 25	8 75
« « « osztr. felülbélyegzéssel	8 50	9 —
Az olasz vörös kereszt egylet 25 lira	12.50	13.-
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	13. —	13.50
Osztrák hitelintézet 100	195. -	197.
Osztrák vörös kereszt egylet 10	18 75	19.25
Pálffy sorsjegy 40 p. p.	56 50	57.50

PÉNZNEMEK.

	pénz	áru
Császári királyi arany (vert)	6.—	6 04
Császár királyi arany (kör.)	5.90	5.95
Osztrák-magyar 8 forintos arany	10.14	10.18
20 frankos arany	10.14	10.12
20 márka	12.52	12.56
Török arany lira	—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst		
Német birodalmi bankjegy 100 markányi	62.55	62 75
Ném. birod. bankj. 100 márk. okt. 31-re	62.55	62 65

Váltók árfolyama (látra). Bank k. láb

	Bank k. láb	pénz	áru
Amsterdam 100 hollandi forintért	5 %	105.80	106.10
Brüsszel 100 frankért	3 %	50 50	50.70
London 1 font sterlingért	3 %	127.40	127.80
Marseille 100 frankért	2½%	—.—	—.—
Német bankpiaczok 100 márka	5 %	62.55	62.75
Olasz bankp. 100 lira nuov. ital.	5 %	43.50	43.70
Páris 100 frankért	2½%	50.60	50 80
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	4 %	50 55	50.75
Szentpétervár 100 rubelért	4½%	—.—	—.—

Felszámolási árfolyamok.

Magyar 5% aranyjáradék	—.—
Magyar 5% korona járadék	—.—
Magyar általános hitelbank	416.—
Magyar pénzv. és leszámit. bank	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	336.—
M.-ipar és keresk. bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török birodalmi dohány	—.—
Rima-Murány	—.—
4% Földteherm. kötelezvény	—.—
Fiumei hitelbank	—.—
Regale kölcsön	—.—
1889. 4½ állami vasuti kölcsön	—.—
Villamossági részvények	—.—
Horvát jelzálog bank	—.—
Villam s vasut	—.—

Előtőzsde.

Osztr. hitelrészv.	pr. 4/12	335 —	335 75
Magy. hitelbank	pr. 30/11	414.25	415 50
» aranyj.	pr. 30/11	—.—	—.—
» koronaj.	pr 30/11	—.—	—.—
Leszámitolóbank	pr. 30/11	— —	— —
Jelzálogbank	pr. 30/11	— —	— —
Északkeleti		—.—	—.—

Előfordult kötések.

Rimamurány	pr. 30/11	215.75	217.—
Osztr. államv.	pr. 30/11	302.—	302.25
Városi vasut	pr 30/11	181.25	—.—
Brassói	pr. 30/11	232.—	235 -
Nemz. waggon	pr. 30/11	337.—	339 -
Ált. waggon	pr. 30/11	350.—	352 —
Ált. kőszénb.		173.-	

Tegnapi esti tőzsde.

Osztr. hitelrészv.	—	—.—	—.—
Magy. hitelb.	—	—.—	—.—
« aranyj.	—	—.—	—.—
« papirj.	—	—.—	—.—
Leszámitolóbank	—	—.—	—.—
Jelzálogbank	—	—.—	—.—

Előfordult kötések.

Rimamurány	—	—.—	—.—
Osztr. államv.	—	—.—	—.—
Déli vasut	—	—.—	—.—
Hungária tégl.	—	—.—	—.—
M. ipar- s k. b.	—	—.—	—.—

Az osztrák-magyarbank kamatlába váltóleszámitolásnál 5 %
Zálogügyleteknél, államjáradékok és az osztrák-magyar bankzálogleveleinél 5½%
Más értékpapiroknál 6 %

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, s compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr bélyegilleték is fizetendő.

TELEFON 542. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. TELEFON 542.

Kiadóhivatali üzenetek.

Petrovszky János Mezőtur. Levele érkezett, mely azonban a postától közelebbi czim hiányában visszaérkezett. Kérjük intézkedését.

Szülők és gyámok figyelmébe!
Csinos, 36 éves, magas, tényleges szolgálatbeli izr. főhadnagy, ki teljesen rendezett viszonyok között él és némi vagyonnal rendelkezik, nősülési szándékból oly csinos, háziasan nevelt, müvelt 20—28 éves leánynyal vagy gyermektelen özvegygyel óhajt ösmeretséget kötni, kinek (a biztositék letételére) legalább is 15000 frt hozománya van. Nem névtelen és lehetőleg arczképpel ellátott komoly ajánlatok „**Puha fészek**" jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. **Titoktartás becsületszóval biztosittatik.** 25023

Aranyos Duduskám!
Végre, valahára részesültem ama mámoritó gyönyörben, a melyben aranyos kis leveled részesitett. Nem is képzeled, mily éltető hatást gyakorolt reám. Irj, irj, irj és én rövid idő mulva meggyógyulva repülök karjaid közé. Laura tegnap meglátogatott és bocsánatot kért tőlem. Irj drágám minél előbb, kedves leveledet epedve várja forrón szerető **Klárikád.** 25018

Majoros.
Rendkivül sajnálom, hogy gyengélkedése oly sokáig tart. Szivemből részt veszek szenvedéseiben. Vajjon nem lehetne itt folytatni a kurát, hogy én is közelében lehessek. Mily gyöngéden ápolnám, mennyire kényeztetném! A druszám itt van, de sok dolgom miatt ritkán kereshetem fel. Irjon drága aranyosom mielőbb és sokat, én csak jövő hó 14-én irok. Ég vele! 25027

Bus gerlicze!
Sorai elragadtak, már képzeletben látom bájos alakját, ártatlan őszintessége és vallomása sziven találtak. Égek az arczkép után; mondjon utat, hogy az eredetit is láthassam. Jövő héten tán és azonnal megyek. 25029

Nősülni óhajt
egy 32 éves állami (vasuti) hivatalnok, kinek évi 3000 korona jövedelme van. Az illető teljesen rendezett anyagi viszonyok között él. Igényel egy oly háziasan nevelt, müvelt és zeneértő leányt, ki a konyhában is otthonosan érzi magát, egyszóval gazdasszony és pár ezer forint hozománynyal birjon. Tisztességes család főfeltétel. Nem anonym és arczképpel ellátott levelek „**Otthon**" jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. **Közvetitők ki vannak zárva.** 25021

Eladás.

Használt és uj pénz-szekrények
rendkivüli olcso áron kaphatók a becsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 7403

Vétel.

Üres telek
vagy rozzant ház, sarok, részletfizetés mellett megvételre kerestetik. A telek azonban 300 □-nél kisebb ne legyen. Levelek a kiadóhivatalba küldendők «Telek» czim alatt. 24910

Alkalmazást keres.

Házvezetőnői
állást keres egy özvegynő. Leveleket «**L. M.**» czimen e lap kiadóhivatalába kér. 25032

Urasági inas
jó bizonyitványokkal, ki már hasonló minőségben nagy urakat szolgált, állandó alkalmazást keres. Szives megkereséseket „**Hüséges**" jeligével a kiadóhivatalba kérek. 25020

Házmesteri
állást keres egy tisztességes házaspár, nagyobb házban. Czim a kiadóhivatalban. 25015

Fiatal ügyvéd
vidéki ügyvédi irodában alkalmazást keres. Megkeresések «Dr. X. Y.» alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 25031

Pénztárnok
kitünő bizonyitványnyal, több éven át ily minőségben alkalmazva volt, előkelő családból, 3000 frt kaucióval rendelkezik, megfelelő állást keres rögtöni belépésre. Legjobb referenciákkal rendelkezik. Szives ajánlatot «**Szorgalmas**» jeligével a kiadóhivatalba kér. 25025

Minden szakba vágó
irásbeli munkákat, folyamodványokat, szépirodalmi és egyéb forditásokat stb. elvállal egy irodalmi müveltséggel biró fiatal ember. Szives megkeresések «**Universum**» jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 24961

Alkalmazást nyer.

Gazdasszony kerestetik,
ki a házvezetőnői teendőkben és a cselédség feletti ellenőrzésben jártas. Évi javadalmazása 300 frt, továbbá szabad tejkezelés és apró baromfitenyésztés. Csakis olyanok nyujtsák be pályázatukat, a kik már hasonló minőségben alkalmazva voltak és teljesen megbizhatók. Ajánlatok az életkor kitüntetésével „**Házvezetőnő**" jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 25022

Egy ügyes
szerszám gépüzletben gyakorlott **helyi eladó** kedvező feltételekkel azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 17338

Gyakorlott ügyvédjelölt
alkalmazást nyerhet Nyitrán, Mérey Lajos országgy. képviselő ügyvédi irodájában. Bővebbet levél utján. 17367

Oktatás.

Nevelőül
deczember hó 1-ére teljes ellátással, havi fizetésre egy ötödik, egy első gimnáziumot és egy negyedik elemi osztályt végzendő fiam mellé egy erélyes, szolid magaviseletü végzett tanárjelöltet keresek, a ki a czimbalom oktatáson kivül a német nyelvet is képes tanitani. Czim a kiadóhivatalban. 25030

Lakás és bérlet.

Egy magányos urnőnél
elegánsan berendezett és két egymásba nyiló utczai szoba azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban 25017

Különféle.

Pénzkölcsönt
(50 frtot) óhajt öt havi törlesztésre felvenni biztos állásu fiatal hivatalnok. Levelek „**Jótálló**" jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 25019

Életjáradék.
Magányosan álló ur vagy aszszonyság, ki nagyobb jövedelmet akar, mint a minő most van és aki amellett minden gond nélkül, kényelmesen óhajt élni, leghelyesebben cselekszik, ha birtokát vagy házát életjáradékra eladja. Eziránt levelek «Életjáradék» czim alatt a kiadóba intézendők. 24914

A kinek
ismeretség hiján **házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, iparosra, gazdatisztre, kulcsárra, vinczellérre, kertészre, kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre,** stb. van szüksége;

a ki
bérbeadni kiván birtokot, házat, vadászterületet, halászatot, üzletet, mühelyt, lakást stb.; vagy

a ki
mindezeket **vétel** vagy **bérbevétel czéljából** keresi;

a ki
valamely **állást betölteni kiván:** legbiztosabban ér czélt, ha az "**EGYETÉRTÉS**" kishirdetési rovatát használja fel. Felvilágositást a kiadóhivatal ingyen ád.

Braun Dezső
Budapest, V., Marokkói-utcza 2. Gyapju-szövetek, női kostüme, férfi- és gyermeköltönyökre jó és izléses minőségben igen olcsó árakon. Minden szombaton **maradékeladás.** 17174

Szövött gyékény-készitmények
cserkéreg száritáshoz kivántató duplagyékény-ponyvák, melegágy-takaró-gyékények, különböző nagyságu gyékény-ponyvák, a megrendelő kivánalma szerint. Méhkasok és lábtörlők gyékényfonatból. Fent felsorolt gyékény-készitmények megrendelhetők: 25033
LENCSÉS OTTÓ
gyékény-kereskedőnél
NAGY-KÁROLYBAN.

FÉRFI RUHÁK BESZERZESERE AJÁNLJUK KRAUSZ JÓHIRÜ SZABÓCZÉGET BUDAPEST KIGYÓ-TÉR. 17057

Tánczos Rezső
pénzszekrény-gyára
saját szerkezetü **próbált szekrényeit jutányos áron** ajánlja
BUDAPEST
Deák Ferencz-utcza 21. sz.

Zongora, harmonium-telep és kölcsönző-intézet
FRANZ NEMETSCHKE & SOHN
Alapittatott 1840. cs. és k. udv. szállitók Telefon sz. 824.
16962 BÉCS, I., Bäckerstrasse 7. | BADEN, Bahngasse 23. sz.

A „PALLAS" irodalmi és nyomdai részvénytársaság
naptárai 1894-re.

Közigazgatási nemzeti kalendárium hivatali és irodai használatra. A legujabb hivatalos adatok nyomán szerkesztette **Szántó József. Tizennegyedik évfolyam.** Ára kötve 70 kr., bérmentes küldéssel, ha az összeg előre utalványoztatik .... 85 kr.
A teljes czimtáron kivül közli a postai és távirászati rendszabályzatot, bélyeg-illetékek díjjegyzékét, közjegyzői dijszabályzatot, váltótvszéki dijakat, kamattáblákat, sorsjegyek huzási napjait stb.

Ügyvédi zsebnaptár. Szerkesztette **Szántó József. Tizennyolczadik évfolyam.** Ára diszes vászonkötésben 1 frt 20 kr. Bérmentes küldéssel, ha az összeg előre utalványoztatik .... 1 frt 35 kr.

Gigerli-naptár. Szerkeszti **ifj. Kakas Márton.** Sok szép Gigerli-képpel. Ára 50 kr., bérmentes küldéssel, ha az összeg előre utalványoztatik .... 60 kr.

Magyar ember naptára. Szép történetekkel és képekkel a magyar nép számára. Szerkeszti **Kurucz Péter. Hatodik évfolyam.** Ára 30 kr. Bérmentes küldéssel 35 kr.

Az obsitos. Jókedvü kalendárium. A magyar nép számára glédába állitotta **Vitéz Hári János. Hatodik évfolyam.** Ára 30 kr. Bérmentes küldéssel ..... 35 kr.

Tárcza-naptár. Tizenkettedik évfolyam. Ára 24 krajczár.

Pénztárcza-naptár. Vászonra nyomva. **Harmadik évfolyam.** (7½ cm. magas és 11 cm. széles). Ára 20 kr.

Kaphatók minden könyvkereskedésben és a kiadóhivatalban IV., Kecskeméti-utcza 6. szám. 17170

Magyar királyi államvasutak.

154440/93. szhoz.

Hirdetmény.

A nagyvárad-brassói vonalon Dános és Segesvár állomásai között épitendő egyvágányu vasuti Nagy-Küküllő hid épitése.

A magy. kir. államvasutak nagyvárad-brassói vonalának Dános és Segesvár állomása között épitendő egyvágányu vasuti Nagy-Küküllő hid alapozási, falazási és biztositási munkáinak végrehajtására ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik.

Az ajánlatok alapjául szolgáló tervek, az egységárak jegyzéke, költségelőirányzat, a munkák végrehajtására vonatkozó feltételek, továbbá az ajánlati minták és pályázati feltételek a magy. kir. államvasutak D I. szakosztályának alépitményi ügyosztályában (Budapest, Teréz-körut 56. sz. III. emelet) naponkint reggeli 9 órától délutáni 1 óráig és a kolozsvári üzletvezetőség pályafentartási osztályában megtekinthetők.

Az ajánlat megtehetéséhez megkivántató müvelet a magy. kir. államvasutak igazgatósága, D I. szakosztályának központi tervtárában (Budapest, Teréz-körut 56. sz I. emelet) és a kolozsvári üzletvezetőség pályafentartási osztályában megszerezhető.

Ezen épités tárgyában teendő ajánlatok legkésőbben **folyó évi deczember hó 5-én déli 12 órájáig** nyujtandók be, a magy. kir. államvasutak épitési főosztálya igazgatójánál (Budapest, Teréz-körut 56. sz. II. emelet).

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és a következő felirással ellátva nyujtandók be: «Ajánlat a Dános és Segesvár állomások között épitendő egyvágányu vasuti Nagy-Küküllő hidépitési munkáinak elvállalására.»

Az ajánlat benyujthatása czéljából 700 forint bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon, vagyis folyó évi deczember hó 4-én déli 12 óráig leteendő a magy. kir. államvasutak főpénztáránál (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz. földszint).

Értékpapirok a letételt megelőző nap tőzsdei árfolyama szerint — de semmi esetre névértékén felül — a napi árfolyam 90%-val számittatnak.

Posta utján beküldendő ajánlatok és bánatpénz térti vevény mellett adandók fel.

Budapest, 1893. évi november hó.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Tea, Rum, Csemegék

- **Jamaika rum** fin. 1 liter .. 1.30
- **Jamaika rum** igen finom . 1.60
- **Jamaika rum** legfinomabb . 1.90
- **Cuba rum** 1 nagy üveg ... —.98
- **Braziliai rum** nagy üveg .. —.96
- **Fejedelmi rum** legfinomabb 2.80
- **Ananasz rum** legfinomabb . 2.50
- **Cognac Clairmont** 3 csillag. 1.25
- **Cognac** magyar, 3 csillagos . 1.75
- **Cognac** franczia 3 koronás .. 2.50
- ½ kilós doboz **Orosz családi tea** . 1.50
- ½ kilós doboz **Csász. kev. tea** legf. 2.—
- ½ kilós doboz **Pecco virág tea** .. 2.50
- ½ kilós doboz **Mandarin** kev. tea .. 2.50
- ½ k. doboz **teasütemény** fin. —.90
- Kilója nyersen **Santos kávé** I. rendü .. 1.58
- Kilója nyersen **Jamaika kávé** 1.75
- Kilója nyersen **Cuba kávé** I. rendü ... 1.98
- Kilója nyersen **Arany Jáva** I. rendü .. 1.98
- Kilója nyersen **Mocca** valódi arábiai ... 1.98
- Kilója nyersen **Ceylon kávé** legfinomabb 2.20
- Kilója nyersen **Gyöngy** legfinomabb ... 2.20
- 1 kiló **Muscat datolya**, fran. 2.—
- 1 kiló **Czukros gyümölcs** fr. 2.—
- 1 kiló **Malaga-szőlő** 1.40
- 1 kiló **Szalon bonbon** 1.20 és 1.60
- 1 kiló **Csokolad** bonbon créme 1.80
- ½ kiló **Caviar** legszebb ... 2.75
- 5 kiló **Maróni görzi** legszebb 1.40
- 5 kiló friss szép **csemege-szőlő** 2.80
- 5 kiló **Czitrom** legszebb ... 1.75
- 5 kiló **Jaffa narancs** 1.75
- 5 kiló **Aszalt-szilva** bosznia 1.75
- 1 hordó **Oroszhal** 65 darab . 1.50
- **Pezsgő-bor** frcz. nagy üveg 1.50
- **Bécsi virstli** párja .. 8 és 12 kr.
- 6 drb **Imperial sajt** francz. 1.20
- **Sardinia** doboza 35, 45 és 90 kr.
- **Cammenberth sajt** franczia —.70

Az áruk vegyesen is rendelhetők. Vidékre mindent fagymentesen ingyen csomagolva küld utánvét mellett

PINTÉR GYULA füszer- és csemegeüzlete Budapest, IV., Kecskeméti-utcza 8.

Titkos betegségeket,
hugycsőfolyásokat, sebeket, syphilis utókövetkezményeit, elgyengült férfierőt, magömléseket, önfertőztetés utóbajait, nőknél fehérfolyást, befecskendezés nélkül és bármely női bajokat, a legmakacsabb börbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg- és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat, gyógyit 15 évi katonaorvosi tapasztalat után (budapesti és becsi katona korhazakban) a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos sikerrel
Dr. KAJDACSY,
volt cs. és kir. ezredorvos.
Lakás: Budapest, V., Váczi-körut 4. sz., I. em. bejárat a lépcsőnél.
Rendel délelőtt 9—4 óráig, este 7—8 óráig; nőknek u. m. férfiaknak külön be- és kijárat. — külön várószoba. — Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik és gyógyszerekert is gondoskodva lesz. 8366

ADRIA

m. kir. tengerhajózási részvénytársaság.

1893. november havában az alant felsorolt elsőosztályu gőzösök (vagy póthajók) fognak az alant megjelölt irányokban közlekedni, hacsak rosz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályoznák:

Honnan:	Hová:	Gőzös: 1893. november	
Fiume	Bari, Catania, Messina, Nápoly Genua, Nizza, Marseille	«Szapáry»	5
«	Malta, Syracus	«Carola»	2
Fiume, Triest	Bari, Palermo, Neapel, Porto Maurizio, Genua, Marseille	«Tisza»	6
Fiume	Bari, Catania, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	«Buda»	12
Fiume, Triest	Bari, Palermo, Neapel, Livorno, Genua, Marseille	«Tibor»	13
Fiume	Malta, Syracus	«Carola»	16
«	Bari, Catania, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	«Adria»	19
Fiume, Trieszt	Bari, Palermo, Nápoly, Porto Maurizio, Genua, Marseille	«Jókai»	20
« «	Barcelona	«Zrinyi»	25
Fiume	Bari, Catania, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	«Árpád»	26
Fiume, Trieszt	Bari, Palermo, Nápoly, Livorno, Genua, Marseille	«B. Kemény»	27
Fiume	Antwerpen, Leith	«Széchenyi»	1—10
«	Rotterdam, Hamburg	«Lusitania»	1—10
«	Liverpool	«Tarifa»	1—10
«	London	«Sultana»	5—15
«	New-York	«Belgravia»	10—20
«	Liverpool	«Andalusian»	10—20
«	Hull, Newcastle O/T.	«Salerno»	10—20
«	London	«Winestead»	20—30
«	Liverpool	«Aleppo»	20—30
«	Rouen	«Andrássy»	20—30
«	Algier, Glasgow	«Baross»	20—30
«	Tanger, Bordeaux	«Báthory»	25/XI—5/XII
Marseille, Genua, Nápoly, Messina (Riporto), Catania, Bari	Triest, Fiume	«Adria»	4
Marseille, Genua, Nápoly, Messina (Riporto), Catania, Bari, Livorno	« «	«Árpád»	11
Marseille, Genua, Nápoly, Messina (Riporto), Catania, Bari	« «	«Szapáry»	18
Marseille, Genua, Nápoly, Messina (Riporto), Nápoly, Bari, Livorno	« «	«Buda»	25
Malta, Syracus, Catania, Messina, Bari	« «	«Carola»	6
Malta, Syracus, Catania, Messina, Bari	« «	«Carola»	20
Marseille, Genua, Palermo, Messina, Catania, Bari	Fiume	«Jókai»	7
« « «	«	«B. Kemény»	14
« « «	«	«Tisza»	21
« « «	«	«Tibor»	28
London	Trieszt, Fiume	«Zaire»	1—10
Liverpool	Fiume, Trieszt	«Aleppo»	1—10
Hull, Newcastle O/T	Trieszt, Fiume	«Bassano»	1—10
Liverpool	« «	«Arabian»	10—20
London	« «	«Durham»	15—25
Liverpool	Fiume, Trieszt	«Saragossa»	15—25
Rouen	Trieszt, Fiume	«Zichy»	20—30
Antwerpen, Leith	« «	«Széchenyi»	20—30
London	« «	«Rákóczy»	20—30
Glasgow	« «	«Mátyás kir.»	20—30
Rouen	« «	«Szent László»	20—30
Bordeaux	« «	«Deák»	20—30
Newcastle O/T.	« «	«Nagy Lajos»	20—30
Rio de Janeiro, Santos	« «	«Matlekovits»	25/XI—5/XII

A már életbeléptetett vagy még alkalmazandó vesztegzári intézkedések következtében történhető járat-elmaradásért, vagy a fentemlitett gőzösök későbbi indulásáért a társaság felelősséget nem vállal.

Bővebb felvilágositással szolgál a **vezérügynökség HOFFMANN S. és W. urak Budapest, V., Ferencz-József-tér 6. szám.**

Leszállitott áru szőlővesszők!

A báró **Radvánszky-család** pomázi amerikai telepén a még fentmaradt gyökeres vesszők, u. m. **Jaquez** vörösbornak és alanynak, **Othello** csemege-szőlő és **Herbemont** fehér bornak, az **I. osztály 20 frtra**, a **II. osztály** pedig **15 frtra** szállittatott le ezrenként.

17349 **TAKÁCH MIHÁLY** Pomáz.

Kinek még nincs fürdőberendezése az vegyen egy **Weyl**-féle javitott füthető fürdőszéket. Kapható csakis **Weyl L.** cs. k szab. tulajdonosnál **IX., Bécs Müllnergasse 10 sz.** Részletfizetésre is. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kádak, zuhanyok, arnyékszékek mindig raktáron. 14687

Ajánlva: a **Poliklinika igazgatóságától.** Javalva: **Hökhurut, szamárhurut, mell- és gyermekbetegségek** esetéiben a
Cognac-maláta-kivonat.
Üdülők számára nélkülözhetlen.
Kapható minden jobbhirü gyógyszertárban s gyógyárukereskedésben. 17119
Cognac-maláta-kivonat-gyár Leipnikben.

GUMMI
Valódi párisi különlegességek! F. Berguerand fils párisi gyarából. Képviselő **csakis Keleti J.** Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 17. Gummikülönlegességek jótállás mellett tuczat. 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt. halhólyag tuczat. 2, 3, 4, 5, 6 frt. halhólyag gummiszellel tuczat. 5, 6 frt. Capottes americ. tuczat. 3, 4, 5 frt. gyüjtemény uraknak 25 drb 2.50, 10 frtig. **Ujdonság!!** Minden hölgynek nélkülözhetlen «Diana öv» frt 2.50—5 frtig. Betegápolási czikkek, gyári árakon. 10 frtnyi megrendelésnél 10% kedvezmény. Megrendelés pontosan és discréten eszközöltetik **Keleti J.** cs. és k. osztr.-magy. és belga k. szab. gyáros Budapest, VI., Koronaherczeg-utcza 17. Árjegyzék bérmentve.

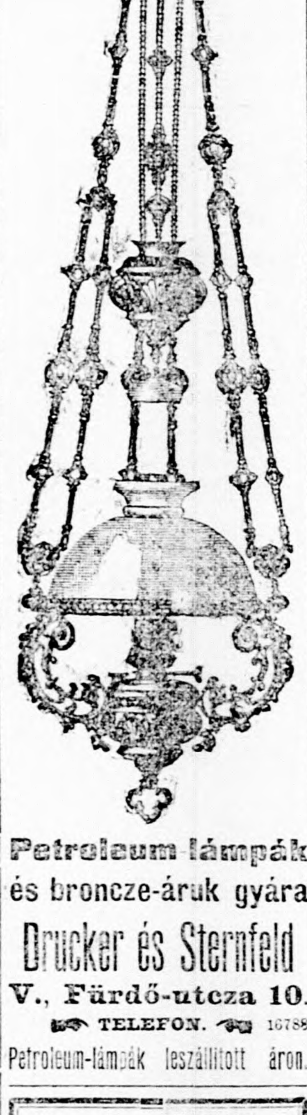
Petroleum lámpák és broncze-áruk gyára
Drucker és Sternfeld
V., Fürdő-utcza 10.
TELEFON. 16788
Petroleum-lámpák leszállitott áron.

Csak 3 frt
a legszebb és legczélszerübb
karácsonyi ajándék!
(Emlék az elhunytakról.)
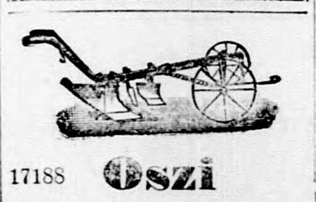
Arczképek életnagyságban.
Bármely beküldött fénykép után. Előleg 1 frt. Szállitási idő 10 nap. A hü hasonlatért kezesség vállaltatik. A fénykép sértetlen marad. Alkalmi ajándékul szánt megrendelések előbb küldendők be.
BODASCHER SIEGFRIED
jutalomdijazott müterme,
Wien, II., Praterstrasse 61.
(ezelőtt Grosse Pfarrgasse)
Alapitva 1879-ben. 16948

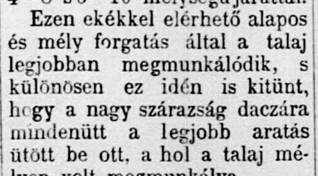
17188 **Őszi szántásra**
ajánljuk a mezőgazdáknak **univerzál ekéinket**, 3—7", 4—8"s 6—10" mélységü járattal.
Ezen ekékkel elérhető alapos és mély forgatás által a talaj legjobban megmunkálódik, s különösen ez idén is kitünt, hogy a nagy szárazság daczára mindenütt a legjobb aratás ütött be ott, a hol a talaj mélyen volt megmunkálva.
UMRATH és TÁRSA
BUDAPEST,
váczi-körut 60.

Magyar királyi államvasutak.

150083/93. számhoz.

Pályázati hirdetmény

II-od rendü vasutakhoz való talpfák szállitása iránt.

A magy. kir. államvasutak czéljaira 1894. évben még szükséges 84000 drb másodrangu talpfa szállitása iránt ezennel nyilvános pályázat nyittatik.

A talpfák ajánlhatók tölgy vagy bükkfából. A bükkfából készült talpfák ajánlhatók telitetlen vagy telitett állapotban. A telitett állapotban felajánlott talpfáknál a telitési mód az ajánlatban pontosan körülirandó. Ugyszintén határozottan kiteendő az ajánlatban az is, hogy az ajánlott talpfa milyen fából való.

A szállitás a 129381/91. sz. általános, továbbá a tölgytalpfák, nemkülönben a bükktalpfák készitésére és szállitására vonatkozó 21987/92. sz. kétféle különleges feltételek értelmében eszközlendő.

A talpfákat usztatott fából késziteni nem szabad, ugyszintén meg nem engedtetik, hogy azok vizcsuszdákon továbbittassanak.

A másodrangu talpfákból 35% ütközési és 65% közbenső talpfa szállitandó.

Az idézett szállitási feltételek a pályázati határidőig naponként a hivatalos órákban az anyag és leltárbeszerzési szakosztálynál (Budapest, Andrássy-ut 73. sz. II. emelet), azonfelül pedig valamennyi üzletvezetőségnél megtekinthetők, ezenkivül a feltételek a vételár lefizetése vagy beküldése mellett a m. kir. államvasutak nyomtatványtárától megszerezhetők.

Az általános feltételek egy példánya 25 kr., a különleges feltételek 1—1 példánya pedig 15 kr.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy ezen szállitási feltételeket jól ismeri és azokat, a mennyiben jelen hirdetmény folytán változást nem szenvednek, egész terjedelmükben elfogadja.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának azon jogot, hogy a szállitásra szerződésileg átengedendő talpfák mennyiségét a szükséglethez képest 25%-kal felemelhesse vagy leszállithassa.

A tényleg szükséges és fenti határok közt változható mennyiség szállitóval 1894. évi január hó végéig fog közöltetni.

A megrendelt talpfák az **1894. év február hó 1-től szeptember hó végéig** egyenlő havi részletekben szállitandók be.

A szállitás a m. kir. államvasutak fővonalainak valamely állomására bérmentve eszközlendő, s a beszállitási helyek az ajánlatban pontosan kiteendők.

Ugyszintén az erdők, melyekben a talpfák vágatni fognak, az ajánlatban minden kétséget kizáróan megnevezendők.

Az ajánlatok **1893. évi deczember hó 12-én déli 12 óráig** az anyag és leltár beszerzési szakosztálynál benyujtandók vagy oda posta utján beküldendők.

Az ajánlatok 50 kr. magyar bélyeggel ellátandók, lepecsételendők és külczimnek »Ajánlat talpfákra 150083/93. számhoz« irandó

Mindazon czégek melyek mindeddig nem állottak szállitási viszonyban a m. kir. államvasutakkal, tehát előttünk ismeretlenek, ajánlatukhoz szállitási képességüket és megbizhatóságukat igazoló kereskedelmi kamarai bizonyitványt tartoznak csatolni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5% készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyujtására kitüzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatóságának budapesti főpénztáránál leteendő. Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlitendő, az arról nyert letéti-jegy azonban az ajánlathoz nem csatolandó.

Az árak az ajánlatban darabonként számokkal és betükkel kiirva teendők ki.

Ütközési talpfák helyett közbensők el nem fogadtatnak.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a szállitást nyert vállalkozóval szemben fentartja magának a jogot, miszerint ellenőriztethesse, hogy e szállitott talpfa minősége és számozása megfelel-e az ajánlatban megigért, illetve e kötendő szerződésben elvállalt kötelezettségeknek. Ha szállitó ezen kötelezettségeknek eleget nem tenne, a magy. kir. államvasutak igazgatóságától fog függni, hogy a szerződést felbontottnak tekintse s e mellett a szállitást vállalkozó terhére és költségére más módon biztositsa vagy pedig választása szerint a szállitandó talpfa mennyiség értékének tiz százalékában megállapitott kötbér megfizetését s e mellett a szállitás teljesitését követelje.

Mindegyik ajánlattevő ajánlatával az a felett hozandó határozatig; azon ajánlattevő pedig, kinek ajánlata elfogadtatik, a szerződés megkötéseig kötelezettségben (szóban) maradni köteles.

Bármily mennyiségre lehet ajánlatot tenni.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javitások és vakarások fordulnak elő, nemkülönben, melyek nem a kitüzött határidőig érkeznek vagy pótlólag, vagy táviratilag tétetnek, végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számithatnak.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlók közt tekintet nélkül az ajánlat feltételeire szabadon választhasson, továbbá hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállitását is átengedhesse olyformán, hogy ajánlók az ily részbeni szállitást is elfogadni köteleztetnek, hacsak ajánlatukban világosan ennek ellenkezőjét ki nem kötötték és végre, hogy a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1893. november hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

JODKALI-SYRUP
Kitünő hatásu
vértisztitó és vérjavitó-szer
Orvosilag javalva
minden családi öröklékenységből és vérmérgezésből származó bántalomnál. Különösen ajánltatik: **Syphilitikus bántalmaknál** és az ezek elhanyagolásából származó **utóbajoknál. Görvélykórnál,** (scrophel), midőn **mirigydaganatok** és beszürődött **görvélyfekélyek** vannak jelen. **Régi, nehezen gyógyuló sebeknél, chronikus börkiütéseknél.** — Megbecsülhetlen szer. **köszvény,** és **csuz, idegbántalmak, méhszenvi görcsök** továbbá **máj-** és **lépdaganatok** ellen.
1 üveg ára 1 frt 20 kr. — Központi szétküldési raktár:
Kovács Sándor gyógysz. N.-Becskereken.
Raktárak a következő gyógyszertárakban:
BUDAPESTEN: Török József, király-utcza 12-ik szám.
Kriegner Gy. Kalvin-tér. **Brassó:** Roth Viktor. **Székesfehérvár:** Imrich V. **Szeged:** Barcsay K. **Arad:** Rozsnyay M. **N.-Várad:** Wachsmann Albert. **Temesvár:** Jahner K. **Kassa:** Csányi A. **Debreczen:** Dr. Rothschneck E. **Pécs:** Göbel K. **Miskolcz:** Dr. Szabó Gy. **Szatmár:** Bossin J. **Eszék:** Dienes J. **Zágráb:** Kögl A. K. **Bécs:** Mittelbach S. Hoher Markt 8. és minden nagyobb gyógyszertárban. 17211

A KI
feltünő finom és tiszta arczbőrt akar, az vegyen
moschus- (pézsma-) szappant.
Bagoly ugyan nincs rajta, de azért vetekedik minőségre és hatásra bármely szappannal és mellette feleslegessé tesz minden illatszert, mert mindvégig megtartja kellemes
moschus- (pézsma-) illatát.
Kapható: 17286
Kőrös Albertnél, Szegeden,
Szécsényi-tér 3. szám.
Tuczatja 90 krért. 5 tuczat bérmentve küldetik.

Tolnavármegyei magyar királyi államépitészeti hivatal.

1080/93. A. szám.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő excellentiája 1893. évi november hó 9-én kelt 77.002 sz. rendeletével a budapest-eszéki-állami közut 143—144 km. szakaszán levő szegzárd-sió-sárvizi vámos hid vámszedési jognak **1894. évi január hó első napjától** három egymásután következő évekre, vagy **1896. évi deczember 31 ik napjáig** terjedő időszakra leendő bérbeadását elrendelte.

A bérösszeg 3500 frttal lett megállapitva.

A fent emlitett bérlet biztositása czéljából az **1893. évi deczember hó 4-ik napjának d. e. 10 órájára** a Tolnavármegye m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti bérlet elvállalására vonatkozó és a megállapitott bérösszeg után számitandó 5%-nyi bánatpénznek a kir. adóhivatalnál történt befizetését igazoló nyugtával ellátott zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó bérletre vonatkozó részletes feltételek, rendszabályok és ajánlati minta a nevezett m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Szegzárdon, 1893 november 12-én

A hivatal főnöke:
Markó Gusztáv
kir. mérnök.

17361

MME. S. A. ALLEN'S
VILÁGHIRÜ
HAJ RESTORER

Rövid idö alatt visszaadja az ösz hajnak eredeti szinét és itjukori szépségét. Feléleszti a gyökerét s a fejkorpát eltávolitja és ennek új erőt s frisseséget kölcsönöz.
"MÁR EGYETLEN EGY ÜVEG MEGTETTE HATASÁT" így nyilatkoztak sokan kik megkisérlették midőn az ösz haj lassanként visszanyerte eredeti szinét s az azelőtt kopasz helyen új haj csirázott Mdme. **S. A. ALLEN'S** Haj Restorer egy üvegjének használata után. "Ez nem hajfestő" nem piszkitja sem a fejbört sem a fehérnemüt s nem változtatja át szembetünöleg a haj szinét hanem lassankint adja vissza az eredeti itjukori szint. Egy üveg ára **3 forint 80 krajczár**
Gyár és szétküldési főraktár: **Londonban, 114 & 116 Southampton Row.** 13554
Nagyban: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Király-utcza 12. sz. Kicsinyben: LUEFF M. Váczi-utcza 28. és LUEFF Sándor Váczi-utcza 22. (Nemzeti szálloda)

Magy. kir. államvasutak Üzletvezetőség Aradon.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán létesitendő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik.

A bérlet 1894. évi január hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számitott három éven át, vagyis 1896. évi deczember hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételezzük, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a boritékon «Ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletére» felirattal ellátott ajánlatok lepecsételve **folyó évi deczember hó 10-én déli 12 óráig** az alólirt üzletvezetőség I. osztályánál nyujtandók be.

Bánatpénz fejében 100, azaz egyszáz o. é. frt készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi deczember hó 9-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyüjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Ezen feltételektől eltérő, avagy nem a kitüzött határidőre beérkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1893. évi november hóban.

Az üzletvezetőség.

Titkos betegségeket,
tehetetlenségeket, elgyengült férfierőt, bujakóros bajokat, bőrbetegségeket, **hugycsőfolyásokat uj gyógymód szerint, befecskendezés nélkül, ha elévült is,** gyógyit alaposan 10932
Besenbek Alajos
orvos-sebész és szülész, 29 év óta e téren különleges orvos.
Rendel naponta: reggel 9 órától délután 4 óráig és este 7—8 óráig. — Dijazott levelekre válaszoltatik.
Lakik: Budapest, Király-utcza 14., II. em. 17. ajtó.

Nyomatott Neumayer Ede nyomdájában Budapest, VI., szerecsen-utcza 35. (az operaház átellenében).